

DESPRE POLITICA BUNĂSTĂRII

Există realități pe care nici eele mai sugestive metafore nu reușesc să le înfățișeze cu puterea cu care o fac cifrele. Optăm, așadar, pentru limbajul aparent sec al cifrelor. Raportul analizat în recenta ședință a Comitetului Politic Executiv cu privire la aplicarea măsurilor de majorare a retribuțiilor personalului muncitor și a pensiilor în perioada 1 august — 1 ianuarie 1989 — program aprobat de Congresul al XIII-lea al Partidului, continuând pe o treaptă superioară calea deschisă de Congresul IX, de ridicare continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului — arată, între altele, că numai în prima etapă, cuprinsă între 1 august și 1 octombrie 1988, de majorarea retribuțiilor au beneficiat peste 2,5 milioane de oameni ai muncii, cărora, între 1 octombrie și 1 ianuarie, li s-au adăugat încă 1,9 milioane, ridicând, astfel, la 4,4 milioane (ceea ce reprezintă aproape 60% din întregul personal muncitor din economie) numărul celor care, la bilanțul de realizări al anului 1988 au notat un spor de retribuție care la nivel național s-a ridicat la 5,8 miliarde lei.

Referindu-se la aceeași perioadă, rapoartele unor extrem de serioase organisme naționale, din alte țări ale lumii, sau internaționale, menționează, la capitolul bilanțuri, creșterea îngrijorătoare a numărului celor ce au sporit și în anul care s-a încheiat rindurile săracilor, ale șomerilor, ale tinerilor care după absolvirea școlii nu au reușit să găsească un loc de muncă.

Revenind la realitățile noastre, să arătăm că în prima etapă au fost majorate retribuțiile mici, între 1 500 și 2 000 lei lunar, acestea crescând la 2 001—2 400 lei lunar. Astfel, retribuția tarifară minimă a crescut de la 1 500 la 2 000 lei lunar, cu circa 33%, de această substanțială majorare beneficiind prioritar tinerii, aflați în primii lor ani de muncă.

„Să avem, de asemenea, în vedere, a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu la Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 13 ianuarie 1989, — ca acționând pentru realizarea programelor de dezvoltare a unor ramuri și pentru mai buna organizare a activității, să asigurăm condițiile necesare ca toți oamenii și în primul rând tineretul, absolvenții din acest an, să fie cu toții încadrați în muncă. Să nu rămână nimeni neincadrat în muncă!”

În cea de-a doua etapă, 1 noiembrie 1988 — 1 ianuarie 1989, retribuțiile tarifare între 2 001—2 250 lei lunar au fost majorate la 2 401—2 650 lei lunar, cu circa 20%. Să adăugăm că în luna decembrie a anului 1988, personalul muncitor a beneficiat de venituri în valoare de 1,7 miliarde lei, reprezentând 50% din fondul de participare a oamenilor muncii la realizarea producției, a beneficiilor

(Continuare în pag. 24)

ROXANA MANOLESCU ■

SALA
DE
LECTURA

flacara

anul XXXVIII

3

(1 752)
VINERI
20 ianuarie
1989

Săptăminal editat de Frontul Democratiei și Unității Socialiste

Gîndirea președintelui Nicolae Ceaușescu — strategia progresului multilateral al României

În perioada inaugurată de Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, cea mai cuceritoare și mai bogată în împliniri din întreaga istorie a poporului român, perioadă pe care o numim cu înalt respect, recunoștință și mîndrie patriotică, drept EPOCA NICOLAE CEAUȘESCU, se confirmă pe deplin justetea, realismul și originalitatea strategiei de dezvoltare economico-socială, fundamentată pe rolul hotărîtor al științei, al cercetării științifice în toate domeniile de activitate. În magistrala sa Expunere, la marele forum democratic de la sfîrșitul lunii noiembrie 1988, conducătorul partidului și țării noastre sublinia că, în contextul realizărilor istorice obținute de poporul român în dezvoltarea economică și socială a țării „O puternică dezvoltare a cunoscut activitatea de cercetare științifică, care are un rol tot mai important în toate domeniile”. Știința, împreună cu învățămîntul și cultura constituie factori fun-

damentali ai progresului economico-social al României.

Edificarea socialismului cu poporul și pentru popor, aplicîndu-se creator principiile generale

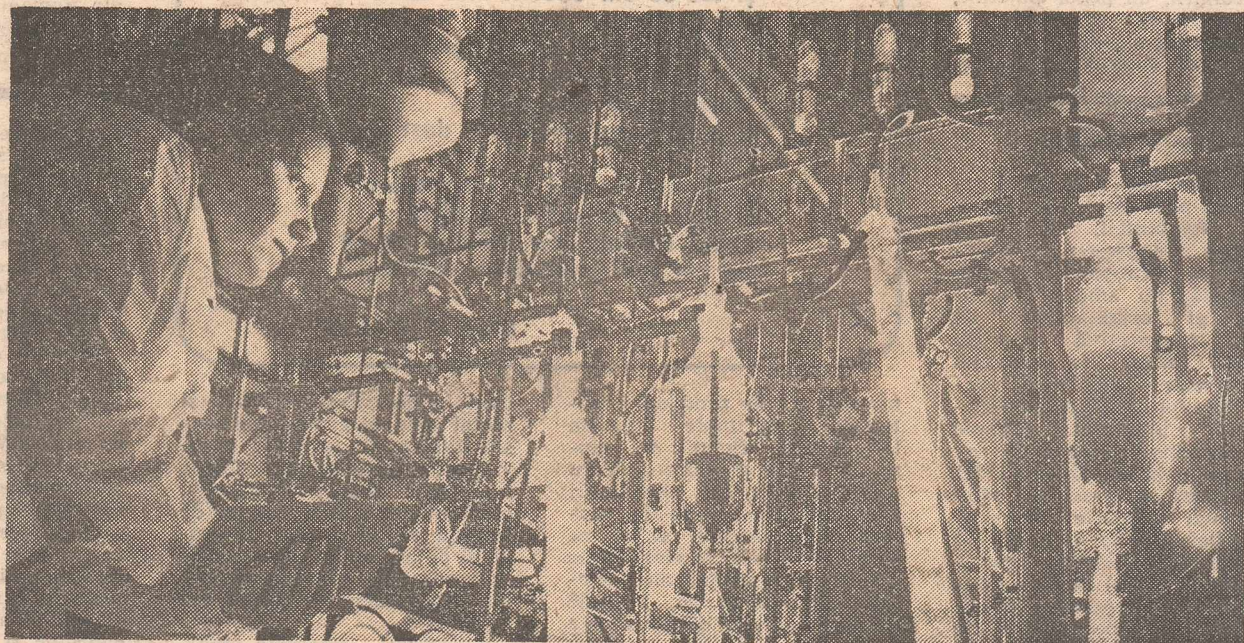
Știința, factor fundamental

ale socialismului științific la condițiile concret istorice ale României, presupune creșterea puternică a rolului științei, amplificarea substanțială a cercetării științifice, a creativității științifico-tehnice și economice, înarmarea

întregului popor cu cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii umane în general. Încă la Congresul al IX-lea al partidului au fost elaborate coordonatele esențiale ale strategiei întăririi continue a cercetării științifice, menită să coreleze organic sistemul factorilor dezvoltării economice și sociale, să potențeze efortul propriu, național în procesul făuririi noii orînduirii. În raportul prezentat istoricului Congres din anul 1965, marele nostru conducător sublinia cu strălucire că ridicarea României la nivelul țărilor cu o economie dezvoltată este indisolubil legată de intensificarea cercetării științifice proprii fundamentale și aplicative. Demonstrînd o impresionantă capacitate de analiză și sinteză, de investigare a fenomenelor și proceselor care iau caracter de necesitate obiectivă, de formulare a

(Continuare în pag. 2)

Prof. univ. dr.
DUMITRU CIUCUR ■

În cuprinsul revistei:

**Moment epocal
în procesul de făurire
a statului național
unitar român**

pagina 8

**Cinci
premiere
bucureștene**

paginile 12—13

Brutăriile sătești.

pagina 19

Cită dragoste începe într-un album de familie

Și-au început povestea aproape la fel.

„N-am avut niciodată un adevărat album de familie. Tata a murit în război. M-am născut la trei zile după plecarea lui pe front. Fotografii mele cu mama, puține la număr, poartă în ele tristețea noastră de a fi mereu singuri. Mama dorise o familie numeroasă, cu copii mulți, eu visam la frații pe care știam că nu-i voi avea”.

„Am crescut singură. Am dorit să fi avut măcar un frate, sau o soră cu care să mă

joc, cu care să împart bucuriile și tristețile de copil, apoi de adolescentă”.

Nicolae Preda, șef de atelier la Întreprinderea de mașini electrice București, și soția sa, Florica, oficianț I la Direcția de poșta a municipiului București, s-au întîlnit cînd erau foarte tineri. Ea avea 18 ani, el, 21. Au hotărît că nu vor mai fi singuri; se vor căsători și vor avea copii. Mulți.

(Continuare în pag. 7)

R. PAICU ■

Gustul pîinii de Topleț

Comuna Topleț se află între Băile Herculane și Orșova, pe drumul ce se ține strîns de coasta apei, cînd de o parte și cînd de alta a Cernei. Pămîntul fertil de pelunca riului, ca și livezile ori fînețele și pășunile întinse pe dealurile din preajmă, arată un adevăr care a fost și rămîne valabil: cine s-a născut la Topleț, nu s-a născut într-o lume săracă. Prin aceasta nu vrem să spunem decît că viața își are aici îndestulările ei îndeajuns de bine prețuite de niște oameni care, altfel, n-au rîvnit și nici nu puteau să fie cine știe cît de bogați. O întimplare fericită a fost și aceea că la marginea comunei s-a ridicat, de cîteva zeci de ani, o întreprindere în toată legea. Nu vreo înghebare industrială oarecare, nu vreun atelier ceva mai răsărit, ci o întreprindere republicană de mărime mijlocie, cu spații de producție și utilaje moderne. Întreprinderea mecanică a produs într-o vreme, ni se spune, și valțuri de moară. Iar în această împrejurare, parcă nu-i chiar un fapt lipsit de interes că tocmai aici, la Topleț, oamenii nu s-au grăbit să renunțe la vechile și credincioasele lîr mori de apă.

Pe-o uliță pietruită cu bolovani de riu urcăm pînă în dreptul ultimelor case de la marginea satului. Dincolo de ele începe pîdurea care se resfiră pînă aici pe-un pînten de munte. De sus, din coasta unei stînci pierdute în adîncul pîdurii, izbucnește în lumină Bîgărul, pîriu a cărui apă înpunmată sare peste pragurile de piatră și pe fîgașul îngust se avîntă iute ca o săgeată înspre vadul apropiat al Cernei. Pîriul curge în trepte și pe fiecare treaptă se află o moară. De aceea morile se întind pe firul pîriului una după alta, ca mărgelele pe ață. Pe roata fiecăreia cade apa ce se aruncă în gol de pe pragul de sus. Dar nu sînt deloc mari, aceste mori de apă. Înălțimea oricăreia dintre ele, ca și lățimea pereților ei, măsoară doar cîteva metri. Hotărît lucru, aceia care le-au ridicat au fost oameni cu judecată și n-au pornit să facă mori de apă înainte de a vedea bine, mai întîi, despre ce apă e vorba. În cazul de față, debitul nu-i prea bogat, așadar pîriul nu are pu-

(Continuare în pag. 7)

D. CONSTANTINESCU ■

Gîndirea președintelui Nicolae Ceaușescu

Istoricul proces deschis de cel de al IX-lea Congres al partidului, indispensabil legat de personalitatea ctitorului României socialiste moderne, tovarășul Nicolae Ceaușescu, conferă culturii socialiste, activității politico-educative de dezvoltare a personalității umane, un rol prioritar în ansamblul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării patriei spre comunism. Izvorul dinamismului culturii socialiste, înnoșată axiologic cu înalte funcții politice și atributele umanismului revoluționar se regăsește în teza construirii socialismului cu poporul și pentru popor.

Documentul istoric hotărîtor pentru mersul înainte al societății noastre socialiste, inestimabilă contribuție la dezvoltarea patrimoniului de idei al filosofiei materialist-dialectice, Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, la sesiunea comună a plenarei C.C. al P.C.R., a organismelor democratice și ale organizațiilor de masă și obștești, deschide noi și luminoase perspective înțelegerii profunde și complexe a procesului de edificare a socialismului în patria noastră. Am reținut cu bucurie și cu sentimentul unei mari obligații personale sublinierea secretarului general al partidului potrivit căreia viitorul poporului nostru, ca de altfel al oricărui popor, este determinat de nivelul învățămîntului, al cercetării științifice, al culturii în general, precum și vibranta chemare de a face totul pentru ca poporul nostru să devină, în domeniul științei, învățămîntului, culturii, un popor puternic, o „mare putere” mondială.

Nouă și strălucită expresie a gândirii vii, cutezătoare, realiste

(Urmare din pag. 1)

căilor de urmat, secretarul general al partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a elaborat o strategie coerentă, sistemică, de amplă cuprindere și originalitate, de largă perspectivă istorică, privind rolul fundamental al cercetării științifice pentru dezvoltarea economico-socială, integrată organic cu producția, cu practica socială în general. În acest fel s-a cristalizat concepția despre noua revoluție tehnico-științifică și rolul ei hotărîtor în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism. În concordanță cu exigențele acestei concepții, cu cerințele legilor obiective, partidul nostru, cu aportul decisiv al secretarului său general a elaborat o politică sistemică în domeniul științei, reflectată în cuprinzătoare programe speciale de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea în producție a progresului tehnic, corelîndu-se armonios interesele prezente cu cele viitoare ale societății românești. „A subprecia rolul științei — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — a nu depune eforturi pentru stăpînirea marilor ei cuceriri, a nu te strădui să mergi în ritm cu progresul științei secolului nostru înseamnă a te condamna cu bună știință la stagnare și înapoiere, cu repercusiuni serioase asupra dezvoltării societății pentru o lungă perioadă de timp. Aceasta aduce daune interesului poporului, dezvoltării națiunii, asigurării independenței și suveranității naționale, înfloririi patriei”.

Elementul determinant al noii revoluții tehnico-științifice este transformarea științei în forță nemijlocită de producție, în factor fundamental al progresului economic și social al țării noastre. Știința devine punctul de plecare pentru revoluționarea practicii, pentru crearea de

și profund revoluționare. Expunerea ne jalonează cu clarviziune drumul spre o nouă spiritualitate românească, spre o nouă calitate a culturii și artei.

La fel ca pe întreg cuprinsul patriei, și pentru activul cultural din județul Sibiu dezbateră, aprofundarea și aplicarea în viață a acestui document programatic al partidului nostru reprezintă și va reprezenta ordonată fundamentală a întregii activități politico-educative și cultural-artistice pe care o desfășoară.

În condițiile noii revoluții în

editie a acestei grandioase manifestări aduce o triplă a numărului de participanți în etape de masă față de ediția inaugurală. Și mai relevante sînt mutațiile calitative survenite în concepția noastră privind conținutul manifestărilor sub impactul ideilor, tezelor și orientărilor de excepțională valoare teoretică și practică formulate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. În acest sens, actuala ediție a festivalului reprezintă un moment de cotitură în subordonarea activității po-

pionieri, elevi și studenți. Pe parcursul anului recent încheiat rod al activității de creație, au fost omologate numeroase invenții și inovații, cu o eficiență economică de aproape 100 milioane lei, au fost rezolvate mii de teme de cercetare, cu implicații pozitive asupra programelor de modernizare a producției. Expozițiile de creație tehnico-științifică, cursurile de invenție din cadrul Universităților culturale-științifice, ciclul de manifestări „Protehnica”, salonul național de invenție, prima ediție a bienalei de design

tografică, cursurile de vară ale Universității cultural-științifice sibiene, colocviile interdisciplinare privind civilizația populară românească, zilele Astei, săptămîna muzeelor sibiene și altele.

Puternic însuflețiti de generosul context istoric și cîmp de manifestare deschis afirmării multilaterale a omului societății noastre — supremă valoare, creator și beneficiar al cuceririlor științei și al roadelor culturii — slujitorii educației prin cultură din județul Sibiu acționează cu abnegație și spirit revoluționar pentru ca înaltul mesaj și model cultural prefigurat de secretarul general al partidului să se materializeze în fapte de muncă, civilizație și cultură socialistă, demne de măreția epocii celor mai profunde și multilaterale transformări revoluționare din mult milenara istorie a poporului român — Epoca Nicolae Ceaușescu.

Luna ianuarie este marcată de două sărbători scumpe nouă, celor ce trăim pe pămîntul românesc, sărbători de vibranta emoție și adîncă rezonanță în conștiința acestui neam: zilele aniversare ale tovarășului Nicolae Ceaușescu și tovarășei Elena Ceaușescu. Fie-ne îngăduit să le dorim, cu întregul respect și înaltă considerație — alături de tot poporul român — mulți ani luminoși, sănătate și fericire, putere de muncă și împliniri în prodigioasa activitate pe care o desfășurăm pentru propășirea patriei noastre socialiste.

VASILE CRIȘAN
președintele
Comitetului județean de cultură
și educație socialistă Sibiu

Temeiul recunoștinței noastre

știință și tehnologie, se impune să revoluționăm însuși modul de a gândi al oamenilor, felul în care își concep rolul lor social și politic de făuriri conștienți ai istoriei, ne cere să acționăm consecvent în direcția transformării instituțiilor și așezămintelor de cultură în puternice centre de creație și cultură socialistă în cadrul Festivalului național „Cîntarea României”. Cea de-a VII-a

litico-educative și artistice imperativului realizării planului economic în profil teritorial, al creșterii răspunderii, disciplinei în muncă, sporirii combativității revoluționare față de cei care nu-și realizează sarcinile, încalcă legile țării, normele eticii și echității socialiste. În activitatea de creație tehnico-științifică de masă sînt antrenati în actuala ediție peste 75 000 de muncitori, tehnicieni, ingineri,

industrial din cadrul săptămîinii culturale-artistice „Cibinium '83”, alături de multe alte manifestări organizate în întregul județ, vin să argumenteze amploarea de masă a fenomenului, cu implicații directe în aplicarea programelor de modernizare a producției și creșterea mai accentuată a productivității muncii în actualul cincinal.

Este demn de relevat faptul că Festivalul național „Cîntarea României” determină, de la o ediție la alta, inițiative culturale care, prin implicațiile în planul creației și prin vocația lor educativă, tind să devină repere ale noii calități în viața culturală sibiană. Se cuvin amintite, în acest context Colocviile de critică ale revistei Transilvania, Concursul folcloric interjudețean „Cîntecele munților”, Tirgul creatorilor populari din România, Săptămîna filmului documentar „Cedonia”, Salonul internațional de artă fo-

Cel mai demn

O ! Patrie, lumină vie,
tu-ntruchipezi acest pămînt
cu numele de Românie,
și tot ce-am cucerit mai sfînt.

Sub flamura-ți frumos purtată
de cei ce trec, de cei ce vin,
înaintăm ca o armată
a păcii, spre-un măreț destin.

Și-ți punem flori la cîngătoare
și flori la tîmplă ca soldați
avînd cîrmaci sub mindrul soare
pe cel mai brav dintre bărbați.

RADU FELECAN

noi ramuri ale producției materiale și spirituale. Funcția tehnologică, funcția de organizare și de conducere devin preponderente în ansamblul funcțiilor îndeplinite de știință. Cunoștințele științifice se întruchipează în elementele materiale și umane ale forțelor de producție, în formele de organizare și de conducere a producției. Știința devine

într-un progres economic și social este asigurată de personalitatea de excepție a tovarășei academiciene doctor inginer Elena Ceaușescu, eminent om politic, savant de renume mondial, care de peste 20 de ani conduce cu înaltă competență și spirit revoluționar activitatea din acest domeniu.

Obiectivul strategic stabi-

liste, la creșterea eficienței economice, sub toate formele ei, la înfăptuirea programelor de modernizare a producției, a economiei, a localităților patriei, la îndeplinirea tuturor sarcinilor și obiectivelor stabilite pentru actuala etapă de dezvoltare și pentru o largă perspectivă istorică.

Pornind de la rolul hotărîtor al cercetării științifice în toate domeniile vieții economico-sociale, în concordanță cu exigențele dezvoltării pe baze intensive a economiei, secretarul general al partidului acționează cu clarviziune și consecvență revoluționară în direcția perfecționării, organizării și conducerii cercetării științifice, astfel încît să se asigure mobilizarea tuturor cadrelor și forțelor materiale

vătămintului românesc i-au fost asigurate largi deschideri către viață, practică, știință, cultură. El este așezat ferm pe baza concepției revoluționare a partidului, a secretarului său general, de integrare organică cu cercetarea științifică și producția, de recordare la cerințele economico-sociale ale țării, la realizări tehnico-științifice de vîrf pe plan mondial. Școala românească se manifestă tot mai puternic ca principal canal de difuzare a științei și culturii în mase, de îmbogățire a gândirii creatoare a oamenilor, de modelare a caracterelor și de formare cetățenească a tinerei generații. Învățămîntul românesc, urmărește dezvoltarea multilaterală a personalității umane, astfel încît competența profesională să fie dublată de un comportament social capabil să reflecte idealurile și valorile proprii socialismului.

În aceste momente de sărbătoare națională, împreună cu întregul popor adresăm cu înalt respect și recunoștință cele mai alese felicitări și urări de sănătate deplină, viață îndelungată, mult stimulentului și iubitului nostru conducător, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care din fragedă tinerețe și-a contopit viața și activitatea revoluționară cu idealurile de progres al patriei, de independență și suveranitate națională, de pace și colaborare pe planeta noastră.

În strînsă unitate în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, oamenii muncii își însușesc sistematic tot ce este nou și înaintat în știință și tehnică, obținînd succese remarcabile în toate domeniile, succese cu care întîmpină marile evenimente ale anului 1989 — a 45-a aniversare a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă și Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român.

Știința, factor fundamental

baza teoretică a procesului de producție și izvorul hotărîtor al progresului economic într-o lume ale cărei resurse tradiționale sînt tot mai limitate.

În ansamblul schimbărilor calitative pe care noua revoluție tehnico-științifică le determină în economie, relevanță este trecerea de la tipul extensiv de reproducție largită la cel preponderent intensiv. Astfel, hotărîtoare devin potențarea eficienței factorilor de creștere pe baza unor noi realizări ale științei — materializate în elementele forțelor de producție, inclusiv în formele de organizare și conducere, în mecanismul de funcționare a economiei noastre naționale — creșterea rolului factorilor calitativi ai dezvoltării economico-sociale, realizarea unei noi calități a muncii și vieții întregului popor român.

Înfăptuirea în practică a concepției partidului, a secretarului său general, cu privire la rolul fundamental al ști-

inței în progresul economic și social este asigurată de personalitatea de excepție a tovarășei academiciene doctor inginer Elena Ceaușescu, eminent om politic, savant de renume mondial, care de peste 20 de ani conduce cu înaltă competență și spirit revoluționar activitatea din acest domeniu.

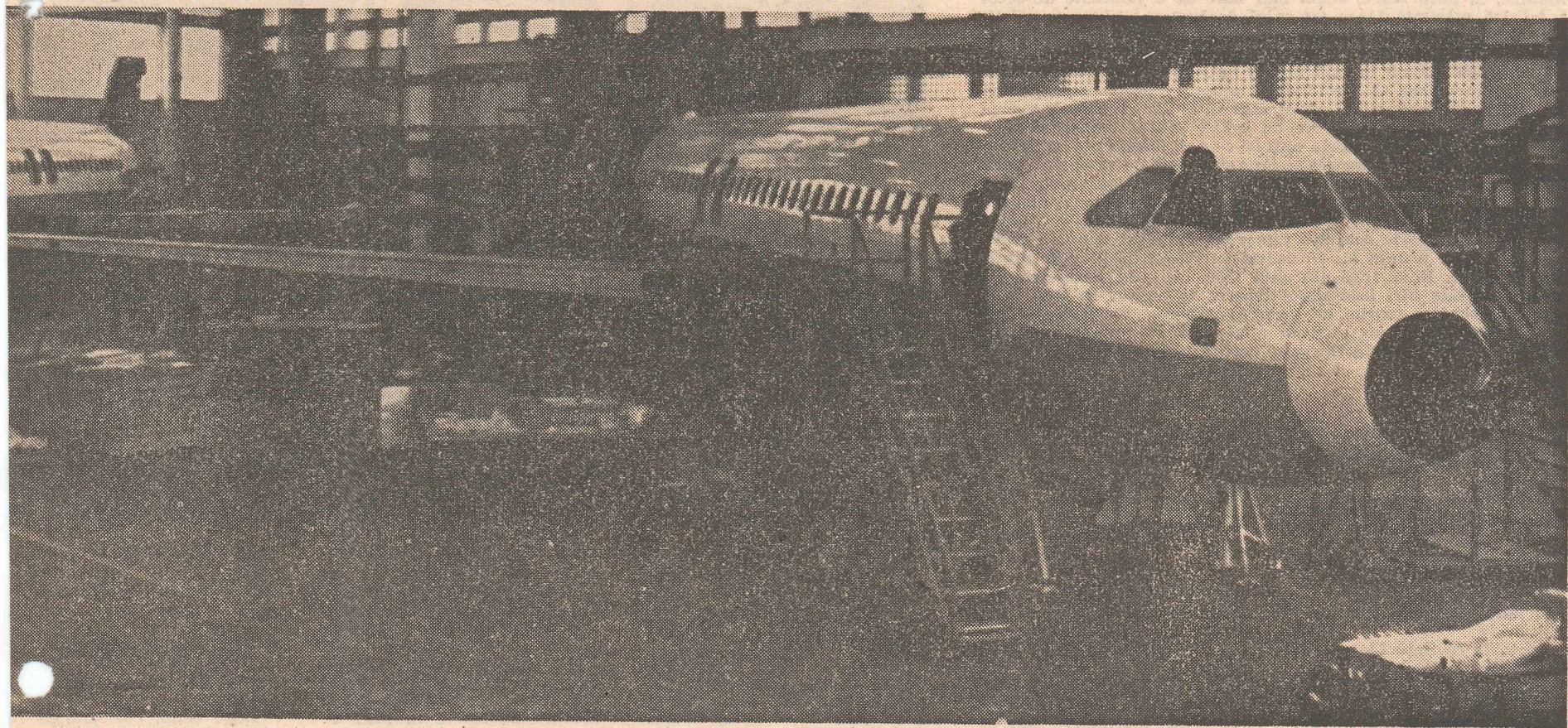
Obiectivul strategic stabi-

și financiare corespunzătoare din domeniul cercetării, pentru îndeplinirea obiectivelor progresului economic și social, îmbinîndu-se armonios cercetarea fundamentală cu cercetarea aplicativă, unindu-se forțele specialiștilor din cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică cu capacitatea de creativitate tehnico-științifică a tuturor oamenilor muncii.

Concepția originală a partidului nostru, a secretarului său general, privind rolul crescînd al științei, presupune totodată ridicarea continuă a competenței profesionale a tuturor celor ce muncesc, creșterea nivelului de conștiință politică a acestora.

Iată de ce afirmarea tot mai plenară a științei ca factor fundamental al progresului economic și social se corelează organic cu perfecționarea și modernizarea continuă a învățămîntului de toate gradele. Sub îndrumarea directă a tovarășei academiciene doctor inginer Elena Ceaușescu, în-

strategia progresului multilateral al României

Mari ctitorii și marele lor ctitor

Prin porțile larg deschise, se vede parcă aterizând în proprie o felie de cer. Ca chemare nedeslușită. Uriașul zecor argintiu își îndreaptă spre ea ciocul aerodinamic, lunecă elegant din hambar, l, peste puțin timp, zvicnește printen în imensitatea văzduhului. Ca un pui ce-și părăsește cuibul, întinzându-și ariile spre viață, după ce a înălțat de la părinți lecția zborului. Rombac 8 se înalță în una din cursele finale de roșu înainte de a face și el, la fel de frații lui, naveta pe meridianele și paralelele de aur ale cerului.

„În februarie se va ridica de la sol și al nouălea avion de transport pasageri, în timp ce în hale prinde contur exemplarul cu numărul 22, spune directorul Întreprinderii de Avioane București, Teodor Zamfirescu. Am reușit să ne situăm între primele zece țări din lume construcătoare de astfel de aparate de zbor. Îi datorăm secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu ridarea și dezvoltarea industriei aeronautice moderne românești. Am învățat de la tovarășul Nicolae Ceaușescu, pimentul strateg al devenirii noastre, ce înseamnă curența revoluționară. Exemplul personal al conducătorului nostru, care a gândit și a pus în aplicare cele mai îndrăznețe idealuri de dezvoltare tehnico-științifică. Din inițiativa și sub direcția îndrumare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, au apărut platformele industriale aeronautice de la Craiova, București, Bacău, Iași, un institut de cercetări profil cu cea mai modernă dotare și specialiști apreciați la nivel mondial. Aici s-au construit avioanele românești Rombac, IAR 93, 99, alte modele utilitare, sportive, elicoptere cu performanțe competitive pe glob. În dialog cu specialiștii, pe teren, creionul în mână, secretarul general al partidului a dat indicații prețioase privind

amplasarea și organizarea tehnologică a halelor, asigurarea cu utilaje concepute și construite în țară. S-a aplecat cu căldură și asupra vieții noastre, a constructorilor de avioane, și astfel au răsărit ca din pământ cartierul Băneasa, complexe comerciale, cantinele-restaurant, grupul școlar și liceul industrial din acest adevărat oraș al aviatorilor. A avut încredere în puterea noastră de creație și în înălțarea pe o treaptă superioară a vechii tradiții românești în fabricarea de avioane. Primul Rombac a fost construit cu un aport

specialiști de înaltă calificare. Absolvind-o, mi-am văzut realizat un frumos vis de totdeauna. În întreprinderea de Avioane ni s-a creat nouă, tinerilor, posibilitatea de a ne afirma și a arăta ce știm. Când am semnat pentru siguranța în zbor a primului Rombac, eram încă stagiar. Dacă președintele țării ne-a încredințat o uzină de vîrf, de ce să nu avem încredere și noi în mintea noastră? Pentru testarea asistată de calculator a celor 90 de kilometri de cabluri ale avionului, (aproape distanța București—Pitești numai din fire

Nicolae Ceaușescu ne-a trasat sarcina de răspundere de a colabora cu celelalte ramuri ale economiei naționale pentru a adapta tehnologiile acestora la specificul producției aeronautice, spune. După aceste rodnice dialoguri de lucru se simțea un aer proaspăt de înnoire, o altă vigoare a muncii, a gândirii. S-au implementat astfel utilaje și procedee românești de mare complexitate: mașina de tras profile pe calapoș a cadrelor avionului, cea pentru tabla învelișurilor necilindrice, procesul de ignifugare a amenajărilor interioare etc. Cu clarviziune, secretarul general al partidului a anticipat utilizarea acestora și în alte domenii. Într-adevăr, acum tehnologiile aerospațiale bat la ușa industriilor nucleare, na-

tural la uși, a bătut și la ușa muncii de concepție, a găsit-o nezăvornită, a intrat și s-a înfruntat cu bucuria de a inova.

Viața lui Georgel Agache a planat încă din adolescență în preajma unui aeroport. A decolat pe aripile visului din Tecuci și a aterizat la școala profesională din Băneasa, pentru ca apoi, să se înalțe spre liceul industrial și școala de maiștri. A mesterit aripi și fuzelajele la toate cele 8 Rombacuri. Modest și anonim, le-a modelat structurile la sol, le-a privit pînă se pierdeau în zare și apoi, s-a întors iar la găuritul metalului cu bormașina și la înfipt mii de nituri, ca acum, cînd plantează acești „pistruți” de oțel special pe tenul fuzelajului inferior al Rombacului 16.

„Toată împlinirea mea ca om se leagă de avionul românesc, zice. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost alături de noi, cu gândul și cu fapta, de la prima cărămidă din fundația halelor pînă la tăierea panglicii întîiului Rombac. Am simțit astfel, cît de importantă este munca noastră și că tot timpul trebuie să zburăm mai sus. Echipa noastră a schimbat ordinea de asamblare a învelișului fuzelajului indicată în licență și a încheiat operația cu o săptămînă mai devreme. Am răspuns astfel indicației secretarului general al partidului de a mări productivitatea muncii. Nu mai sîntem doar simpli executanți, ci și gînditori ai avionului nostru, care se bucură de aprecieri favorabile și peste hotare.”

Cu finețe de ceasornicar, Ion Onuțu montează pompele de combustibil ale Rombacului care peste o lună va primi pistă liberă de la turnul de control.

„Acum aproape 20 de ani, tovarășul Nicolae Ceaușescu a vizitat Întreprinderea de Reparat Material Aeronautic, își amintește. A discutat cu specialiștii, cum să construiască pe această veche vatră muncitorească o industrie de vîrf. Pregătiți-vă să realizați și avioane moderne pe care să scrie România, a dat glas unui îndrăzneț vis al viitorului, devenit astăzi o realitate.”

Cuvinte-aripi pentru zbor înalt!

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

ARIPI PENTRU ZBOR ÎNALT

tehnologic românesc de 20%. În cel de al optelea, gîndirea și tehnologia din țară se regăsesc în proporție de peste 50%, iar în cel cu numărul 22 acestea vor depăși 80 de procente. Ca și Canalul Dunăre-Marea Neagră, metroul, numeroasele orașe și uzine durate în acești peste 20 de ani, și noua industrie aeronautică românească poartă pentru istorie semnătura tovarășului Nicolae Ceaușescu.”

În cabina de pilotaj, tînărul inginer Vasile Iuga. Este profesorul exigent în fața căruia dau examenul final toate aparatele electronice și electrice ale navei aeriene. Tavanul și pereții sînt tapetați cu luminițele zecilor de cadrane, cu spoturile verzui ale radarelor, cu clipitul informațiilor calculatorului. O adevărată boltă cerească încrustată cu stele. De aici au decolat ideile lui ingenioase. Nici cea mai mică schiopătare a pulsului aparatelor nu-i scapă, căci ea se cîntărește în vieți omenești. A coborît din Maramureș ca să înalțe avioane la Băneasa.

„Din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu a luat ființă facultatea de aeronave, zice. Alături de noua industrie se crea și o școală pentru

electrice), era necesară o interfață sofisticată. Importul ei însemna 150 de mii de lire sterline. Am reușit însă să proiectăm și să executăm în întreprindere, după o concepție proprie, o astfel de aparatură cu 2.000 de măsurători pe secundă și 10 mii de puncte de test, care exclude orice eroare.”

De altfel, Vasile Iuga și ceilalți ingineri, deși cu puțin ani de meserie la bord, s-au obișnuit să nu se inhibe în fața renumelui mondial al firmei licențiatore, punînd deseori alături de experiența acestora și soluții „Made in Băneasa”. Au schimbat concepția unui modul din bancul de probă al cutiei negre (de fapt, portocalie) mărînd precizia diagnosticului. Au sugerat îmbunătățiri în funcționarea radiocompasului și avertizorului de altitudine, pe care firma le-a impus imediat chiar la avioanele deja în regim de zbor.

Inginerul Cristian Mihălache, și el unul din nepoții lui Traian Vuia și Aurel Vlaicu din halele moderne, acționează „maneta de înălțare” a avionului în calitate de tehnolog șef.

„În cursul numeroaselor vizite efectuate, tovarășul

vală, de telecomunicații, construcții industriale.”

Migăind la o veritabilă dantelărie în metal, încărcată ca un filigran, un tînăr de 25 de ani. Lăcătușul Viorel Mîncă a devenit marele specialist al ușilor de avion, acelea care suportă o presiune de 15 tone și sînt uneori sursa unor accidente în lumea aviației. Ca într-un complicat joc de cuburi, assemblează elementele de tablă de o jumătate de milimetru într-o structură spațială ca un fagure. După două luni de muncă de precizie, ușa de 100 de kilograme asigură o etanșare și rezistență perfecte, excluzînd orice ratău în funcționare.

„N-am să uit niciodată că mie, proaspăt venit de pe băncile liceului industrial, tovarășul Nicolae Ceaușescu mi-a strîns mîna, urîndu-mi să devin un muncitor de înaltă calificare.”

Și campionul ușilor de mare înălțime n-a uitat. A desenat seara schițe la lumina veiozei și a propus întreprinderii I.M.B. Bistrița modificarea utilajelor ei pneumatice pentru a fi implementate pe fluxurile halelor unde se nasc avioane. Acestea se exportă acum în mai multe țări. El care ciocănește toată ziua ni-

Pe malul Someșului ce taie în două cîmpia care-i poartă numele, la Satu Mare, acum mai bine de o jumătate de secol o fabrică mărunță făcea tot soiul de lucruri: zăvoare, găleți, lustre, mașini de prăjit cafea, sfeșnice, candelabre, plafoniere, sonerii, biciclete, trăsuri, condensatoare și transformatoare. Cîțiva ani după război, în plin proces de refacere economică, unitatea se încumetă să producă și altceva decît mărunțișuri aproape meșteșugărești și astfel apar în halele ei primele strunguri, foarfeci-ghilotină, prese de indoit tabla, foarfeci combinate, calendre și altele. Prin anii 60 se pun bazele producției de utilaj minier într-o temerară acțiune și dorință de neînfrînt de a se începe, aici, la cîmpie odiseea călătoriilor cu locomotivele de mină spre centrul pămîntului, în căutare de noi comori minerale. La ora actuală, întreprinderea de utilaj minier din Satu Mare realizează cam 30 la sută din valoarea producției marfă a județului și ocupă primul loc în cadrul tuturor unităților de profil din România. Deja, încă din anul 1959, calitatea utilajelor miniere fabricate aici înlesnește livrarea la export în R.P. Bulgaria a primelor mașini de încărcat minereu. Producția se intensifică atît de mult încît în anul 1970, în numai 2 zile se realiza, în plan valoric, întreaga producție a anului 1948.

Cine transportă noaptea către zi

Portretul-robot al unui „robot” subteran

Cu toate că Satu Mare este, prin excelență, un oraș de șes, aici, la această întreprindere se lucrează zi și noapte în contul „munților din țară și a munților din alte țări ale lumii. La prima vedere, unitatea pare a fi un uriaș depou de unde ies, proaspăt vopsite, gata să ia cu asalt povârnișurile galeriilor miniere din țară și din alte state ale lumii, faimoasele locomotive de mină sătmărene, atît diesel cît și electrice.

O locomotivă de mină destinată pentru o „călătorie” spre centrul pămîntului” chiar dacă este un minz nevinovat față de marile locomotive diesel și electrice pe care le știm, nu înseamnă că ar fi văduvită de putere.

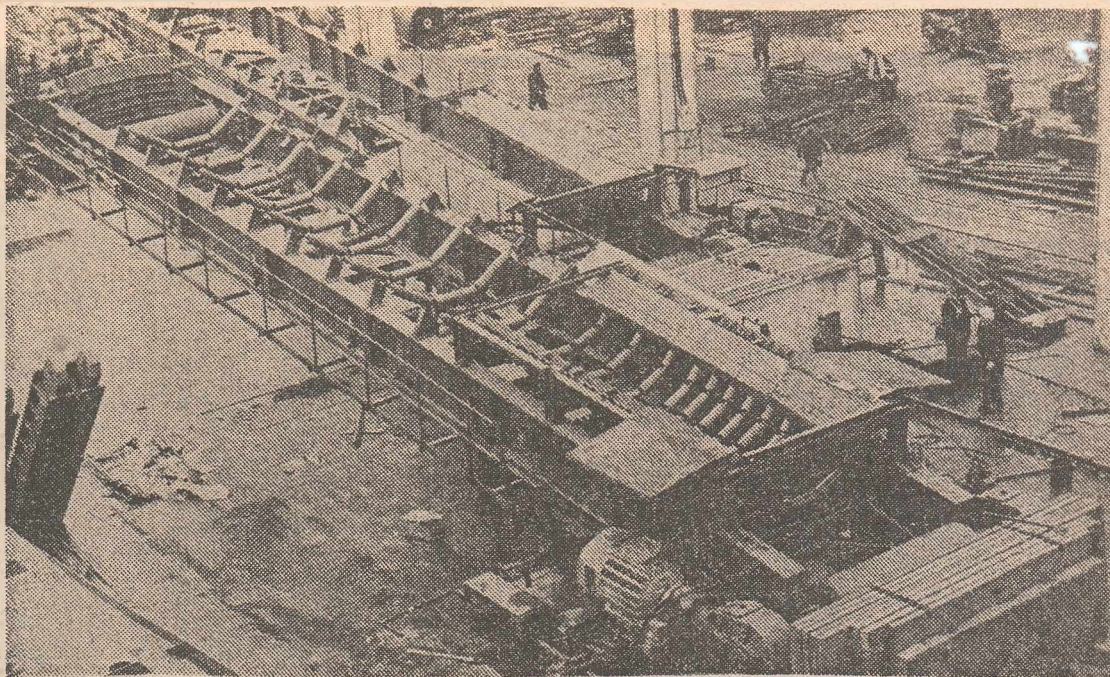
Ea are suficientă forță și ar avea poate și mai multă dacă n-ar trebui să îndeplinească anumite condiții speciale, necesare pentru această neobișnuită călătorie. Trebuie să fie scundă pentru a se putea strecura ca un șarpe în scorburile galeriilor. Vede lumina zilei doar cînd intră cu minierii și cînd iese cu minereul extras. De aceea, o locomotivă de mină este, în felul ei, o bijuterie care strălucește cu ochi de aur în adîncurile pămîntului. Ea sparge tăcerea încremenită și apăsătoare de acolo, aducînd o notă de cetădin într-un rustic univers scufundat, unde acționează alte legi fizice decît cele de la suprafață. De pildă, locomotivele de tip LDM-45 A și LDMS-45 A sînt în așa fel construite încît să nu provoace aprinderea gazului grizu din minele unde-și fac cu osîrdie cărașia. Pentru prevenția absolută, o locomotivă de acest fel nu poate fi utilizată la lucrări miniere subterane unde conținutul maxim de metan depășește doi la sută. Mediul ambiant determină sporite măsuri de precauție: o călătorie spre centrul pămîntului nu este lipsită de riscuri. Locomotiva este prevăzută cu sistem de stingere cu bioxid de carbon, iar cu ajutorul unei pompe motorul și țeava de eșapament sînt răcite forțat cu apă într-un circuit prevăzută cu termostat. La fel, gazele de eșapament sînt răcite cu ajutorul unui sistem de injecție de apă iar în cazul golirii inoportune a rezervorului cu apă, un dispozitiv de protecție dă alarma și oprește imediat motorul. Alte locomotive diesel (LDM-45 N și LDMS-45 N) pot să funcționeze numai în galeriile principale ale minelor cu conținut maxim de 0,5 la sută

bioxid de carbon sau metan, precum și în locuri unde este exclusă acumularea de metan. Locomotiva normală (tip LDM-65 N) se poate folosi numai la lucrările de suprafață și în minele negrizutoase. Alte locomotive funcționează numai pe bază de acumulatori, altele numai pe linii de troleu, dar acestea din urmă nu pot să se aventureze pe căi de rulare acoperite cu apă. Așadar, „drumul” spre centrul pămîntului nu este un bulevard umbrit de tei în floare, iar locomotiva de mină nu este un automobil de ultimul tip în plină viteză. Tăcute și harnice, aceste locomotive își fac datoria și la dus și la întors, fiind pe frontul deschis de mineri, un fel de „tancuri ale adîncurilor”.

Călători dinspre centrul pămîntului

În minele de plumb și de argint din înalții munți ai Boliviei din America de sud harnicele locomotive de mină sătmărene de numai 20 de cai putere scot vagonetii cu minereu la lumina soarelui care i-a încălzit altădată pe aceste meleaguri pe străvechii incași și din munții cărora se mai scot încă bogății. Celelalte locomotive, de 45—65 CP, își încordează mușchii de oțel ai arcurilor în alte mine ale pămîntului.

Locomotivele, însă, nu sînt unicele produse ale întreprinderii din Satu Mare. Ca să încarci vagonetii îți trebuie mașini speciale și aici am văzut nenumărate mașini de încărcat pe pneuri, pe pneuri blindate, pe șine și chiar pe senile, cu o impresionantă forță de smulgere a cupei atunci cînd își înfig maxilarul în stratul de minereu. În mai toate abatajele, căile de acces înguste și minele grizutoase ale țării găsim aceste mașini acționate cu aer comprimat care azvîrle cu cupele încărcătura de minereu în buncărul din spate. Dar cum minele sînt de mare diversitate și complexitate, întreprinderea din Satu Mare a fost mereu în pas cu necesitățile de exploatare. Unde nu se pot utiliza mașini de încărcat, sar în ajutorul minerilor transportatoarele cu racleți și lanț. Ele sînt reduse ca înălțime, robuste, compacte, ușor demontabile și transportabile, răspunzînd și celor mai grele condiții de lucru din subteran și asigură condiții de securitate minieră în medii cu pericol de explozie, grație neîmplicării echipament antigrizutos. La abatajele mecanizate și cu front lung unde dinții combinate mușcă din straturi-

le de cărbune, minereul este aruncat drept pe banda transportoare care-l varsă în siloz.

Transportoarele cu racleți au fost pasiunea îndelungată a maestrului forjor, șef al secției forjă-tratamente termice, Mihai Pop, Erou al Muncii Socialiste de la întreprinderea de utilaj minier din Satu Mare, autor al mai multor invenții, inovații și raționalizări. Invenția denumită: „Nou tip de raclete, realizînd sarcina de antrenament și tracțiune la transportorul minier tip TR-3,4,5,” din anul 1988 asigură o economie anuală de oțel aliat cojit în valoare de peste 53 milioane de lei!

Utilajele din cîmpia sătmăreană nu numai că smulg minereul din multimilenarul loc de obîrșie, dar îl și scot afară prin modernele transportoare miniere cu bandă de cauciuc, în lucrări miniere orizontale sau chiar înclinate dar pînă la maximum 18 la sută în limite de temperatură cuprinse între 0°C și +40°C, cu umiditatea relativă maximă de 80 la sută (la temperatura de +20°C) și în locuri de muncă grizutoase și la transportul altor materiale cu granulația maximă de 200 mm — 450 mm, pe lățimi de bandă de 800, 1000, 1200 mm. Ele sînt prevăzute cu dispozitive de oprire de pe traseu în caz de avarie.

Dar „gigantul” realizat de întreprinderea de pe malul Someșului este, fără îndoială, transportorul cu bandă de

mare capacitate pentru exploatarea cărbunelui la suprafață. În carierele de cărbune aflate la suprafață utilizarea acestui transportor permite o cărașie fără strângu-lări, în orice cantități posibile de exploatare, la orice distanță, datorită simplității așezării succesive în linii de transport, cu lungime, practic, nelimitată, în locuri improprie altor mijloace de transport, datorită adaptabilității la condiții de teren dintre cele mai grele. Și oricît ar mușca cupele din strat, cel mai puternic și, în același timp, cel mai flexibil organ de transport-banda de cauciuc cu inserții de oțel — poate să care la orice destinație minereul. Acest „covor zburător” de cauciuc nu trebuie îmboldit la treabă de pîntenii vreunui derviş, ci de simplii tamburi de antrenare cu mantaua cauciucată la exterior pentru mărirea aderenței la transmiterea forței de acționare. Dar dacă utilajele făurite la Satu Mare permit smulgerea minereului, încărcarea lui și transportul la suprafață, asta nu înseamnă că unitatea a uitat povestea zăcămîntului. Tot ea făurește și uriașele mori cu bile pentru sfărîmarea completă a minereului și cărbunelui extras și, astfel, într-un fel, cercul se închide. De aici începe călătoria spre centrul pămîntului și tot de aici, prin centralele electrice pe cărbune, spre țările văzduhului.

PASCU BALACI ■

Competitiv și rentabil

Revederile cu cunoștințele sînt cele mai plăcute. Nu mai sînt necesare introducerile, sînt de prisos multe cuvinte care reduc distanța și îmi permit să aflu imediat elementele interesante pentru marele public.

Magdalena Filipas mă ascultă atentă, așa cum face cu fiecare persoană care intră în biroul directorului general al Centralei Industriale de Confecții București. Mă ui-mește, ca de fiecare dată, ordinea de pe masa sa de lucru. Nu dosare care așteaptă rezolvare, nu hîrtii de semnat, mutate dintr-un loc într-altul, de la o zi la alta...

Cu rapiditate și discernă-mînt, după analiza personală și colectivă, sînt rezolvate corespondențele, sînt semnate actele ca o condiție, și ea, de bază pentru directorul general.

Îmi plimb privirea pe florile care își schimbă numele

după anotimp, pe cele cîteva umerase cu îmbrăcăminte, care fiind aduse aici, sînt sigur purtătoare de cuvînt ale modei internaționale.

— M-ați luat prin surprindere... Credeam că vreți să vă evidențiez nume care merită să intre în pagina dumneavoastră pentru efortul depus. Cînd colo, îmi cereți 10 idei speciale care vor face, cum dorim toți, din 1989 un an special.

— Nu am nici o îndoială că sînt într-o „pepinieră” de idei.

— Ar fi puțin să ne caracterizeze doar 10 noi idei pentru un an întreg! Spontaneitatea discuției nu-mi permite să le așez într-o ordine logică, să evidențiez prioritățile. Interviuurile unui director general sînt citite cu atenție și m-ar necăji confuziile.

— Eu sper că sînt citite toate interviurile interesante... Magdalena Filipas se re-

trage cîteva clipe pentru a ordona, dintre nenumăratele propuneri ale noului an, pe cele 10 care vor contribui substanțial la impulsivitatea activității întreprinderilor de confecții care dau statut economic și juridic centrului.

Între timp, curiozitatea fe-minină mă împinge să arunc o privire noilor creații. Rochii lungi și scurte, în dung înflorate (vara este în plin desfășurare de producție) și concluzia se impune: fiecare va purta ce i se potrivește ținînd cont de siluetă, vîrstă, chip.

Bluzele din compartimentul ingineriei Ainur Velula sînt dacă nu se supără muzee grafiilor, mici piese de artă. Așa se explică statornicia cuturii rătorului din R.F.G., care, peste 15 ani, reînnoiește contractul mereu cu laude și comenzi mărite de la an la an.

— 1989 s-a înscris sub semnul maximei eficiențe. Nu mai putem admite o stagnare sau o scădere a productivității, a productivității, a rentabilității. Am luat parte la consfățirea de lucru a Comitetului Central al Partidului din 6 ianuarie și, din nou, tovarășul Nicolae Ceaușescu ne-a cerut eforturi și inteligență pe măsura înzestrării materialului Exportul continuă să ne împună să dăm dovada totală a capacității noastre profesionale. De aceea, prima măsura pentru 1989 a fost accelerarea modernizării prin autodotare și printr-o poziție fermă, cerîndu-le constructorilor de mașini să-și onoreze restanțele. Am în vedere generalizarea unor soluții inteligente care se practică mult de mult, dar nu în toate cele 13 fabrici. Mașina este un element de bază pentru produsele de calitate superioară după cum este cunoscut, elimină subiectivismul. El mentele electronice, fasciele de lumină, conduc muzicitoarea la execuție artistică. Ambitia noastră profesională ne determină să facem tot ce putem ca să ne păstrăm renumele cîștigat. Confecțiile române sînt foarte apreciate pe plan european.

— Linii, țesături, accesorii culori în pas cu moda schimbări rapide de la sezon la altul. Centrul cercetări, creație și proiectare a îmbrăcămîntului, lansînd moda centralei dumneavoastră este non-stop în acer concurență internațională.

— Inspirația este un izvoare nesecat pentru cei cu talent și dorința de a fi mereu mai buni. Simona Vlanga, Ștefan Bogdea, Florica Pănescu, Georgeta Leu și Elena I. sînt cap de afiș, recunoscu-

secretul mării performanțe

pentru gust, fantezie, rafinament, competitivitate și rentabilitate.

— Cele două noțiuni fundamentale „competitiv și rentabil” sunt cheia succesului pentru lumea producătorilor de bunuri materiale?

— Mi-ai „smuls” a doua idee fundamentală, folosirea intensivă a inteligenței la toate etapele de fabricație și de conducere a Centralei. Astăzi nu se mai poate amăgi nimeni că unul gîndește și zece trăiesc de pe urma lui, făcîndu-și automat munca. Oricît de mic este locul pe scara producției, oricît de neînsemnat poate apărea un element în execuția unui model (o monogramă, un ti-ghele, un tiv) dacă lipsește inteligența, gîndirea vie a realizatorului, controlul tehnic va avea ce să înapoieze pentru rețuș.

— Aștept ziua cînd postul de controlor de calitate va deveni de prisos...

— O luați cu mult înaintea timpului pentru că unii au continuu nevoie de un alt ochi care să verifice ceea ce de fapt trebuie să treacă prin analiza proprie, prin discernămintul fiecăruia.

— Mai multă ordine și disciplină poate fi o concluzie și pentru Centrula dumneavoastră?

— Oriunde și oricînd este nevoie de mai bine. Consiliul de conducere al Centralei apreciază că deși s-au obținut rezultate bune anul trecut, situîndu-ne pe un loc de frunte pe ramură, sînt încă multe de făcut. Dorința cea mai fierbinte este ca toți cei 13 parteneri ai Centralei să fie apreciați cu foarte bine ca întreprinderea de Confecții din Focșani; să se înregistreze progrese foarte mari ca la Rîmnicul Sărat; să fie în ascensiune precum Curtea de Argeș și Scornicești; să atîngă complexitatea proceselor de producție, prin promovarea celor mai noi modele, ca cei din Craiova; să înregistreze cea mai mare pondere la export ca I.C.T.B. Am menționat jumătate din întreprinderile noastre, dacă toate ar fi fost la acest nivel, totalul ar fi fost și mai bun. Sper ca la începutul lui 1989 să avem un singur fruntaș — cele 13 întreprinderi componente ale Centralei.

— Vara se remarcă cel mai bine cît de frumos lucrează după cum arătăm noi pe stradă. Nu numai bărbaii înflore capul după femei, ci și femeile după femei!...

— Pregătim altele lucruri frumoase, reale bucurii vestimentare, încît vă sfătuiesc să faceți economii. Veți avea ce alege!

— De mine pun bani în pușculiță... Tovarășă Filipaș, terminalul din biroul dumneavoastră indică pătrunderea informației în bunul mers al Centralei. Constați pe ea?

— De mai mulți ani a devenit instrumentul nostru principal de lucru. Reamintesc la ce ne folosește: scurtează distanțele, căpătăm prompt informații, controlăm, străm evidența la zi. Un alt important instrument de conducere pentru acest an vor fi noile sisteme de registre care vor pune și mai multă ordine în producție, aprovizionare, vînzare, în corelarea planului cu capacitățile existente, în ordonarea comenzilor, totul absolut cu o unică idee — respectarea obligațiilor ferme la piața internă și externă. În relațiile noastre cu Confex-ul ne vom implica în angajarea muncii Centralei noastre în condiții superioare de valorificare a confecțiilor.

— Sistemul informațional electronic se concentrează în

Centrul de calcul al Centralei. Aveți și ajutoare, de acest fel, în țară?

— Sînt nouă oficii și o stație de calcul. Rămîn doar trei întreprinderi în afara sistemului și ele vor fi cuprinse, într-un viitor apropiat, în acest ansamblu care își dovedește în fiecare zi necesitatea și eficacitatea. Revedem toate normele de muncă pentru creșterea productivității muncii ca element de bază al competitivității.

— Centrul de calcul adună informațiile din Centrală cu viteza gîndului și le difuzează la fel. Un exemplu?

— Un exemplu? De pildă, prin acest centru de calcul generalizăm tiparele încadrîndu-le și gradîndu-le automat — este cea mai perfectă formă pînă acum, deoarece folosim la maximum materialul. În acest an ne-am propus să atîngem un indice de scoatere de peste 90 la sută dintr-un metru pătrat. Sistemul de încadrare și gradare automată a tiparelor asistat de calculator, folosește, deosebit de inteligent, materia primă, punînd baze solide pentru rentabilitate.

— Revine „inteligent”... Este cuvîntul anului?

— A fost dintotdeauna motorul oricărui reușite.

— Nu mai stăpînesc calculul ideilor puse în discuție. Cred că am depășit de mult cele 10, inițial propuse.

— Să nu uit, e foarte important... Avem în vedere folosirea inteligenței, mă scuzați nu am alt cuvînt la îndemînă, este singurul propriu, a materialelor recuperabile, a acelor bucățele care cad obligatoriu de la capetele de baloturi, care rămîn de la răscroiele. Pînă acum se dădeau la destrămare dar prețul lor este incomparabil mai mic decît dacă le combinăm, și apoi din ceea ce rezultă, croim veste, șepci și mai ales îmbrăcăminte pentru copii. La vîrsta lor le stau bine hăinuțele din cele mai îndrăznețe imbinări de culori și desene.

— Din nou rolul covîșitor al creatorului?

— Și al maistrului, și al inginerului, și al directorului, și al bunului gospodar. Acasă merele puțin lovite le dăm prin răzătoare și le folosim la o plăcintă gustoasă. Care gospodină le aruncă?

— Cea lenesă și nepricepută! Termenul dumneavoastră de comparație, fiind și bun la gust, este mai ușor recepționat. 1989 a intrat cu contracte sigure, cu grijă înmînată, cu ideile, noi și reactualizate, în creativitatea directorului general. Este o proporție convenabilă pentru spiritul dumneavoastră ingineresc?

— În general da, cu o remarcă care nu aș vrea să lipsească... Proporția, între timpul pe care îl consum pentru prezent și cel care îmi rămîne pentru a gîndi ziua de mîine, este nemulțumitoare. Nu se clădește nimic durabil fără examinarea atentă, serioasă a viitorului, fără prospectarea lui. Raportul meu de timp trebuie îmbunătățit. Mă presează comenzile, furnizorii, obligațiile pentru respectarea la zi a exportului, pentru asigurarea pieței interne, sînt enorme și nenumărate problemele de organizare, încît se reduce timpul pentru reflexie, pentru analiza viitorului. Nimic nu mă scuza că nu am găsit formula cea mai potrivită pentru a pune cărămidă peste cărămidă pentru ziua de mîine. Mo-da este trecătoare dar... eternă, ea aduce mari sume de bani și trebuie să-i gîndim dezvoltarea nu numai prin schițe și armonii de culori ci

și prin reutilizarea sectorului, reinnoirea lui, modernizarea continuă, asigurarea tehnologiilor înalte, intensificarea cercetării și legarea ei în mai mare măsură de problemele producției, de ceea ce ne frămîntă ceas cu ceas. Difuzarea și perpetuarea stilului românesc de îmbrăcăminte este în esență o parte a prezentului și a viitorului preocupărilor noastre.

— Nu am nici o îndoială, stimată Magdalena Filipaș, că moda este un compartiment serios al vieții, că inteligențele din acest domeniu se confruntă și se înfruntă pentru noi. Nu haina face pe om, dar, oricum îl ajută să se înfățișeze civilizat între semenii săi.

CARMEN DUMITRESCU ■

Calitatea oamenilor, în primul rînd

La 56 de ani, inginerul Alexandru Filip nu se avîntă să facă declarații de dragoste pentru meseria lui înainte de a lăsa faptele să vorbească. În ultimul timp, zice el, producția mondială a fost de 16 miliarde rîlmenți pe an și în 1990, potrivit estimărilor de specialitate, ea va ajunge la aproape 18,5 miliarde. Mai mult, pînă în anul 2000 se întrevede un ritm de creștere de 3,5 la sută, anual. În vîrsta tehnicii nouă în care lumea a și intrat, în această eră a automatizării și informatizării, de rîlmenți este și va fi nevoie, în mod sigur, și de aceea inginerul Alexandru Filip ține să vorbească în primul rînd despre oamenii cu care lucrează aici, la Brașov, la Centrul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru rîlmenți și organe de asamblare.

— Centrul nostru a fost înființat în 1974. De atunci, de 15 ani, ne-am străduit să aducem să lucreze aici și să facă muncă de cercetare și proiectare cît mai mulți tineri. Dar nu orice fel de tineri, ci numai din aceia pentru care știința de carte înseamnă o realitate care dă sens unei vieți și configurează un destin. La noi mai mult de jumătate din oamenii colectivului au studii superioare. Cu cît am oameni mai inteligenți lîngă mine, cu atît mă simt și eu așa. Voi fi iertat, sper, că îndrăznesc să fac o astfel de afirmație.

— Presupun însă că diploma, în sine, nu-i singurul argument care vă convinge de valoarea unui om.

— Nu. Și iată un exemplu: în 1988, la concursul pentru un post, 11 candidați au abandonat chiar înaintea luptei, în clipa cînd au văzut că pe listă au apărut și numele cîtorva foști colegi de-ai lor, pe care-i știau din timpul studenției. Și-au dat seama că n-au nici o șansă și au părăsit ringul. Iar lupta a fost între cei mai buni.

— Se întîmplă citeodată ca înaintea unor concursuri să înceapă să sune telefoanele. Înțelegeți ce vreau să spun! Pe-ai cui sînt?

— Eu sînt, cam vechi pe aici și pînă acum nu mi-a adus nimeni aminte că are vreo rudă.

— Dar cum se face selecția: numai prin concurs?

— În primul rînd printr-o strînsă colaborare cu Universitatea Brașov. Secția de mecanică fină a Facultății de mecanică e integrată chiar pe lîngă centrul nostru. Lucrăm cu studenții acestei secții și-i cunoaștem perfect. Mai rămîn cei de la Tehnologia construcțiilor de mașini. Mergem la ei, la facultate, sau îi invităm pe-aici. Selecția e foarte serioasă și îi studiem la milimetru. Vorbim cu fiecare. Desigur, după un timp, numărul celor cu care continuăm discuția se restrînge. Dacă vre-

unul are o pasiune, îl asigurăm că noi îi putem crea condițiile de a lucra întocmai ce vrea și cum vrea el. Și sper din toată inima că nu s-ar găsi nici unul care să spună că nu m-am ținut de cuvînt. Dar repet, alegerea noastră se oprește asupra acelor tineri în care se vede că strălucește ceva, un simbur de lumină, un fel de garanție — cît este omeniește posibil — a faptului că peste 10 sau 25 de ani ei vor fi reprezentanții noștri în acest domeniu industrial de mare importanță și de mare viitor. Ultima oară au venit să lucreze aici un grup de șapte tineri ale căror medii de absolvire sînt între 9,93 și 9,98.

— Vorbeați de pasiunile lor. Care ar fi una?

— În general ei se dau în vînt după proiectarea asistată de calculator. Foarte bine, avem aici 3 calculatoare și vom mai primi cîteva. De ce am prefera să lucrăm cu oameni pe care să fie nevoie să-i dădăcim și să-l convingem noi că e bine să folosească un asemenea procedeu modern? E mai bine să vină aici gata convingși și chiar pasionați să lucreze în acest fel. Oricum, în felul acesta nu ne mai pierdem timpul cu explicații. Ceea ce contează foarte mult, fiindcă datoria noastră este de-a proiecta și introduce în circuitul productiv aproximativ 600 de tipuri noi de rîlmenți pe an, de la cei foarte mici pînă la cei avînd diametrul de 5 metri. Asta înseamnă cam 2 rîlmenți pe fiecare zi. Iată de ce ne trebuie o forță tehnică deosebită. Oamenii ca Ion Rogoza, Victor Hoffman, Ioan Enescu, Eugen Bilă, Vasile Întorcătoru sau Luciana Furnică n-au nevoie să fie duși de mină peste pragurile meseriei noastre ci dimpotrivă — spre lauda lor — ei ne presează mereu cu ideile, cu cerințele, cu punctele de vedere noi în care nu e greu să observi o continuă strădanie de performanță. Această energie ce-și caută mereu spațiul de afirmare parcă mă face să mă simt și eu mai tînăr. În orice caz, cu astfel de oameni reușim să avem zilnic certitudinea că ne facem datoria de-a proiecta rîlmenți din cele mai înalte clase de precizie și de-a izbuti, la cîteva ani, să înnoim integral producția fabricilor noastre de rîlmenți. Altfel n-am putea să asigurăm produselor noastre calitatea prin care ele s-au impus pe piața mondială.

Relația învățămînt-cercetare-producție nu se reduce însă doar la nivelul de pregătire al absolvenților care ajung să lucreze la întreprinderea „Rulmentul” sau la Centrul de cercetare și proiectare. Cum ne spune conferențiarul dr. ing. Ioan Curtu, șeful catedrei de mecanică și rezistența materialelor, pe cutiile de ambalaj ale rîlmenților se

află trecute cîteva date privind: diametrul interior și cel exterior, turația, temperatura de lucru, momentul de frecare. E limpede că momentul de frecare trebuie să fie cît mai mic. El trebuie să fie așa, dacă vrem ca energia de acționare a mecanismului tehnic respectiv să fie și ea cît mai redusă. Pentru cunoașterea exactă a acestei însușiri a rulmentului se foloseau, pînă într-un timp, o serie de metode destul de greoaie. În cadrul Facultății de mecanică, în primul rînd prin munca profesorului Virgil Olaru și a inginerului Traian Taropa, a fost conceput însă un aparat de măsură destinat tocmai acestui scop. Aparatul e cuplat la un calculator care redă pe imprimantă valoarea momentului de frecare. Simultan apare și graficul, pe display. Un alt aparat, conceput de dr. ing. Ciprian Olteanu, măsoară abaterile radiale ale rulmenților miniaturali. Desigur, cu cît abaterile sînt mai mici, cu atît precizia rulmentului este mai mare. Noi avem asemenea aparate de măsură, ni se spune, dar fuseseră cumpărate de mai mult timp și se învechiseră, se uzaseră. Era nevoie însă nu doar să le înlocuim pe acestea, ci și să avem mai multe. Și această cerință s-a împlinit, iată, nu prin graba de a cheltui neapărat valută. Un singur aparat de acest fel, mai notăm, ar fi costat vreo 150 000 de dolari.

Prin munca lor, astfel înțeleasă, specialiștii brașoveni contribuie la realizarea obiectivelor aflate pe ordinea de zi a Consfățuirii de lucru organizate recent, din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, la Comitetul Central al partidului. În cadrul acestei consfățuiri, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut să se ia măsuri ferme, încă din primele zile ale anului, în vederea realizării tuturor prevederilor de plan pe luna ianuarie, pe trimestrul I și pe întreg anul în curs, asigurîndu-se toate condițiile de îndeplinire a sarcinilor stabilite pentru actualul plan cincinal. Între altele, o atenție deosebită s-a acordat, cu acest prilej, măsurilor ce se impun pentru ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor; pentru desfășurarea în bune condiții a activității de export. În lumina orientărilor, a indicațiilor date de secretarul general al partidului, punerea în valoare a potențialului de creație din unitățile de cercetare-proiectare sau din institutele de învățămînt superior reprezintă o necesitate în lupta pentru performanță și eficiență economică. „La urma urmei, spune inginerul Alexandru Filip, România, ca mare producătoare și exportatoare de rîlmenți, intră prin întreprinderile sale în competiție cu firme celebre pe piața mondială și e clar că în această competiție nu poți rămîne decît în măsura în care produsele oferite sînt realmente de nivel mondial. Cum centrul nostru de cercetare și proiectare a luat ființă pe lîngă întreprinderea „Rulmentul”, putem adăuga că aproximativ 90 la sută din producția acestei întreprinderi e destinată exportului. Întreprinderea exportă în peste 70 de țări. Pentru 1989, sarcinile de export sînt mult mai mari decît în anul precedent și contractele încheiate pînă acum reprezintă, prin ele însele, o dovadă certă a calității rulmenților fabricați aici. Această realitate îmbucurătoare se întrupează însă din munca noastră a tuturor”.

D. CONSTANTINESCU ■

Rodnicia anului se împlinește și prin vrednicia zilelor de iarnă

În ultima zi a anului, Iulian Giuroiu, inginerul șef al Întreprinderii Agricole de Stat Rm. Vilcea, scâpat de grija hirtilor încheiate la sfârșit de lună și an, privind spre nord să vadă dacă ninge, așteaptă și el Revelionul, dar mai întâi îl așteaptă pe inginerul Emil Teodorescu, directorul unității, plecat din zori pentru un ultim control din 1988 și, nu se știe, poate chiar primul din 1989. „Noaptea asta e de muncă și, mai ales, miine trebuie să avem schimbările asigurate, nu sint probleme, oamenii au fost totdeauna la post, vor fi și acum, ca de obicei cei mai buni, că de-aia sint cei mai buni ca s-avem încredere în ei. La oi, sintem în plină campanie, a început fătutul, șefii de echipă, cum se cheamă acum ciobanii sau bacii, poate vor avea timp, la miezul nopții, să închine un pahar de țuică, poate nu. Ei, adică Ion Bărbuș de la ferma Troianu, Nicolae Vlădoiu de la Mihăești, Constantin Petria de la Dăești și Gheorghe Martin de la Budești, împreună cu aceia dintre oamenii lor pentru care cea mai mare bucurie a Anului Nou e să încălzească ușor, cu propria răsuflare, un miel abia născut într-o noulă făcînd ceea ce au făcut din veacuri părinții și strămoșii lor și nu li se pare că sint lipsiți de o petrecere sau de o bucurie, ci dimpotrivă, petrecerile oierilor sint, de altfel, înspre primăvară și toamna. La Galicea, la taurine, oricum se pleacă la 9 seara și se începe munca la ora 5. Muncitorii locuiesc, împreună cu familiile lor, în blocul de lângă fermă, vor fi acolo toți și tot pe cei mai buni, adică pe Elena Ion, Florica Oteșanu, Alexandru Vultur și Gheorghe Mitu, nu-i va lăsa inima, ca de obicei, să nu treacă prin grajduri și în timpul nopții. Așa cum vor fi făcînd și părinții lor pe la casele lor, cînd nu puteau

petrece o noapte fără să arunce un ochi prin grajd”. Se vede că inginerul Giuroiu chiar îi iubeste și stimează pe țărani. Că „vine de-acolo”, de citeva ori a și spus de-a dreptul că „mai trebuie să învețe și inginerii de la țărani, ne-am grăbit, uneori, să abandonăm soluțiile lor verificate de veacuri, acum ne întoarcem uneori la ele, sigur că le potențăm cu cită știință avem, dar e bine să recunoaștem că, mai ales la creșterea oilor și a vitelor, trebuie și nițel suflet, mai trebuie și un anumit simț al gospodarului care, în această zonă de deal și munte le făcea bine pe toate, avea și fin, creștea și animale, cultiva și pomi și toate se legau între ele.

Zootehnia pretinde competență și suflet

De-aia și la noi rezultate bune avem de cînd am înțeles să punem bine la punct ferme în structură mixtă, să valorificăm totul, să lucrăm din perspectiva ciclurilor naturale și a legăturilor biocenotice firești. Dar n-aș vrea să-i omitem pe mecanizatori, chiar dacă ei nu-și vor petrece Revelionul lângă tractoare, tocmai pentru că, fără ei, anul acesta ca și ultimii vreo patru, nu se putea încheia așa bine. Notați-i pe Gheorghe Lumineanu, Dumitru Papa, Ion Trîntoru, Ion Bujoiu, Valerian Tita, Ion Schiopu, Marin Șolovitea”.
Cit de bine s-a încheiat anul? Cu beneficii de ordinul milioanei (o depășire de peste 10 la sută), ceva ce nici nu se visa acum vreo cinci ani cînd tot de ordinul milioanei erau pierderile. Ajunsă, între timp, în elita unităților de profil (lo-

În curtea Cooperativei agricole de producție Răcari e agitație. Cîteva mașini cu remorci au cabinele pline, motoarele ambalate din cînd în cînd la maximum ca inginerul șef Panait Adrian să audă din sediul unității și să se grăbească. A sosit vagonul cu îngrășăminte în gară, au fost anunțați dimineață și vagonul nu așteaptă prea mult, dar mai ales e bine să nu se înșele la ora aceasta agricolă așteptările pămîntului. Acum pămîntul are pretenția să fie recompensat după trei anotimpuri de rodnicie cu toate cele ce i se cuvin pentru a putea reîncepe deplin mulțumit ciclurile nesfîrșitei sale fertilități viitoare. Iarna e anotimpul cînd oamenii reînceie pentru încă un an pactul lor vital cu pămîntul. Avansul acestei noi înțelegeri sint îngrășămintele. La cooperativa Răcari ele au sosit deja în gară. Trebuie doar aduse și împrăștiate pe cîmp. Va fi un început așteptat de colaborare cu recolta verii anului acestuia.

Comuna Răcari include cu cele 2 060 ha de pămînt arabil ale sale satele Ghimpați, Ghergani, Mavrodin și Colăcu unde mai e o cooperativă. Unitatea agricolă din Răcari are două ferme vegetale și una zootehnică. Pînă la ora aceasta au fost deja fertilizate 150 ha de pămînt cu gunoi de grajd din sectorul zootehnic, transportat pe cîmp cu cele 6 atelaje ale fermei Ghimpați și cu remorcile, pe 100 ha s-au aplicat amendamente calcaroase, 150 ha sint afinat iar pe alte 125 ha s-a făcut deja scarificarea de rigoare. Întreaga suprafață de griu și orz a viitoarei recolte e fertilizată cu îngrășăminte pe bază de fosfor, irigațiile se vor face dintr-un pîriu ce traversează suprafața agricolă a unității, s-au desființat drumuri inutile și s-a făcut în general tot posibilul ca întreaga suprafață să fie gospodărită astfel încît să se reducă circuitul agricol oricetru de teren susceptibil de germinație și rod.

Din recenta Plenară lărgită a Consiliului Național al Agriculturii inginerul Panait

Adrian a reținut ideea extrem de fertilă a unei noi ordini în folosirea suprafeței arabile, astfel ca recolta anului acestuia să-și desfășoare noile sale forțe productive, între revizuirea registrului agricol comunal și raționalizarea pentru rod a întregii suprafețe disponibile, la modul cel mai eficient cu putință. Cele 35 de milioane tone de cereale cite vor trebui obținute anul acesta de pe ogoarele țării impun în egală măsură încă de la această oră ninsă de iarnă o mobilizare exemplară a conștiințelor, o nouă exemplaritate morală a tuturor celor care lucrează în agricultură.

Cea mai bună autocritică este tot fapta

Inginerul Panait Adrian și oamenii săi care se pot numi Tănase Marin, Șerban Ion, Ștefan Vanghele sau Ștefan Eufrosina — ca să dăm doar numele cîtorva dintre cei pe ale căror brațe și conștiințe se sprijină speranța unei recolte mult sporite în anul acesta, au tras toate învățămintele din experiența bună a anului precedent dar au învățat și din lipsuri și neîmpliniri astfel încît ele să nu se mai repete. Cea mai bună autocritică însă este tot fapta, înfăptuirea în acest an în cele mai bune condiții a tuturor prevederilor de plan, fie că e vorba de legume, cultura mare sau zootehnie. Realizarea unor recolte pe măsura așteptărilor celui mai bun an agricol românesc va fi dovada cea mai concludentă că s-au tras toate concluziile necesare din experiența anului anterior.

La toate acestea și la multe altele meditează lucrătorii Cooperativei agricole din Răcari. Dar cînd spun că medi-

tează aș vrea să se înțeleagă că fac treaba aceasta muncind. Munca neîntreruptă este cea mai eficientă meditație mai ales în agricultură. La ora aceasta oamenii din Răcari fac deja pregătirile pentru legume. Au început să dea forma geometrică cea mai sănătoasă ramelor pentru răsadnițe, pun perdele de stof în jurul lor, transportă mranii și nisip, aștern peste amestecul acestor gunoi nefermentat pregătind astfel patul cald — cum spun ei atît de frumos, sugerînd în mijlocul iernii imaginea unui intim pat nupțial — pentru semințele viitoarelor producții de legume. Unele tocure și rame se mai mențin de anul trecut. Pe acelea le repară. Fac în același timp altele noi. Oamenii se pricep în egală măsură la agricultură cît și la tîmplărie. Și la multe altele. Pentru că agricultura e o meserie care le înglobează pe toate. Cînd partea „terestră” a răsadnițelor va fi gata, urmează să fie acoperite. Se va crea astfel posibilitatea ca anul acesta întreaga cantitate de răsaduri să fie produsă pe suprafețe și prin mijloace proprii. E o măsură cu atît mai necesară cît anul acesta, spre deosebire de anul trecut cînd mazărea ocupa 40 ha iar legumele doar 10, proporția se va inversa în favoarea legumelor. În acest an, tomatele, ardeii, vinetele și celelalte legume — în special cele timpurii — se vor extinde pe o suprafață de 30 ha.

„E multă manoperă la legume — zice inginerul Panait, cea mai multă manoperă. Mai ales tomatele timpurii sint extrem de sensibile”. Dar și oamenii sint sensibili. Mai sensibili chiar decît tomatele timpurii. Evident că sensibilitatea lor reacționează în special la rezultatele și destinul propriei lui munci. Iar realitatea unor cîmpuri întinse cu răsadnițe pregătindu-se așternuturile calde pentru germinația seminței în mijlocul ninsorii și înghețului este de natură să ne dea măsura speranței generale într-o recoltă record în anul acesta.

ION ZUBAȘCU ■

nie, îți dă mîna să dai mai mult gunoi de grajd). Și aici s-a „cam învățat” de la țărani, cum tot de la ei a venit și ideea fertilizării sporite a pajiștilor prin tîrlire, o operație simplă care constă în mutarea unor bolovani de sare pe care animalele îi urmează fără multe mofturi. În loc să fie „arse” anumite porțiuni datorită excesului de azot, în timp ce altele rămîn sterpe, se realizează, la citeva zile, mutarea oboarelor în care dorm animalele și astfel, fără vreo investiție, pășunea se fertilizează natural.

Experiența de la I.A.S. Vilcea constituie și o pledoarie fără teorie privind faptul că România nu se poate lipsi de oaia

Un ultim și grăitor exemplu privind eficiența cu care se lucrează acest pămînt „nici prea bogat și, mai ales, nici prea mult”: ferma Troianu are 27 ha arabil, 80 ha pășune și 75 ha culturi pomicole și asigură creșterea a 3 000 de oi, obținerea unor importante cantități de fructe iar „cu ce mai rămîne” s-a realizat și o prosperă microfermă de vaci.

Inginerul Giuroiu e convins că totul pornește de la oameni și chiar dacă nu i-a amintit domnia sa pe cei din conducere, precizăm noi că nu e o coincidență faptul că noua „echipă” e cam de-o vîrstă cu perioada de cînd aici se obțin rezultatele pe care le-am amintit. Oamenilor le place meseria și primesc, de ce n-am spune-o răspicat, și stimulentele necesare. Un mulgător cîștigă peste 4 000 lei pe lună, un îngrijitor la oi, aproape 3 000, plus ce mai obține de la oile sale pe care are voie să le crească, fără nici o plată, alături de cele ale fermei. Nu întîmplător, pierderile sint minime (mortalități și răpiri) iar ursul, dacă vine, nu și-a făcut o regulă să la numai oile I.A.S. E și meritul unei evidențe clare, dar, trebuie s-o spunem, și meritul cîstei oamenilor care, cîștigînd bine, nu au nevoie de ajutorul ursului spre a-și rotunji veniturile. Echipele sint constituite pe afinități, oamenii se ajută, se suplinesc. Bucuria lor, acum, la început de an, e bucuria din todeauna a țărănilor de la munte. Pînă la florile de măr care, dalbe, marcau pe vremuri începutul anului, ei își inmoaie privirea în lumina albă a blăniței mieilor care, iată, au început să înflorească în gerul nu prea aspru al acestui ianuarie.

CONSTANTIN DUMITRU ■

Hidrogen din vînt și soare

Despre hidrogen s-a vorbit și s-a scris pe larg, am făcut-o și noi în mai multe rânduri, anticipînd rolul pe care acest gaz îl va putea deține în balanța energetică a omenirii. Sînt cunoscute îndeobște și virtuțile prin care el se recomandă: hidrogenul reprezintă o resursă practic inepuizabilă de energie, este nepoluant și ușor de stocat. Iată, așadar, tot atâtea motive pentru a-l considera combustibilul viitorului și unul din cele mai mari daruri pe care natura le poate face, prin diligența omului de știință, civilizației moderne.

Că acest lucru este perfect posibil, a fost demonstrat pe cale teoretică, dar și prin experimente izolate la scară redusă. România — e locul să o spunem chiar de la început — se numără printre foarte puținele țări ale lumii care a izbutit să proiecteze și să realizeze o stație pilot pentru producerea hidrogenului, folosind în acest scop forța vîntului și radiația solară. Dar există și alte metode pentru extragerea lui din imensitatea oceanului planetar. În această situație s-ar părea că omului nu i-a mai rămas decît să se apuce de lucru și, într-un viitor mai mult sau mai puțin apropiat, renunțînd treptat la hidrocarburile lichide și gazoase, să-și pună în mișcare automobilele, avioanele, navele și toate celelalte motoare fixe sau mobile cu ajutorul hidrogenului.

Într-adevăr, așa cum arătam mai sus, hidrogenul este o sursă de energie practic inepuizabilă. El se obține prin disocierea apei, în prezența curentului electric, iar din hidrogenul ars rezultă din nou apă, deci „materia primă” se reface în cadrul unui ciclu natural. Se mai știe apoi că, spre deosebire de electricitate, el poate fi stocat în diferite moduri: în recipiente (în stare gazoasă sau lichidă) sau sub formă de compusi chimici (hidruri de fier, de litiu etc). Pe această cale, hidrogenul poate fi utilizat după dorință deci nu numai în momentele în care generatoarele produc electricitate cu ajutorul apei, vîntului, soarelui sau a altor surse de energie. Transportarea hidrogenului este și ea perfect posibilă. În acest scop sînt utilizate fie recipiente de diferite dimensiuni, fie conducte asemănătoare celor prin care se vehiculează gazele naturale.

Ei bine, cu toate acestea, deocamdată omul nu se grăbește să-i solicite serviciile. Iată și motivele:

În primul rînd deoarece pe Terra există încă mari zăcămintele de țiței, iar benzina continuă să rămînă cel mai prețios combustibil, avînd în vedere marea cantitate de energie pe care este capabilă să o stocheze. Interlocutorii noștri, inginerii Cristian Popescu și Radu Popescu, din cadrul Institutului de cercetări și inginerii tehnologice pentru industria electrotehnică (ICPE) ne-au oferit în acest sens un exemplu: un om care ar sparge pietre 8 ore pe zi, de-alungul unui întreg an, ar cheltui o cantitate

de energie egală cu cea stocată în numai 15 litri de benzină. Niciodată cu alte cuvinte, un motor cu ardere internă, alimentat cu hidrogen, nu va atinge performanțele celui pus în mișcare cu ajutorul benzinei. De altfel, substituirea benzinei prin hidrogen, nu se poate face nici ea de la o zi la alta. O asemenea operație reclamă, în bună măsură, reproiectarea motoarelor, ceea ce, evident, obligă la mari cheltuieli întreprinderile producătoare. Nici stocarea lui nu e tocmai simplă, deoarece orice imperfecțiune se poate solda cu accidente extrem de grave.

Cu toate acestea, apreciază specialiștii, hidrogenul va deveni oricum vectorul energetic al mileniului III. Instalații de mare capacitate și randament îl vor produce la scară industrială, iar printre cei care pregătesc această revoluție energetică se află, cum arătam mai sus, și românii. Deocamdată specialiștii noștri au demonstrat că lucrul e posibil nu prin cheltuirea costisitoare a energiei electrice, obținute pe seama combustibililor clasici, ci punînd la muncă astrul zilei și energia eoliană. În acest scop, la Agigea, în județul Constanța, a fost amenajat un poligon pentru testarea echipamentelor de produs energie electrică și mecanică, hidrogen, agent termic (apă caldă) și gheață. În ceea ce privește instalația de hidrogen, aceasta este alcătuită din captoare solare (celule fotovoltaice) și un parc de 8 turbine de vînt, fiecare de 200 wați. Cele două surse de energie sînt cuplate, întreaga gestiune energetică fiind administrată de un echipament special. Disocierea apei în hidrogen și oxigen are loc într-un electrolizor, proiectat de IITPICH și realizat de IUC Borzești. Producția este de 0,8 metri cubi hidrogen pe oră, gazul fiind stocat într-un rezervor la presiunea de 6 atmosfere.

Electrolizorul de la Agigea nu este nici cel mai mare, nici cel mai performant. Între timp, a mai fost construit unul cu o producție de un metru cub hidrogen pe oră (aflat în dotarea Institutului de meteorologie și hidrologie) și unul de 10 metri cubi pe oră. Au fost realizate de asemenea arzătoare catalitice, sisteme de stocare a hidrogenului în hidruri metalice și au fost finalizate proiecte pentru construcția pilelor de combustie (prin mijlocirea cărora, hidrogenul poate fi convertit în energie electrică, spre folosul unor localități izolate, lipsite de electricitate).

Instalația de la Agigea reprezintă însă, în primul rînd, o experiență cîștigată. Energeticienii români au demonstrat, printre primii în lume, că desfășurarea hidrogenului din molecula de apă este posibilă și prin aducerea soarelui și vîntului în retortele chimiei. Și nu vom exagera cu nimic spunînd că pe malul mării s-a scris un nou capitol din istoria energiei mondiale.

LIVIU TIMBUS ■

Modul în care te uiți înapoi, este în principiu încărcat de subiectivitatea festivalului, mai totdeauna prezent la asemenea ocazii. Pentru omul de știință o retrospectivă '88 mai aduce cu ea, în plus, și întregul cortegiu de prejudecăți pe care cercetătorul îl poartă inevitabil cu el, determinîndu-l să facă știința așa cum o face. Rîndurile următoare reprezintă subiectivitatea și prejudecățile mele.

Am asistat în ultimul deceniu la o tot mai accentuată diluare a conceptului de Știință, care, încet-încet, și-a pierdut conturul, concentrîndu-se în fizică, matematică, biologie, chimie. Este probabil o reflectare la nivel intelectual a fragmentarismului existențial, atît de specific acestor timpuri. Anul care a trecut îmi pare a fi readus în actualitate caracterul holistic al Științei, reflectat în recenta discuție asupra polarității științei „mare”, de echipă, cum este fizica energiilor înalte sau proiectul de secvențializare a genomului uman și știința „mică”, de inspirație individuală, adeseori surprinzător de creatoare.

Privită în profunzime, știința acestui an apare mult mai preocupată de analiza relației fundamentale între descriere și puterea ei explicativă. Oamenii de știință sînt în general simpli „consumatori de matematică”; recent, însă, se conturează tot mai clar preocuparea lor și pentru o „gîndire de tip matematic”. Ea a apărut ca o necesitate interioară, ce a determinat obiectivizarea tipurilor de relații și studierea sistematică a universurilor abstracte în care ele au fost constituite. Remarcabile struc-

turi construite în aceste lumi abstracte și-au găsit surprinzătoare corespondențe în lumea reală. Spre exemplu, o teoremă deosebită exprimată în jargonul matematicii astfel: „dacă g este o transformare continuă bijectivă a spațiului euclidian ce invariază volumul, și D domeniu mărginit lăsat fix de g, atunci pentru orice punct x_0 din D și orice vecinătate U a lui x_0 există un

Arta secolului XX

punct x din U, astfel încît $g^n(x)$ aparține lui U, pentru un anumit n”, — poate fi „tradusă” de următoarea manieră: dacă dăm drumul unei bile într-o ceașcă asimetrică, teorema ne asigură că bila va reveni în vecinătatea poziției inițiale. O întreagă clasă de descrieri ale lumii reale decurge de aici.

Cu precădere în acest an s-au intensificat eforturile de reducere a tuturor forțelor Naturii, cel puțin a celor pe care credem că le cunoaștem azi în fizică, la una singură, fundamentală — superforța. Dincolo de frumusețea formalismelor, extrem de elaborate, apare tot mai limpede, dacă nu în umbra eșecului, cel puțin spectrul insurmontabilelor dificultăți matematice. Numai realitatea poate omori visele. Din filosofie am învățat că, cel puțin principial, se poate gîndi și invers, căutînd diversificarea

unicității. Este conținutul proiectului personal, la care am lucrat în acest an: o cosmologie a spiritului uman, conceput ca totalitatea actelor umane prin care umanul își transcede biologicul.

La polul opus complexității sistemelor fizice, complexitatea sistemelor biologice a adus în '88 o intensă controversă între aderenții tehnicismului de vîrf cuplat cu puternica analiză a calculatoarelor și cei ai „biologismului”, ancorați în specificul detaliului biologic. În acest context, mi-a apărut ușor ironică intervenția lui Crick, unul din creatorii biologiei moderne ultratehnizate, la recenta conferință asupra mecanismelor cerebrale de la Cambridge, Massachusetts, unde a „explodat” împotriva algoritmilor specifici inteligenței artificiale. Apare, din nou, în actualitate problema cenzurii erudiției, care nu poate fi utilă decît aplicată pe scheletul inspirației. Întîi sintem inspirați (dacă sintem) și pe urmă erudiți. Numai așa apare noul.

Pentru mine, la capătul acestui an, Știința îmi apare ca întreprinderea umană cu cel mai înalt grad de consensualitate cunoscut. Puterea ei de comunicare nu poate fi egalată de nimic, poate doar de sentimente. O definesc ca demersul ce urmărește traducerea într-un limbaj riguros a celei diversități care este compatibilă cu specificul uman. Intensitatea și incandescența experienței științifice, nu pot fi decît trăite. Nu întîmplător o superbă metaforă consideră Știința drept arta secolului XX.

Prof. dr.
SORIN COMOROȘAN ■

Cită dragoste încape într-un album de familie

(Urmare din pag. 1)

Doctorii au spus „Florica nu poate avea copii”. Nu au vrut să creadă. Nu li se putea întîmpla tocmai lor una ca asta. A început tratamentele. Între serviciu și spital, zilele treceau cu speranța că va reuși. El se uita după toate cărucioarele, ea, fără s-o știe nimeni, fugea pînă la Casa de copii, îi privea jucîndu-se în curte și nu înțelegea cum poate o mamă să renunțe la copilul ei. Dacă, totuși, nu va reuși...

Peste patru ani, se nașteă Emil, acum 22 de ani, tehnician dentar la Dispensarul Regional C.F.R., un an mai tîrziu, Constantin, azi absolvent al liceului patronat de IMEB, tehnician la Atelierul de prototipuri al întreprinderii în care lucrează și tatăl său. După încă patru ani, Mihai elev la Școala profesională patronată tot de IMEB; va absolvi în acest an clasa de electricieni, după care își va continua studiile la cursurile serale ale liceului. Cel de-al patrulea băiat, Marcel, a venit pe lume acum zece ani. Patru băieți! Realitatea întrecuse visul lui Nicolae Preda.

„Nu i-am fi putut crește, spune, fără sprijinul părinților soției. Știau cît de mult își dorise fata lor un frate. Au

aflat și povestea mea. Ne-au promis să ne ajute. Mama soacră ne-ar putea cere pensie. De 22 de ani, de cînd s-a născut Emil, serviciul ei a fost în trei schimburi neîntrerupte, fără zile, uneori, fără ore libere. Florica n-a lipsit și n-a întîrziat niciodată de la serviciu pentru că nu avea cu cine lăsa copiii. N-am fost nevoiți să lucrăm în ture inverse, să comunicăm prin bilețele, să ne vedem noaptea, tîrziu, istoviți. Am muncit amîndoi liniștiți, cu convingerea că acasă copiii sînt supravegheați, bine îngrijiți”.

Albumele de fotografii ale familiei Preda sînt atît de pline, încît cu greu ar mai putea cineva strecura fie și o singură poză. Emil, Costin, Marcel și Mihai bebeluși, la primii pași, la aniversări, în prima zi de școală, iată-i apoi, pe Emil și Costin marinari, soldați în termen, amîndoi la aceeași unitate.

„Nicolae a făcut toate fotografiile. A învățat asta la un cerc, la întreprindere. Fiecare din ele e un crîmpei de viață, iar toate la un loc sînt imaginea însăși a vieții noastre, așa cum a fost, cum este. Frumoașă, bogată”. Florica Preda răsfoiește încet albumele, se oprește asupra cite unei pagini, aici Costin era supărat că i se stricase trenulețul, dincoace Marcel privește fascinat primul lui pom de iarnă, în alta, bunicilor asaltați de nepoți li se vadă doar ochii stră-

lucind de fericire; iată-i pe toți opt — niciodată nu s-au despărțit de bunicii, au locuit mereu împreună — în casa nouă, din Calea 13 septembrie, un apartament cu cinci camere mari, superbe.

Maternitatea Polizu, 7 ianuarie 1988. După 22 de ani de la nașterea primului fiu, Nicolae Preda trăia alte emoții în aceeași sală de așteptare. „Dumneata ești Preda, cel cu patru băieți? Îl întrebă la ora nouă și jumătate, sora ieșită din sala de nașteri. Ai o fetiță”. Din cei patru, singurul dezamăgit a fost mezinul, Marcel. Aștepta un partener de fotbal, însă, nu-l place să i se amintească asta. Alicia lui este cea mai frumoasă, cea mai deșteaptă și cea mai iubită surioară din lume.

Cită dragoste încape într-un album de familie? Băieții zîmbesc stînjeniți. Nu s-au gîndit niciodată să-și pună o asemenea întrebare, așa cum nici unul dintre ei nu a încercat să-și imagineze cum ar fi crescut singur, fără frați alături. Surprinsă că pentru citeva clipe a fost uitată, Alicia trage un chiot zdravăn. Toți întind minile spre ea, în aceeași clipă. Un licăr de triumf îi luminează ochii, un suris îi descrețește botșorul bosumflat. Toți izbucnesc în ris, incantați de puterea micului tiran asupra lor. Învingătoare și de astă dată, Alicia mai mai că se înecă între hohotele de ris.

Gustul piinii de Topleț

(Urmare din pag. 1)

tere să învîrtă roțile vreunei mori la care să macină mult și repede. Însă toate morile acestea mici reușesc să facă, împreună, cît o moară de dimensiuni impunătoare. În privința asta nu are de ce să încapă nici o îndoială. Între pereții îngrijiți de vreme ai acestor mori despre care ai putea spune că sînt mărunte ca niște jucării, se macină și astăzi, ca de foarte

multă vreme încoace, grîul pentru piinea tuturor țărănilor din Topleț.

Dacă apare vreo defecțiune, mai sînt oameni în sat care să știe să vadă unde-i buba și ce rămîne de făcut. Deși nu se întîmplă prea des, totuși cea mai frecventă defecțiune e aceea care se cheamă „sărutul fusului din călcii. Apoi, tot măcinînd, e de la sine înțeles că trebuie să te aștepti ca de la o vreme să se tocească pietrele. În acest caz se cere un meșteșug care trebuie știut foarte bine, nu ghi-cit, pietrele trebuie recondiționate, ca să zicem așa, cu niște

ciocane cu colțuri, și nu are de ce să-și facă nimeni griji: la Topleț există oameni care să se priceapă să facă și o asemenea muncă! De ea depinde, la urma urmei, gustul piinii tuturor.

Cum spuneam, la morile acestea nu se poate macina mult și repede. Însă ele merg aproape tot timpul, zi și noapte. Ar fi de adăugat și că, prin partea locului, nu există obiceiul de-a-și pierde cineva vremea ca să-și păzească sacul. Că macină pe vreme de zi sau de noapte, rînduiala e aceeași: omul se duce la moară, varsă sacul în

coș, pornește moara și pleacă să-și vadă de treburile. Nu are de ce să tot fumeze pe-alături și să arunce chiștoacele în pîru. Se întoarce la moară doar atunci cînd măcinușul, după un calcul destul de bine știut de toți, se apropie de sfîrșit. Numai o singură dată s-a întîmplat ca morile să se oprească, toate, în aceeași zi, dar asta e poveste veche de mai bine de 30 de ani. Pentru morile lor, țărăanii din Topleț fuseseră puși să plătească niște dări care au făcut să înghețe deodată apa pîrului, de sus pînă jos. Pe urmă s-au mai dezghețat și

apa, și mintea unor oameni, iar cei din Topleț au prins curaj ca de vreo 20 de ani încoace să-și macine iarăși grîul la morile lor. Între timp, una dintre ele a fost luată și dusă la Muzeul tehnicii țărănești de la Dumbrava, lângă Sibiu. Cum spune Ana Suharu, țărăncă de 58 de ani, născută și crescută aici: „Asta a fost o cinste pentru tot satul nostru. Odată am văzut moara — aceea și la televizor”. Însă acestei bucurii nu are de ce să-i stea rău lingă o alta: că morile celelalte se află la locul lor, chiar acolo unde au fost făcute ca să rămînă.

Secolul al XIX-lea, acest mare secol al revoluțiilor, al mișcărilor de renaștere și eliberare națională a popoarelor europene, va fi hotărât și în afirmarea și cucerirea drepturilor la unitate și independență națională ale românilor. Cu toată împotrivirea Imperiului otoman profunde modificări se vor produce și pe harta politică a sud-estului Europei. Țările Române, aflate la nord de Dunăre, vor acorda sprijin permanent revoluționarilor greci, bulgari, sîrbi, albanezi care militau pentru eliberarea și independența popoarelor lor, printr-o largă ospitalitate, creîndu-le condiții pentru organizarea acțiunilor de luptă, de propagandă, în pofida repetatelor proteste ale Turciei. În același timp patrioții români vor fi atenți la toate evenimentele politice și militare de pe Continent, în vederea fructificării pentru cauza lor națională a unor momente conjuncturale favorabile. Îndelungată luptă pentru afirmarea ideii de unitate, de apărare a pămînturilor strămoșești, conturarea și încheierea unei ideologii bine definite a luptei de eliberare națională și pentru independența patriei contribuise în mod substanțial la maturizarea politică a românilor. Începînd chiar cu secolul al XVIII-lea, pe fruntea tuturor mișcărilor sociale, la loc de frunte, va fi înscrisă revendicarea unității naționale. Conducătorul necontestat al marii ridicări a țărânilor române din Transilvania de la 1784 s-a numit la un moment dat chiar Rex Daciae, iar în celebrul memoriu „Supplex Libellus Valachorum”, redactat de reprezentanții Scolii Ardelene și înaintat Curții de la Viena în anul 1791, erau fundamentate în mod magistral străvechile drepturi ale populației românești majoritare din Transilvania. În proclamația revoluției române de la 1821, condusă de Tudor Vladimirescu, se scria: „Fraților ciți n-ați lăsat să se stingă în inimile voastre sfînta dragoste cea către patrie aduceți-vă aminte că sinteți părți ale unui neam...”. Revoluția, ca și cea condusă de Horea, a fost înfrîntă, dar nu și arzătoarele ei idealuri.

Pentru înțelegerea cît mai obiectivă a contextului european în care s-au desfășurat evenimentele revoluționare din țara noastră, trebuie să avem în vedere și multiplele contradicții existente între marile puteri, cu deosebire în spațiul geopolitic al sud-estului Europei. În primul rînd contradicțiile dintre Imperiul otoman și statele și popoarele din Balcani, dintre Imperiul otoman și marile puteri interesate să-i ia locul, în special Rusia și Austria, dintre marile puteri și Anglia, care dorea păstrarea integrității Imperiului otoman și o politică de echilibru european, dintre Imperiul țarist și cel habsburgic ale căror interese se ciocneau tot mai frecvent în Balcani și chiar unele contradicții dintre popoarele balcanice, deși aveau un țel comun — eliberarea de sub stăpînirea otomană. La începutul secolului al XIX-lea sînt semnalate numeroase acțiuni ale popoarelor din Balcani — în anii 1813 și 1815—1817 răscoalele sîrbilor împotriva stăpînirii turcești, în 1819 Ali pașa Tepelena de la Ianina declară independența sudului Albaniei (dar prin înfrîngerea lui aceasta se va destrăma), iar în anul 1821, odată cu izbucnirea răscoalei din Peloponez va începe eroicul război de eliberare națională al grecilor, încheiat în linii generale în 1829, cu recunoașterea independenței Greciei. Prin tratatul de pace ruso-turc de la Adrianopol, din septembrie 1829, Turcia este nevoită să recunoască independența Greciei și să garanteze autonomia Serbiei în condiții de vasalitate față de Poartă, iar pentru țările române autonomia administrativă a Moldovei și Munteniei, abolirea monopolului turcesc asupra comerțului, domni numiți pe viață, restituirea cetăților Brăila, Giurgiu și Turnu, îngrădirea drepturilor turcilor de a interveni în treburile lor interne, dar și prevederea că Rusia își va menține ocupația asupra Principatelor Române, Moldova și Muntenia și asupra gurilor Dunării.

În febra desfășurării evenimentelor revoluționare europene ale anului 1848, din acea „primăvară a popoarelor”, patrioții români subliniau cu pregnanță caracterul unitar al revoluției în toate cele trei țări române, Moldova, Muntenia și Transilvania. La adunarea din 3/15 mai 1848 de la cîmpia Bla-

jului, alături de cei peste 40 000 de țărani care strigau „Noi vrem să ne unim cu țara” se aflau și reprezentanți ai revoluționarilor munteni și moldoveni. Revoluțiile din sud-estul continentului erau parte integrantă a celor din aproape întreaga Europă a anului 1848, și aveau în programe pe lîngă înlăturarea relațiilor feudale eliberarea națională de sub stăpîniri străine. Înăbușirea prin forță a revoluției române din anii 1848—1849 nu a descurajat dorința de înnoiri și unitate, dimpotrivă, a întărit și mai mult spiritul de luptă, căci, precum scria Nicolae Bălcescu, la 4 martie 1850, lui Al. C. Golescu „România noastră va exista...”, deoarece „...întîrea noastră este de a întemeia regatul Daciei”. Intelectualii patrioți des-

ritto sau la L'Etoile du Danube contribuind la cunoașterea realităților românești și la conlucrarea cu diferite personalități ale timpului, între care și Giuseppe Garibaldi, preocupat și el de eliberarea și unificarea națională a Italiei.

Unul dintre marile evenimente europene de care avea să fie legată și soarta țărilor române a fost izbucnirea și desfășurarea „războiului Crimeii” (1853—1856) dintre Rusia și Turcia, la care se vor alătura, de partea Imperiului otoman, Anglia, Franța, Piemontul, apoi Austria. Încă în decembrie 1854, în cadrul tratativelor de la Viena, coaliția antirusă va lua în discuție instaurarea protectoratului colectiv al marilor puteri asupra Moldovei și Munteniei, iar în martie 1855 o conferință in-

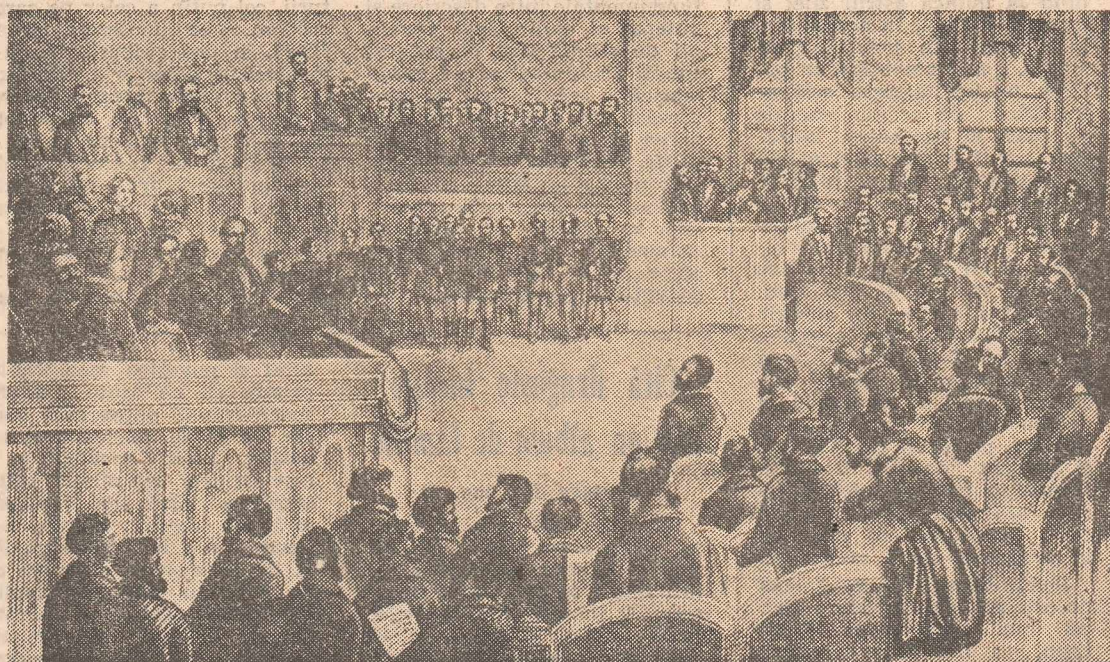
mitet electoral al Unirii”, urmat la scurt timp de înființarea și la București a unui „Comitet Central al Unirii”, cu un program asemănător cu al moldovenilor. În vara aceluiași an se reîntorc în țară din emigrație, revoluționarii pașoptiști, contribuind din plin la propaganda unionistă, la mobilizarea și radicalizarea maselor. În aceste condiții, încep alegerile pentru Adunările ad-hoc. În Moldova ele sînt falsificate de caimacamul Nicolae Vogoride, sprijinit de Turcia și Austria ostile unirii, ceea ce provoacă indignarea poporului și a partidei unioniste care cer anularea acestora. Problema ajunge din nou în fața puterilor europene care, după multe discuții, obligă Poarta să anuleze alegerile pentru Adunarea ad-hoc a Moldo-

mâne se vor desfășura în perioada mai-august 1858, încheiată cu semnarea Convenției de la Paris prin care se stabilea viitorul statut politic, social și administrativ al Principatelor. Fără îndoială că în diplomația europeană cu toate zigzagurile și contradicțiile ei, după terminarea războiului Crimeii se produsesea noi mutații, noi grupări și mai ales necesitatea de a ține cont tot mai mult de opinia publică, de noile forțe revoluționare ce se impuneau cu tot mai multă autoritate în viața politică a țărilor Europei, cu deosebire mișcările de eliberare națională. Cu toată opoziția Turciei și a Austriei, uneori și a Angliei, în unele probleme chiar a țărilor care ne susțineau atunci cînd dorințele românilor veneau în contradicție cu unele interese ale lor, atît Conferința de Pace de la Paris din 1856, cît și cea din 1858, care a elaborat Convenția de la Paris, au trebuit să țină seama de voința nestrămutată a românilor din cele două principate referitoare la viitoarea lor organizare. Astfel că în Convenția de la Paris era stipulată prevederea că cele două țări vor purta numele de **Principatele Unite ale Moldovei și Țării Românești**, că se va înființa o Comisie centrală pentru alcătuirea legilor de interes comun și Curtea de casație cu sediul la Focșani și alte prevederi care facilitau modernizarea instituțiilor țării. Marele merit al românilor constă în faptul că au știut să folosească în interesul națiunii aceste prevederi, cu tact și înțelepciune, cu pricepere și voință, adaptîndu-le la realitățile noastre. Lupta forțelor interne pentru unire, consensul național și hotărîrea oamenilor politici români de a profita de unele momente ale conjuncturii internaționale din anii 1856—1859, au stat la baza actului politic de mare însemnatate istorică al dublei alegeri a revoluționarului Alexandru Ioan Cuza ca domn al Moldovei la 5 ianuarie, și al Munteniei, la 24 ianuarie 1859, punînd astfel puterile europene în fața unui fapt împlinit, un singur domn pentru ambele principate. Cu prilejul alegerii lui Cuza ca domn al ambelor țări românești Vasile Boerescu spunea: „Acastă zi este cea mai mare ce au văzut românii în anele istoriei lor! Actul ce am făcut noi astăzi este un act ce dovedește la noi un patriotism și o densinteresare așa de mare cum rar se poate vedea exemple la națiunile cele mai civilizate ale Europei!”. Un vis de veacuri devenea realitate, iar prin domnia lui Alexandru Ioan Cuza cu reformele sale se puneau bazele României moderne, ca piatră de temelie pentru cucerirea deplină a independenței și a zidirii Unirii celei Mari de la 1 Decembrie 1918. Subliniînd însemnatatea actului istoric de acum 130 de ani, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că: „Un rol important în întreaga dezvoltare a poporului nostru l-au avut înfăptuirea Unirii Principatelor — Țara Românească și Moldova — în 1859, sub conducerea lui Cuza, și formarea statului român, care a constituit nucleul statului național unitar”. Ca de atîtea ori în zbuciumata sa istorie, poporul român a găsit în ființa sa toate resursele necesare menținerii și afirmării idealurilor sale de unitate, independență și suveranitate națională, împletind în mod armonios construirea vieții sale interne sociale, economice și politice cu ansamblul situației existente pe plan internațional, așa cum a făcut-o cu strălucire și la mijlocul secolului trecut în făurirea marelui moment istoric de la 24 ianuarie 1859 în întortochiata conjunctură europeană a vremii, dominată de numeroase contradicții existente între marile puteri, precum și între ele și lupta de eliberare națională a popoarelor aflate sub stăpîniri străine. Poporul român a reușit să-și faurească unitatea statală, să militeze în continuare pentru cucerirea independenței depline și a desăvîșirii unității național-statale, pentru bună colaborare cu toate popoarele, pentru construirea unei vieți mai bune și mai drepte pentru el și pentru întreaga omenire. Idealuri care aveau să-și găsească împlinire deplină în anii construirii socialismului pe pămîntul milenarei noastre patrii.

dr. GELCU MAKUTOVICI ■

130 de ani de la unirea Moldovei cu Muntenia

Moment epocal în procesul de făurire a statului național unitar român

„Victorie remarcabilă a maselor de țărani, meșteșugari, lucrători și tirgoveți, a cărturarilor progresiști și patrioți, Unirea Principatelor a reprezentat actul care a pus bazele statului național român modern”

NICOLAE CEAUȘESCU

fășoară o intensă activitate pe multiple planuri pentru a menține permanent în actualitate sentimentul unionist și a face cît mai bine cunoscută și opiniei publice europene dorințele românilor, dreptatea cauzei lor. Apar importante publicații, cu titluri semnificative ca: **România viitoare, Junimea română, România literară, Republica română, Steaua Dunării**, adevărată tribună unionistă la care vor colabora Mihail Kogălniceanu, Vasile Alecsandri, dar și munteneii Dimitrie Bolintineanu și Grigore Alexandrescu. „Steaua Dunării” va apărea la Iași între 1855—1856 și 1858—1860, dar și la Bruxelles sub titlul „L'Etoile du Danube”, în anii 1856—1858. După înăbușirea revoluției de la 1848 unii dintre revoluționarii români nevoiți să emigreze în străinătate vor acționa în diferite centre europene, cu deosebire la Paris și Londra, făcînd cunoscută starea de spirit existentă în Principate. Încă din 1851 emigrația română adăra la Comitetul Democratic European de la Londra, fiind reprezentată de Dumitru Brătianu. La Paris, acționează N. Bălcescu, I. Ghica, C.A. Rosetti, Cezar Boliac, frații Brătianu. Li se alătură alți români aflați în străinătate ca de exemplu scriitoarea Elena Ghica (Dora d'Istria) care va scrie lucrările Osservazioni sull'organizzazione dei Principati Danubiani și Della fratinità dei popoli latini e della loro opera nello sviluppo dell'umanità, publicate în Italia, și va colabora la prestigioase reviste ca *Illustration*, *Revue des deux mondes*, *Di-*

ternațională, rămasă fără rezultat, urma să ia în discuție problemele regimului politic al țărilor române. La sfîrșitul războiului, în cadrul lucrărilor Congresului de pace de la Paris, referitor la Principatele Române se hotără înlăturarea protectoratului rusesc și instaurarea protectoratului colectiv al puterilor europene (Franța, Anglia, Austria, Turcia, Rusia, Prusia și Regatul Sardiniei), menținerea suzeranității otomane, libertatea navigației pe Dunăre și constituirea Comisiei Europene a Dunării (cu sediul la Galați), retrocedarea către Moldova a județelor din sudul Basarabiei-Bolgrad, Cahul și Ismaïl. Deosebit de însemnată a-vea să fie prevederea referitoare la convocarea Adunărilor (divanurilor) ad-hoc privind consultarea românilor asupra organizării viitoare a principatelor. Deși învingător în războiul Crimeii, Imperiul otoman a fost nevoit să accepte anumite concesii în problema Unirii Principatelor Române și a reformelor ce aveau să urmeze, precum și în privința Serbiei și a unirii Insulelor Ionice cu statul grec, dar „chestiunea orientală” și amestecul imperiilor țarist și habsburgic în Balcani vor rămîne pe mai departe, încă o lungă perioadă, în detrimentul luptei de eliberare și independență națională a popoarelor din zonă.

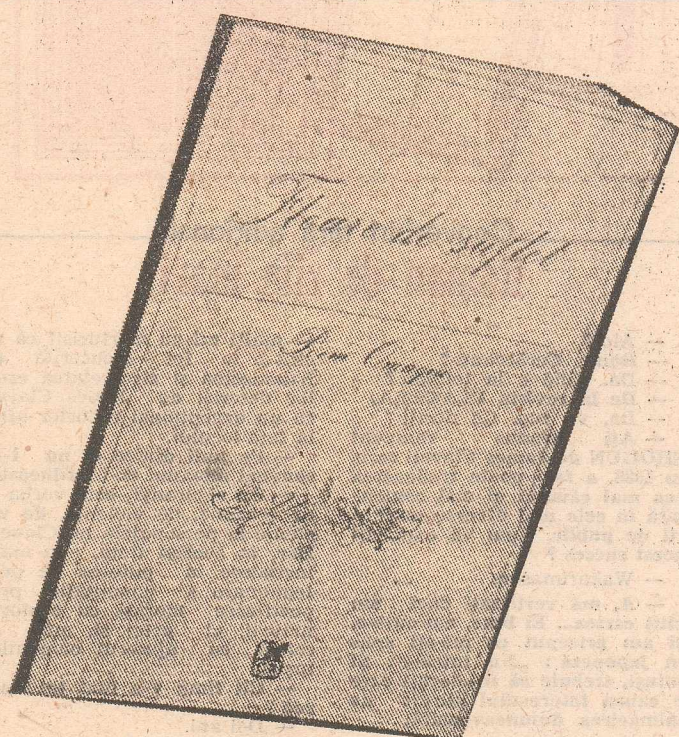
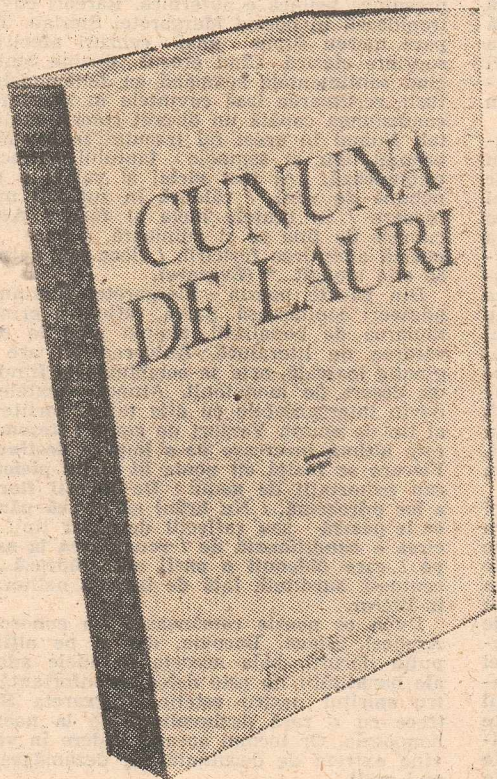
La începutul anului 1857, sultanul aprobă firmanul de convocare a Adunărilor ad-hoc și, la Iași, se constituie un „Co-

vei. Noile alegeri, exprimînd voința majorității, dau cîștig de cauză unioniștilor, așa cum avea să fie și pentru Adunarea ad-hoc a Munteniei. În „Dorințele țării”, citită în sedința Adunării ad-hoc a Moldovei, din 7 octombrie 1857, marele bărbat de stat Mihail Kogălniceanu avea să sintetizeze în mod magistral starea de spirit a românilor, năzuința lor fierbinte de civilizație și progres: „...dorința cea mai mare, cea mai generală, aceea hrănită de toate generațiile trecute, aceea care este sufletul generației actuale, aceea care împlinătă, va face fericirea generațiilor viitoare, este Unirea Principatelor într-un singur stat, o unire care este firească, legiuită și neapărată, pentru că în Moldova și în Valahia suntem același popor, omogen, identic ca nici un altul, pentru că avem același început, același nume, aceeași limbă, aceeași religie, aceeași istorie, aceeași civilizație, aceeași instituții, aceeași legi și obiceiuri, aceeași temelii și aceeași speranțe, aceeași trebuințe de îndestulat, aceeași hotare de pазit, aceeași dureri în trecut, același viitor de asigurat și, în sfîrșit, aceeași misie de împlinit”.

În aceste condiții comisarii puterilor europene întocmesc raportul asupra celor două Adunări ad-hoc pe care-l înaintează Conferinței de la Paris a reprezentanților celor șapte puteri (Franța, Anglia, Rusia, Turcia, Austria, Prusia și Regatul Sardiniei) ale cărei lucrări privind organizarea Principatelor Ro-

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Flori de suflet

În aceste zile sărbătorești, când întreaga țară a aniversat cu bucurie ziua de naștere a tovarăsei Elena Ceaușescu, omagînd prin fapte de muncă și de creație acest important eveniment al vieții întregului nostru popor, scriitorii, artiștii au colaborat, și de această dată, oferind în dar roadele gândului și talentului lor.

Cununa de lauri este titlul amplului volum de „Pagini literare dedicate tovarăsei Elena Ceaușescu”, alcătuit sub egida Consiliului Culturii și Educației Socialiste și a Consiliului Național al Femeilor și tipărit de Editura „Eminescu”. Peste o sută de semnături se constituie într-un impresionant grupaj de dedicații, din care răzbat respectul, prețuirea, dragostea și recunoștința pentru rolul major pe care personalitatea multilaterală a tovarăsei Elena Ceaușescu îl are în înflorirea culturală și științifică a României de astăzi. „Sub cetină de dor și de ianuar / din vechi urări da tînar vers ființă. / Ea s-a născut s-aducă biruință / luminilor, pe plaiul milenar” — sună moto-ul volumului. Înfrățiți în sentimentul care

adună, an de an, în ianuarie, întreg poporul în același gînd, scriitorii și artiștii țării, români, maghiari, germani slăvesc calitățile deosebite ale tovarăsei Elena Ceaușescu: „...tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, Omul de mare omenie, cultivînd cu neostenită gingăsie, valorile care au făcut dintotdeauna bogăția sufletului românesc, conducătorul politic care și-a împletit hotărîtor viața cu viața patriei socialiste, savantul admirat pretutindeni pentru incandescența pledoariei în favoarea ideii ca știința și forța ei de nemăsurat să servească pacea” (Dinu Sărațu); „Realizările învățămîntului, științei și culturii sînt astăzi strîns legate de laborioasa activitate a tovarăsei Elena Ceaușescu, strălucit om de știință, mult apreciat pe plan internațional, militant de seamă al statului și partidului nostru (Silviu Stănculescu); „Minunat exemplu de devotament unor nobile și superioare cauze — cauza poporului, a socialismului, a științei și păcii — și, în același timp, minunat exemplu de om, de soție și mamă” (Ilie Purcaru); „Așa vă știm: în primăvara

vieții, / Scrutînd cu îndrăzneală viitorul, / Tineri mereu în Țara Tineretii, / Slujind Partidul, Patria, Poporul” (Niculae Stoian).

Volumul **Urare din inima țării**, publicat de Editura „Albatros”, reprezintă un simbol al recunoștinței prin care oamenii de azi ai României socialiste omagiază o existență pilduitoare, dedicată înaltelor idealuri de prosperitate și pace. Glas din glasul României socialiste, aducem acum, la ceas aniversar, primul de neînmurîtată stimă și dragoste, cele mai fierbinți urări de sănătate, bucurie, ani luminoși și bogății în împliniri, tovarăsei Elena Ceaușescu. Citind doar cîteva din titlurile prezente în sumar, alcătuit de fapt un elocvent florilegiu de minunate, curate gînduri sărbătorești: „Fiică a soarelui”, „Întîia fiică a țării”, „Lumină pentru țară”, „Să ne trăiești cit țara...”, „Stea scumpă țării mele”, „Un nume de mîndrie”, „Emblemă de eroice destine”.

La Editura „Cartea Românească”, Violeta Zamfirescu publică un amplu Poem Omagiu, intitulat **Floare de suflet**, o vastă biografie poetică a celei sărbăto-

rite, în care versul devine ofrandă a unor sentimente de profund devotament: „Tezaur al lumii comuniste, / Încălzești iarna marilor străbuni, / Lucrezi la foc continuu, să reziste / Patria vrednică, oamenii buni. // Lucrezi la soare, ca în străvechime / Pe ape vii tragi fir materiei sensibile, / Multimilor îl dăruie — și multime / De ochi vîd noile lumi posibile. // (...) Alături de eroul care / Neobosit lucrează la viitorul țării, / Privești în zori cum soarele răsare / Deasupra muncii noastre, ca din nemărginirea mării. // Întîmpinați, voi bucurii învingătoare / Femele demnă, slava țării-n sărbătoare! / Răsări lumină iar din soare, să cinstești / Înalta frunte-a științei românești!”.

Așezat la loc de cinste între darurile de suflet, de fapt și de gînd ale întregului popor, aceste „flori de suflet” ale scriitorilor și oamenilor de cultură ai patriei incununează și de această dată sărbătoarea de la început de ianuar, devenită sărbătoare a României de azi.

— Ștefan Niculescu, ce v-a determinat să adunați compozitori? Mediul? Inclinația proprie spre muzică? Întîmplarea? Sau o cauză pe care n-am reușit s-o identific?

— Toate la un loc, inclusiv — cum spuneți — cauze pe care nici eu nu le pot descifra. Astfel, am găsit în casă un pian și un teanc de partituri (printre care sonate de Mozart) utilizate, ca amatoare, de mama mea (care dovedise în adolescență o predispoziție, încă mai conturată, pentru pictură). La 5-6 ani, ea mi-a fost prima îndrumătoare la pian.

— **Blindă sau severă?**
— Ea era blindă. Eu însă, paradoxal, deși la o vîrstă fragedă, eram, dacă stau bine și mă gîndesc, destul de sever cu mine însumi.

— **Rezultatul?**
— Progresînd, am fost incredințat unei profesorii de me-serie. Apoi, la 14 ani, și acest moment a fost hotărîtor, am devenit „student” la Conservator, în urma unui examen.

— **La 14 ani?**

— Pe vremea aceea puteai urma Conservatorul chiar dacă erai elev de liceu. Am avut astfel cei mai buni profesori: Mihail Jora, Muza Ciomac, Marțian Năgrea, George Breazul etc. Diminețile mă duceau la liceul „Mihail Viteazul”, iar după amiezile, oricît îmi era de greu, la Conservator. Faptul de-a fi fost selecționat, la intrare, de o comisie alcătuită

din Jora (președinte), Florica Musicescu, Muza Ciomac, Aurelia Cionca a însemnat o încurajare decisivă pentru mine. Poate că n-aș fi perseverat în

după atîția ani, să nu mai fie ceva atît de insolit.

— **Cel care vă întreabă a intrat mai întîi la Politehnică și după aceea la Filologie. Deci,**

Artistul — conștiință a epocii sale

Ștefan Niculescu:

„Avem una din cele
mai bune școli
muzicale din lume”

studiul muzicii dacă aș fi fost respins la acel examen.

— **Ați urmat nu numai Conservatorul din București ci și Institutul de construcții. Cum s-a făcut „saltul” de la un domeniu la altul?**

— Am fost deseori întrebat despre prezența mea la Institutul de construcții. Speram,

nu vă întrebam neapărat pentru mine. Eu știu ce înseamnă să faci un astfel de salt.

— **Da?** Mă rog... Dar s-a spus chiar, cu malițiozitate, că n-aș fi decît un „inginer convertit la muzică”. În realitate n-am fost decît un „muzician convertit la inginerie” și încă pentru scurt timp. E curios că

nu se obiectează la licența obținută de unii compozitori în discipline diferite de muzică: dreptul (Jora, Ciorteș), filosofia (Bucliu) etc. Probabil pentru că aleșeseră domeniul „umanistic”, singurul care părea a fi compatibil cu arta.

— **Probabil.**

— În schimb, ingineria (sau matematica) și muzica au rămas încă, pentru mulți, teritorii de nealăturat, ireconciliabile. E drept că, printre compozitorii notorii, nu cunosc decît unul singur care să fi absolvit Politehnica. E vorba de Xenakis.

— **Dar aplecarea muzicienilor spre matematică e tot mai frecventă.**

— Da, au studiat-o din ce în ce mai mulți, chiar dacă nu la universitate. Astfel, neglijînd vechiul quadrivium (sau obligativitatea de a învăța deopotrivă aritmetica, geometria, astronomia și muzica), știm astăzi că, pentru a stăpîni compoziția, se cere, pe lîngă studiul aprofundat al multor discipline muzicale, și o deschidere cit de cit consolidată spre știință, celelalte arte, filosofie, etică (sau spiritualitate).

— **Mă prefac că nu știu de ce și vă întreb: de ce?**

— Pentru că sursele muzicii sînt de două feluri: muzicale și nemuzicale. Iar printre cele nemuzicale se află, potențial, toate activitățile omului. Com-

(Continuare în pag. 14)

GEORGE ARION ■

Poem pentru patrie

Ah, unde mi-i
pruncia rară...

Ah, unde mi-i pruncia rară
Cînd mă sculam să fug pe Munte
Cu visul șiroind pe frunte
Din rana somnului, hoinară?

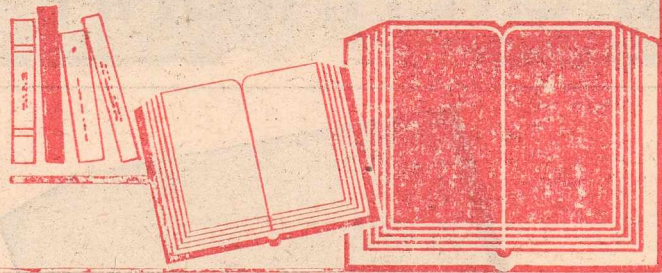
Cînd satul eu credeam că-i Țară
În care intri doar pe-o punte
Iar steaua serii-i un grăunte
Țîșnit din lanul de seară?

Cînd mă duceam cu tata-n zori
Pe ulița scoboritoare
În cîmp să căutăm comori

Și mingiam un pui de soare
Ascuns în cuibul lui din nori...
Cit de bogat voi fi fost oare?

PAȘCU BALACI ■

VITRINA CĂRȚILOR

Convorbiri fără adiționale Roman de zile mari

— Alo ?
— Doina Cerăceanu ?
— Da. Cine e la telefon ?
— De la revista FLACĂRA.
— Da, vă rog. Ce doriți ?
— Ați tradus romanul

SHŪGUN de James Clavell care, în 1988, a fost poate traducerea cea mai căutată și mai comentată în cele mai diverse categorii de public. Cum vă explicați acest succes ?

— Wakarimasen.

— A, mă verificați dacă am citit cartea... Ei bine, am citit-o, și am priceput ce mi-ați spus în japoneză : „Nu înțeleg”. Și totuși, trebuie să înțelegi care e cauza interesului stîrnit de talmăcirea dumneavoastră.

— E probabil din pricina universului cu totul aparte pe care îl prezintă scriitorul englez — Japonia secolului XVI — unde se confruntă patimi și ambiții, se pornesc conflicte armate și se țes, în același timp, și minunate povești de dragoste, propunându-se o filosofie de viață inedită, plină de seninătate și înțelepciune.

— Nu cred că e o explicație suficientă. Și alte cărți care înfățișează tărîmuri exotice pentru un european au văzut lumina tiparului anul trecut, dar nu s-au bucurat de aceeași popularitate. SHŪGUN a avut la noi statutul unui best-seller. Ca de altfel, și în alte părți.

— Desigur, ar mai trebui adăugat că James Clavell e un autor foarte bun, cu un stil limpede și ușor accesibil, fără a fi însă deloc superficial și fără a improviza la voia întâmplării. Apoi, el mai are avantajul de a fi cunoscut îndeaproape lumea despre care povestește cu un har de mare scriitor, de parcă ar fi asistat el însuși la evenimentele istorisite.

— Cum de v-ați hotărît să traduceți cartea ?

— Shōgun mi-a căzut cu totul în plăcere în mină.

— Karma, ne ?

— Da, așa e, soarta, karma, cum îi spun japonezii cu un cuvînt care înseamnă și alte. Am citit cartea pe nerăsuflăte

— mulți mi-au mărturisit că au citit-o la fel —, cucerită de frumusețea și straniețea eroilor descriși de James Clavell ca un excepțional reporter aflat la fața locului.

— Pe unii dintre ei nu i-ar conveni nimănui să-i întâlnească.

— Cu siguranță, este vorba și de cruzime, de violență, de violență la personajele lui Clavell. Dar, în același timp, e o mare încredere în puterea de perfecționare a umanității prin purificare morală cu ajutorul naturii, al artei și, mai cu seamă, cu ajutorul oamenilor înșiși.

— Cît timp v-a luat traducerea ?

— Doi ani.

— A fost greu ?

— Nu-mi venea chiar să-mi fac seppuku, — n-aveam nici un secundant ! — dar nici ușor n-a fost la primele 200 de pagini. Pe urmă, după ce mă familiarizaseram pînă la uitare de mine însămi cu ambianța respectivă, nici nu mai simțeam cum trec orele. Lucram de dimineața pînă noaptea târziu.

— Cîte pagini a avut în final manuscrisul ?

— Cam 1700.

— Cum v-ați descurcat cu echivalarea în românește a cuvîntelor și expresiilor japoneze ?

— Am consultat specialiști, bibliotecari...

— Vi se pare o traducere perfectă ?

— Perfectibilă.

— N-ar fi trebuit și o prefață ?

— Cred că da.

— Care a fost cel mai frumos compliment pe care l-ați primit în urma acestei traduceri ?

— M-am întîlnit pe stradă cu profesorul Ion Diaconescu care mi-a condus lucrarea de diplomă. Mi-a strigat de departe : Bravo, Mariko-san !

— Karma, ne ? Dar eu, nefiind Anjin-san, semnez cu numele meu real.

GEORGE ARION

Cronica literară

de Romul Munteanu

Consecvența cu sine

Pictorița Margareta Sterian (n. 1897) a avut un debut literar destul de târziu. Primul său volum de versuri (Poezii) a apărut abia în 1945. Era anul cînd în cultura română începea să se contureze o adevărată plăcă turnantă. În Caietele Fundațiilor unii poeți pe atunci încă destul de tineri continuau să cultive un suprarrealism domestic, dublat de o literatură cu un ușor colant exotic. Și în vreme ce o bună parte a creației literare de odinioară se centra într-un mod tot mai evident pe mesaj, scriitorii de talia lui Blaga, Barbu, Arghezi, Goga începeau să intre vremelnice într-un adevărat con de penumbra.

Nu știm ce gîndea în acei ani pictorița despre fenomenul literar. Creația sa lirică nu cuprinde texte programatice. Traducătoare de versuri din poezia americană și irlandeză, mai târziu și din alte literaturi, Margareta Sterian nu se integra într-o anumită serie scripturală și nici nu lasă să se vadă o descendență artistică ieșită dintr-o matrice stilistică bine cunoscută. Oricum, poeziile sale nu poartă amprenta vreunei conjuncturi, nu relevă nici o presiune a timpului istoric. Pînă a apărut următorul său volum de versuri (Poeme, 1969) s-a mai scurs aproape un sfert de veac. Mai târziu distanțele dintre cărțile sale sînt mai mici. Semnalăm Soare difuz (1974). Poeme, Imagini, Proze (1977). Poeme (1983). Ecran (1985), la care se adaugă în recenta antologie (Poezii, Editura Eminescu, 1988) un ciclu de versuri din anii 1986—1987.

Cine cercetează creația literară a Margaretei Sterian în ansamblul său constată că opera scriitoarei nu trece prin nici un proces de evoluție. Cînd a debutat, instrumentele ei de lucru erau fixate în mod definitiv. S-ar putea doar spune că unele poezii din ciclul final sînt mai descarnate de literaritate decît altele de la început. Semnalată de Perpessiciu și P. Constantinescu, sensibilitatea feminină a scriitoarei este doar o iluzie, o legendă despre o literatură concepută sub semnul lui anima. Discursul literar cultivat de Margareta Sterian este auster. Ea refuză exuberanța, starea de exaltare, genul de poezie-strigăt în general. Multe versuri cultivă un prozaism programatic, altele par simple notații de jurnal, reflecție distribuită într-o dispoziție grafică menită să sugereze poezia. Ici-colo, cuvîntul sare din banal, din cenușiu, iluminînd textul în totalitatea sa, Margareta Sterian practicînd o modernitate temperată, gîndită ca un discurs peste timp.

În universul său literar domnește o liniște caracteristică unor ape adormite. Angoasele sînt refulate încă din faza lor de germinare : „ajută-mă, Doamne, să netezesc locul tot, / îndepărtează de mine toate relele, / ca pînă în clipa din urmă să văd stelele, culorile / să umblu dreaptă și singură cum mi-ai cerut” (Hotărîre și rugă).

Finalul de existență se configurează ca o dulce trecere în stare de evanescență. Moartea este și ea domestică, efectele ei perturbante fiind anulate de un spirit ce pare să îndrăgească pînă și geometria sfîrșitului. „Aș vrea să mă sting ușor cum suflă într-o luminare : / capul pe pernă și toate la locul lor / — numai brațul lunecat pe marginea patului, / semnul de carte la iertarea păcatelor”. (Aș vrea să mă sting ușor).

Margareta Sterian nu pare a fi speriată de cuvintele tocite, de sintagmele uzate prin exces de întrebuintare, care trebuie să fi fost compatibile cu poezia cu multe secole în urmă. Starea lirică se infiripă și așa, într-un mod misterios, greu de explicat. Cuvîntul capătă în cele din urmă o discretă culoare de pastel, peisajul se încarcă afectiv. „Toamna are părul arămiu, fruntea de nori... / Cînd își așterne aroma peste fire, / Îți amintește de mine unora ?” (Așteptarea toamnei). Toamna și primăvara sînt anotimpurile de frontieră ale sufletului, gata să se grefeze pe amintiri. Regnul vegetal se arată a fi un spațiu securizant. Pînă și dialogul cu copacii se înscrie în limitele firescului. Pădurea se transformă într-un mu-

zeu al ființei umane. „Pietre de hotar ale amintirii, / străjuiesc aceeași pomi drumurile noastre de ieri ; / cu ultimii castani se topea trecătorii, / tainică la capătul aleii ne-ntîmpină pădurea, / cîntînd bucurioasă din mii de strune subțiri” (Plimbare în primăvara trecută).

Evocările sînt temperate chiar și atunci cînd presiunea psihică e puternică. Rareori cuvintele trepidează în poezia Margaretei Sterian. Textul pare mereu supus unei cenzuri afective de sorginte clasică. Cînd erosul devine amintire, cînd sentimentele seamănă cu fenomenele naturii, scriitoarea lasă cuvintele în libertate, iar confesiunea capătă un discret colorit sentimental. Numai în acest fel trecutul se întoarce în prezent, dar și semnele faptului petrecut se estompează. „Ai fost virtute și val și o ploaie neună de vară, / căldură în sufletul meu și răcoare / în brațele mele ai fost, / Aerul e cuprins de tine ca și odinioară, / fiecă drum poartă amintirea fericii, / fiecă nor e trist că se știe amăgit...” (Evocare).

Din păcate poezia Margaretei Sterian este adeseori copilăroasă, naivă, reflexivă prin acumularea de banalități, simplă pînă la dezpoavarea de literatură. Autoarea nu are imaginație lexicală, arta sa combinatorie fiind doar un deșert de monotonii. Atunci textele sale devin intersanjabile cu alte texte, sortite unui al tip de enunț. Versuri de genul : Resemnarea este ultima încercare de-a împăca destinul sau Fiecare se înalță cît poate în virful picioarelor sau exhortații de genul : De iubești florile și a lor mireasmă, / Nu hrăni cu otrăvă pămîntul ce le poartă sau reflecții de acest tip : Fericea e condiționată de / renunțarea la armura pe / care obișnuie o porți etc. trădează o accentuată surditate față de invazia neliterarului în literar.

După ce poezia românească l-a cunoscut pe Arghezi, Blaga, Bacovia, dar și pe alții mai puțin dăruți, baia aceasta în apele adormite ale banalității nu este deloc reconfortantă pentru spiritul nostru estetic. Margareta Sterian trece cu o rară dezinvoltură de la poezie la nonpoezie. Or tocmai această cădere în vid devine extrem de derutantă. Ea dezamăgește cel mai mult.

În general, poezia de notație impresionistă nu se poate susține decît printr-un mare coeficient de expresivitate. Margareta Sterian respectă acest deziderat doar într-o măsură extrem de redusă. Potopul de cuvinte moarte, devitalize, pustiește mari spații de texte, transformate într-o vorbire directă. Reflecțiile autoarei nu sînt nici ele atît de profunde sau inedite încît să poată trăi în mod autonom. Exemplele de acest gen pot fi recoltate din întreaga sa carieră literară : „Oamenii vin și se duc : / uneori se opresc acolo unde nu vor să rămînă, / de unde se smulg cu o frîntură de inimă spăimîntată în mină. / De ce se vor fi oprit acolo unde timpul stă pe loc ?” (Călătorie).

Într-un anume fel, poezia Margaretei Sterian este mai aproape de aceea a scriitorilor tineri de azi, tocmai prin austeritatea sa programatică, prin limbajul neologic, ca și prin renunțarea la limbajul încărcat de metafore. Gîndirea autoarei nu are însă forță de șoc, nu este percutantă. Exhortația ei de factură umanistă directă se convertește doar într-o „suită de argumente logice : „Pentru că imposibilul este planetă divină / împodobită de inchipui cea mai dezlîntuită / să uităm de aceste nesfîrșite războaie / și să încercăm să iubim acest pămînt al nostru” (Pentru că imposibilul).

Cromatică culorilor tari ale anotimpurilor ce anunță mari schimbări este rareori evidentă în versurile sale. Pictorița nu scrie decît arareori impulsivitate de principiu ut pictura poesis. Ea nu amestecă limbajele dintre arte lăsîndu-i fiecăruia modul său autonom de funcționare în spațiul cel mai adecvat. Consecvență cu sine, Margareta Sterian a rămas pe un traseu literar pentru care a optat de la început.

• Cartea de știință • Cartea de filosofie • Cartea de istorie • Cartea de reportaj •

Drumul spre înțelegere

Dacă este adevărat că „rămîn prea multe lucruri de spus despre toate”, după cum spunea Henry James, rămîn încă destul de multe lucruri de spus și despre ceva anume. De exemplu acest eveniment editorial intitulat Repere pe drumul gîndirii de Martin Heidegger. Apărut la Editura Politică — traducere și note introductive de Thomas Kleininger și Gabriel Liiceanu, redactor de carte Maria Alexe — volumul este o reușită de limpezime și seriozitate care face cînte traducătorilor și editorilor. El conține cîteva texte esențiale pentru înțelegerea originalității gîndirii marelui filosof german contemporan. Există cărți minunate care inseninează gîndirea. Ce măreție simplă, și firească trebuie să fi avut mintea care le-a dat viață ! Între tentația de a o „povesti” și rememora de a îndemna s-o citești se află bucuria de a fi în-

țîlnit această carte cu un farmec aparte. „Nu m-ai căuta, de nu m-ai fi găsit.” Prelegere, conferință, scrisoare... Atitudini colocviale ce presupun dialogul. Un dialog între exprimabil și inexprimabil într-o „rigoare blîndă”, adevărate lecții de maieutică a cuvîntelor. Gîndirea heideggeriană, asemenea stăpînului oracolului de la Delfi, „nici nu vorbește, nici nu tănuiește, ci semnifică”. Nu se poate vorbi oricum despre ea. În această gîndire cuvintele se sprijină unele pe altele asemenea țiglelor pe acoperișul casei, cuvinte „îmbrodate” care „îmbrocă” în semnificații noi o relație străveche, dar ignorată : limbă-om-fîntă. Pentru aflarea demnității omului, a esenței gîndirii, are loc o reîntoarcere exigentă și calmă, nuanțată și în același timp — ca un paradox pentru gîndirea sistemică — poetică spre dimensiunea pierdută a sacralului, proprie ființei. Pentru că omul este locul unde se întîlnește misterul existenței cu interogația ei. Heidegger se referă mereu la „omul istoric occidental”. La capătul celălalt se află grecoitatea. Iar pentru cei

nemulțumiți de depășirea „tradiției filologice” de către Heidegger, o grecoitate mai puțin greacă decît a fost în realitate. Și totuși, redescoperirea spiritului filosofic elin presocratic (în special Heraclit și Anaximandru), precum și a lui Platon și Aristotel tîne de o tentativă de basm, semănînd cu aflarea „Frumoasei din pădurea adormită” în vegetația luxuriantă a suficienței devenită tradiție. Heidegger nu face decît să părăsească o tradiție, pentru a se întoarce la o altă, mai veche, abandonată, în drumul lui spre cauza gîndirii. Constatînd „decăderea filosofiei”, Heidegger este convins — spre deosebire de Spengler care constatarea „declinul occidentalului” — că aceasta „nu reprezintă sfîrșitul gîndirii”. După milenii de „certitudine a traducerii”, termenii elini, care între timp deveniseră termeni în filosofia europeană occidentală, au închis, aparent pentru todeauna, semnificațiile lor originare. Cu Heidegger, „traducerea” unui termen din gîndirea elină oferă o deschidere, un drum necunoscut pînă la el spre esența ființei și

a gîndirii. Ceea ce a făcut Heidegger a fost mai mult decît o „filosofie-filologică” pe marginea cuvîntelor. El a gîndit „în chip satisfăcător și original esența limbii”. Iar limba elină, în care s-a manifestat gîndirea întemeietoare a filosofiei europene occidentale, îi oferă lui Heidegger un drum singular, un drum-in-jos (o anabasis, o „călătorie la începuturi”, după cum spune chiar el), pe „cărări în necunoscut” spre sensuri și semnificații deschise spre o nouă întemeiere a gîndirii. „Diferența dintre „gîndirea esențială” (Heidegger) și „gîndirea metafizică” (toată istoria gîndirii occidentale de la Platon la Nietzsche) nu instaurează opoziția, ci necesitatea depășirii.” În acest sens, primii gînditori elini în chiar primăvara gîndirii europene „oferă urma unei „posibilități pierdute”, fiind mai aproape de ființă, de gîndirea esențială, primordială, de o filosofie a „nenumitului”. Cu prudența și exigența cu care însuși elinii își foloseau limbajul, devenit pentru gîndirea occidentală filosofie, Heidegger a efectuat cea mai temerară ope-

rație de identificare și curăț a arhitectonicii acesteia de punerile milenare ale sensurilor închise ale tradiției metafizice. „Misterul limbii în care se acnă întreaga meditație rămîntemeiul cel mai demn de a gîndit și integrat.” Marmura bă a gîndirii eline este recarată în culorile originare, pîndute. Hermeneutica lui Heidegger constă în depășirea conștității unei singure culori, cromatică semnificațiilor propri de el poate fi contestată de tre unii filosofi sau filolo. Ceea ce nu poate fi însă ctestată este coerența cucerit re ce eliberează și improstează gîndirea contemporană cidentală. Și o caracterist poate surprinzătoare pen mentalitatea contemporană spre felul în care se manifestă gîndirea, dar firească pen cea antică („poezia este r adevărată decît cercetarea sistematică”, Aristotel, Poetica) e apropierea pînă la identific — cum este cazul cu Hölder — dintre gînditor și poet, din gîndire și poezie. Pentru „important este mai puțină filosofie, însă mai multă g

SEMNAL

• Una dintre aparițiile editoriale notabile ale anului '88 se anunță a fi romanul lui Sorin Preda, **Plus-minus o zi** (Ed. Militară, lector Viorica Neagu). Tânărul prozator se află la cea de-a treia carte a sa (**Povestiri terminate înainte de-a începe**, 1981, și **Parțial color**, 1985). Subiectul romanului este ușor decupabil din cuprinsul celor 303 pagini bine scrise: viața ostășească. Personajul principal, Emil Cela, un tânăr șahist în plină afirmare, este înrolat în

armată. Mostenește însă pe linie maternă o ciudată și inexplicabilă stare de amnezie: memoria-i face rengașuri. Este capabil, însă, să reproducă în tocmă deschiderile lui Alehin sau să dea matul orb (când joci mental, cu spațele la partener). Scris alert, modern, îngrijit, cu perifraxe și cu aluzii subtile, uneori șocante, cu trimiteri atât la Freud cât și la părinții pedagogiei (Bruner, Pestalozzi, Macarenko, Skinner), romanul lui Sorin Preda confirmă pe unul dintre cei mai interesanți prozatori tineri din peisajul literar actual.

• „Cultura începe prin a fi o prelungire a vieții, o promovare a principiilor creatoare și vitale. (...) Departe de a despărți pe om de Natură, de a-l izola în mijlocul cosmosului, cultura solidarizează pe om, în

același timp cu Viața și Eternitatea... — sunt cuvintele lui Mircea Eliade reproduse pe coperta volumului **O istorie a animalelor**, de Richard Lewinsohn, apărut în seria „Artă și civilizație” a

„Bibliotecii de artă” din cadrul Ed. Meridiane (traducerea aparține Luciei Ruxandra Munteanu, iar prefața și notele explicative lui Mihail Cociu).

• **Apropierea de imaginar** se intitulează cartea lui Teodor Tihan, apărută la Editura „Dacia” din Cluj-Napoca. Dintre eseurile cuprinse în carte reținem: **Metafizica iubirii la Rebrenu, Un personaj tragic: Zahel Orbul, Unicitatea unghiului de vedere, Gindirea și gândirismul, Metamorfoza conceptului de balcanism, Critica și Păcatele limeretelor, Critica și recititudinea ei morală.**

Așadar, o reușită incursiune în lumea cărților, a ideilor literare, face din demersurile eseistice ale lui T.Tihan o carte de sobră și rafinată intelectualitate, depășind perimetrul uzualor cronici literare.

• În **Vacanța de la Rocoși** de Georges Thines (traducerea și prefața cărții aparțin lui Ed. „Univers” aparțin Sandei Radian), sunt relateate impresiile unui adolescent dintr-o vacanță de vară petrecută în Franța ocupată de naști (1941). De remarcat în scrisul savantului și romancierului belgian Georges Thines, câteva procedee de a aborda, de pildă, trecutul istoric prin implicarea în prezent; „transgreaarea” timpului și spațiului se face prin intermediul mitului și a istoriei; apoi, se mai propune și o is-

torie științifico-fantastică în care se dezvoltă aventura lăuntrică a omului.

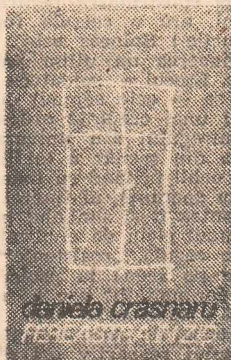
• Autobiografia lui Frederick Douglass, **Povestea Vieții mele** a apărut la Ed. „Univers”, în traducerea Rodicăi Mihailă,

care semnează de altfel și prefața: „Când în 1941 vocea inteligenței, puternică și convingătoare a lui Frederick Douglass, un sclav scăpat de curind din lanțurile sclaviei, se făcea pentru prima oară auzită în statele din nordul Americii, aducând mărturie

și acuzații zguduitoare împotriva acestei subterane forțe distructive care amenința tot mai îngrijorător bazele Uniunii, cu uimire și entuziasm mișcarea abolitionistă descoperă în autotidactul de numai 23 de ani un militant activ și un exemplar elocvent, care vorbea deopotrivă despre marea potențială al rasei negre, despre inumanitatea și imoralitatea sclaviei și, în consecință, despre necesitatea abolirii ei neîntârziată.”

• Daniela Crăsnaru publică la Editura Scrisul Românesc o antologie din versurile sale, intitulată **Fereastră în zid**. Virstele poeziei sale sunt aduse aici la același numitor, al sunetului fundamental, personal, încon-

fundabil: o poezie a inteligenței sensibile, a percepției cu proșpetimi matinale, a întrebărilor necrutătoare adresate propriului eu care se privește fără încetare în oglinda timpului și a poeziei. Din poemul care încheie volumul, intitulat **Poeziei**: „Stăm singure. Eu și cu tine. Simți tu / cum viermii rod vremea, acolo, în sub pământ? / Numai noi două am rămas pe tăisul acestei securi / din care curge singele sfint.”

DORIN SALAJAN ■

Desene pe asfalt

Intrarea în anul Eminescu

Aparțin generației ce se poate mindri cu gândul că i-a fost dat să trăiască sub efigiile a două centenare eminesciene.

Prea apropiată de multele răni ale războiului din urmă, încă marcați de simbolul secetei, ca și de îngheturile și dezghețurile ce au urmat anului 1944 poate nu am înconjurat centenarul Nașterii poetului național cu înțelesul fastului cuvenit.

Avem prilejul să indulcim tristețea evocatoare a Stingerii sale cu o celebrare la care să participe toată suflarea românească.

Modelul acestei celebrări e și el eminescian: n-avem decit să ne turnăm în vine ceva din viroforul elan cu care tânărul Eminescu a înțeles să fie cititorul marelui Serbări de la Putna. O amforă de argint a fost umplută cu bulgări de lut adunați din toate pământurile ce au fost, prin milenii, zestrea genetică a românilor spre a veghea cripta lui Ștefan cel Mare.

Ce-ar fi să repetăm magnificul gest depunând pe mormintul bucureștean al poetului ori în Casa lui din miazănoapte o nouă amforă de răcoros argint?

Năpădit de sumbre prezumții la ora cind mina luminatului Perpetuicului n-a mai putut dezgropa mărgăritarele jîtnitei cu nestemate a postumelor eminesciene mă întrebam dacă putem continua fără el giganta lucrare și repede am simțit nevoia s-o spun și s-o scriu: minți harnice și inspirate (de se poate zice astfel) duc mai departe spre liman truda celui slujit de o singură mină...

Au apărut, grație unui nou climat de receptare și prolifera-

rare, texte fundamentale ale poetului. S-au dezvelit tainele ce ne apropie de fausticul său atelier, am urmărit etapele neobișnuite sale instruirii în cele mai varii domenii intelectuale, s-au corectat multele, prea multele erori ale mai vechilor ediții.

Ne place să credem că destul de curind monumentală ediție academică își va ivi ultimul tom. Vom fi contemporani așadar cu opera omnia visată de atât de mulți cărturari. Și abia închisă coperta ultimului volum, jubilația cercetătorilor va fi, desigur, scurtă: ei vor gîndi armonios volumele de ei editate spre a le pune în consonanță cu primele, la care a muncit, pînă la pierderea vederii, Perpetuiculus.

Așteptăm clipa.

Și ea va veni. A pregătit-o dragostea unui întreg popor, întreaga vibrație a inimilor obștei a facilitat înălțarea Monumentului așteptat.

Iată de ce cred că intrăm în Anul Eminescu animați de cea mai fierbinte iubire pentru cel cules de „Dumnezeul geniului” din popor „cum soarele soarbe un nou de aur din marea de amar”.

Ne vom refuza festivizmul circumstanțial, evocările minore și vom căuta să ne luminăm sufletele, iarăși și jarăși, cu scintilele unui Luceafăr ce ne-a adus sub portalul cu tei înfloriți al Anului Eminescu și ne petrece umbra spre amurgul Văcuiului Eminescu, înainte de a intra, citi vom intra, în Mileniul Mihai Eminescu...

GHEORGHE TOMOZEI ■

Terra —

casa în care locuim

Cunoscutul publicist Neagu Udrioiu, constant colaborator al revistei noastre, publică recent o excelentă carte de reportaj — **Terra — casa în care locuim** (Editura Sport-Turism). Cea de-a unsprezecea carte a autorului nostru atestă aceeași fervoare a exploatarei universului planetei noastre, complex, multistratificat, în permanentă mișcare. În centrul atenției „reporterului frenetic” stă omul cu preocupările lui, cunoașterea și asimilarea experiențelor umane, depozitarea de valori și informații intrate în memoria universală „ca bun al tuturor”.

• Cartea de știință • Cartea de filosofie • Cartea de istorie • Cartea de reportaj •

față de gîndire, mai puțină literatură, însă mai multă cultivare a cuvîntului”. Cartea este străbătută de o poezie reținută în care proșpetimea începutului se întîlneste cu imponderabila frumusețe a sensibilității: „Gîndirea este pe cale să coboare în sărăcia esenței sale precursoare. Gîndirea adună limba în rostirea simplă. Căci limba este limba ființei așa cum norii sînt nori ai cerului. Gîndirea lasă, prin rostirea ei, brazde abia văzute în limbă. Ele sînt și mai șterse decît brazdele pe care le lasă în urmă-i, pe cîmp, plugarul cu pas domol”. Revenind la actuala ediție, remarcăm frumusețea și fluența limbii românești în care vede lumina tiparului luminoasă gîndire heideggeriană. Foarte bună soluția aleasă de traducători de a pune alături termenii germani lingă cei elini în însoțirea celor românești. Aceasta pentru claritatea cu care vor fi identificați în ediții și volume ulterioare, ei și pentru calitatea de „mar-tor” față de textul și gîndirea originală a filosofului de la Freiburg.

ADRIAN MITIȘ ■

Tipologia războiului

Elaborată de un grup de specialiști din Academia Militară — cunoscuți deja publicului prin studii competente din domeniul filozofiei și polemologiei — lucrarea **Tipologia conflictelor armate contemporane** (București, Ed. Militară, 1988, 264 p.) „să aducă o contribuție proprie într-un domeniu de stringentă actualitate”: pacea și războiul în condițiile evoluției omenirii la cumpăna mileniilor II și III.

Imbinînd în mod armonios abordările teoretice cu analiza concretă a războiului modern, volumul oferă o imagine veridică asupra unor aspecte cuprinzătoare ale conflictelor armate și stărilor conflictuale în condițiile contemporaneității.

Sub aspect teoretic se remarcă, în primul rînd, capitoul cu care începe lucrarea și care analizează „Tipologia ca teorie și metodă de cercetare”. Acesta se încheie cu o originală schemă în care conflictele armate sînt clasificate după zece criterii: moral politic, forțe și mijloace,

caracteristicile strategice ale operațiilor, amploarea scopurilor, extinderea spațială, cadrul intern și extern, mediul acțiunilor militare, durata, sistemul de alianțe și, respectiv, beligeranța parțială (intervenția militară, insurecția armată, cuceriri de granită și acțiuni teroriste).

Analiza pertinentă, realizată cu mijloacele cercetării materialist-științifice, a stărilor conflictuale și, mai ales, demonstrarea distincției dintre conflictele sociale și cele militare conferă rigurozitatea necesară întregului volum, oferă, totodată, baza metodologică pentru studiile următoare. Se remarcă astfel consideratiile și aserțiunile privind premisele ontologice și principiile gnosologice ale analizei stărilor conflictuale sociale, caracterizarea acestora, analiza statistică și factologică a conflictelor armate în perioada 1945-1985.

Preambulul capitoului dedicat analizei războiului nuclear — în fapt o scurtă istorie a apariției armelor neconvenționale uzitate într-un asemenea gen de conflict armat — deschide seria de șapte studii ce abordează

aspecte privind: mijloacele de purtare a războiului nuclear, concepțiile strategice și doctrine vehiculate în lume în acest domeniu, tipologia conflictelor nucleare (dintre care în lucrare sînt abordate războaiele nucleare de tip: limitat, general și neintenționat), efectele posibile și probabile ale unei conflagrații nucleare, tendințele și perspectivele ce se conturează în urma escaladării cursei înarmărilor în epoca contemporană.

Datele sintetice prezentate în paginile 76-84 oferă cititorului o imagine convingătoare a realității pericole pe care-l prezintă pentru omenire acumulările de armamente și mijloace neconvenționale de purtare a războiului, adevăr sintetizat în aprecierile autorilor că „puterea explozivă totală a încărcăturilor existente astăzi în lume ar echivala cu de 6.000 de ori puterea explozibilului utilizat în tot cursul celui de-al doilea război mondial”.

Scenariile întocmite pe baza concepției strategice a războiului nuclear general, a celui asazis limitat și — în egală măsură — descifrarea resorturilor unui posibil război nuclear ne-

intenționat sau „nepremeditat” sînt susținute cu forta argumentelor de necontestat studii ce prezintă efectele probabile ale unui război general. „Farna nucleară”, concretizată în dereglarea severă a fenomenelor naturale face ca — în urma unor profunde schimbări climatice — „întreaga specie umană să dispară de pe fața pămîntului”.

Ilustrată cu material ajutător (scheme, grafice și fotografii), susținută de un bogat și diversificat aparat științific, de numeroase informații inedite, constituie un util instrument de documentare atât pentru specialiști, cit și pentru cititorii dornici să se edifice asupra uneia din cele mai stringente și mai actuale probleme ale contemporaneității.

Demersul științific al colectivului de autori al volumului se constituie astfel într-o valoroasă contribuție adusă la dezvoltarea științei și gîndirii militare românești, lucrarea — pe care-o recomandăm cu căldură cititorilor — alăturîndu-se și chiar depășind în multe aspecte realizări de prestigiu în domeniu.

ILIE SCHIPOR ■

Teatrul în lumina unui pilduitor testament spiritual

În el năravuri îndreptați,
Dați ascuțiri la minte;
Podoabe limbii noastre dați
Cu românești cuvinte

și fireasca sa continuare într-un deziderat de actualitate

FORMAREA OMULUI NOU

Frumusețe și gravitate

Cind se reprezintă pe o scenă europeană, în condițiile teatrului modern, piese ale unor literaturi asiatice care se bizuie pe un fond tradițional puternic sedimentat, se iese mai totdeauna tentația exotismului. În același timp, firește, nu se pot neglija elementele originale structurale tinind de vestimentație, cod lingvistic, ritualuri, mituri, comportamente specifice. Cred că montind drama chineză contemporană *Taifun* (Furtuna), Teatrul „Nottara” a izbutit să găsească un fericit echilibru: publicul ia cunoștință de o valoroasă lucrare caracteristică și în același timp e atras de universalitatea conflictualităților.

Autorul, Cao Yu, care are azi aproape 80 de ani, e unul din scriitorii ce au fost mereu preocupați de cunoașterea marii dramaturgii a lumii — fiind și un laborios traducător — precum și de racordarea teatrului chinez la circuitele literaturii moderne. Ca profesor, director, animator, creator, a militat în aceste direcții — o face și acum — printre rezultate fiind și piesele sale de amplu ecou internațional. *Furtuna*, apărută în 1934, a avut premieră în vreo cincizeci de țări — după cum le-a declarat recent venerabilul dramaturg, vrednicilor săi traducători Mira și Constantin Lupescu — anul acesta are aflându-se și pe un afiș londonez. E o dramă de familie, de tip ibsenian, în registru simbolic.

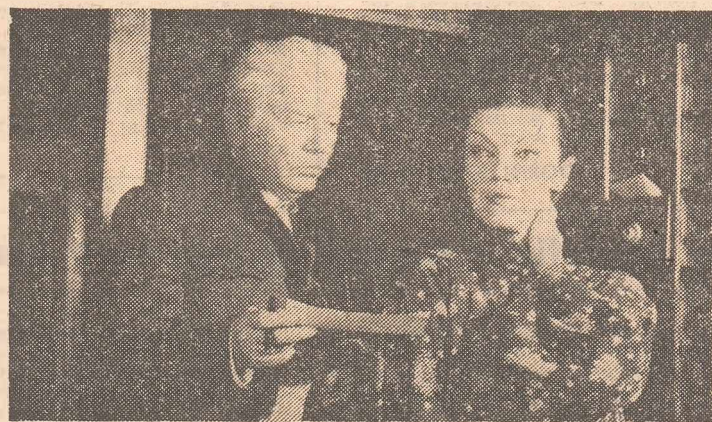
E și un proces al patriarhalismului, care ascunde vicii, eredități tulburi, forme perimate de existență. Divergențele dintre părinți și copii, dintre soți, dintre întreprinzători cupizi și categorii de defavorizați sînt mereu agravate de tensiuni particulare, aducînd cutremurătoare extincții și prevestind o schimbare fundamentală, purificatoare.

Vedem piesa pe scenă, într-un spectacol temeinic alcătuit și interesant articulat. Sistem proiectat în China deceniului patru, într-o familie bogată. Casa are un spațiu larg comun unde se consumă, în lumina lividă a unor zile toride, în viorii penumbre crepusculare, în întunericul greu al unor nopți vijelioase, înfruntări febrile, scene erotice, neliniști sumbre. În afara acestui spațiu mai există, sugerate, încăperi tăcute, misterioase. Lemnul roșu, lăcuit, puținele obiecte decorative, hainele, evantaiul au însușiri evocatoare și localizează fără decorativism, într-o scenografie subtilă, creatoare de atmosferă enigmatică tragică (pictor, Sică Ruscescu). Personajele lunecă, au o gestualitate catifelată, atitudini hieratice, doar din cînd în cînd sparte de cite o ieșire impulsivă sau de o izbucnire pasională.

S-a ținut seama de codul comportamental — bune maniere, saluturi, temenele, porunci, conversații în formule fixe — dar fără pitoresc demonstrativ. Totodată, pentru cealaltă lume a piesei, oamenii umili, s-a adoptat o manieră mai naturală de exprimare a gândurilor și afectelor nu însă în afara ambianței generale. Unitatea stilistică e remarcabilă. O perforază un singur personaj, sluga malefică lu Kui, căruia Ion

Popa nu i-a găsit nici axul, nici expresia potrivită. În schimb potențează admirabil această ambianță personajul inventat de regizor, Umbra (Valeriu Preda), un duh marțial, în factura tradiționalei opere chineze, circulind, în decor, nevăzut de ceilalți, cu un interesant rol de fatum, funcționînd ca un anticor mut — dacă se poate spune așa — prevestind evoluția destinului și încheindu-le autoritar. Poate că e zeul Căminului, Tsao-Wang, din mitologia chineză; el observă și judecă vorbele și actele tuturor celor aflați sub același acoperiș.

Invenția acestui personaj somptuos și mobil, călăuzirea regizorală, a actorilor, conceperea măștilor, structurarea relațiilor, remarcabilul început și vibranta încheiere, de amprentă politică întru totul plauzibilă în contextul istoric, se datoresc lui Alexandru Dabija, ce s-a vădit de astă dată foarte inspirat. L-a distribuit, cu adevărate poezii, excelentul Ștefan Radof, în rolul tatălui, Zhou Puynan, actorul dînd o prestație înghetată și o autoritate severă acestui venal pater familias, păstrîndu-i chiar și în momentele dorite a fi de tandrețe, ori de generozitate, sau de emoție, glacialitatea trufașă. S-au încredințat, de asemenea nimerit, rolurile feminine Danei Dogaru — o Phedra asiatică, a cărei ținută de matroană și a cărei senzualitate impetuoasă fac un joc contradictoriu de mare clasă, condus magistral — Victoriei Cocias Șerban ce dă o mișcătoare intruchipare fetei

Phoenix, măcinată de dureri, mindrie, umilință, dragoste și deznădejde, rol complex, susținut impecabil în mlădierele și nuanțele sale — și Ruxandrei Sireteanu — interpretînd-o cu distincție pe mama fetei, fostă concubină a patronului, acum o femeie cumpănită, cu o conștiință limpede. Fervoarea și duritatea muncitorului lu Dahai (Dragoș Pîslaru), oscilațiile și slăbiciunea tinărului Zhou Ping (Emil Hossu), sensibilitatea și candoarea fiului cel mic (Cristian Sofron), credința supusă a bătrînului servitor (Ion Porsilă) întregesc viziunea cuprinzătoare și profundă asupra universului dat. Muzica lui Mircea Octavian are culori sobre și reverberații prelungi, fiind dramatică prin excelență. Îți face plăcere să asști la acest spectacol de autentică frumusețe și pătrunzătoare gravitate.

VALENTIN SILVESTRU

O lectură

Henrik Ibsen (1828—1906) reprezintă o propunere repertorială destul de puțin frecventă pe scenele noastre. Iată de ce premiera Teatrului Giulești cu piesa *Constructorul Solness* (1892) a fost așteptată cu interes.

Experiența încercată de regizorul Tudor Mărăscu la Teatrul Giulești cu această piesă a lui Ibsen dezvăluie o modalitate spectacologică — posibilă — de acreditare a textului clasic în fața spectatorului contemporan. Lumea lui Solness, „mășterul constructor” care s-a hotărît, odinioară, să nu mai ridice biserici închinare lui Dumnezeu, ci să construiască pentru oameni, are o secretă forță de seducție: Solness este tentat să încerce un ultim pariu cu sine. Eșecul — soldat cu moartea sa — este semnul devitalizării unei credințe ordonatoare a întregului său univers. „Leșirea din scenă” a lui Solness, sub ochii privind cu teamă, dar și cu speranță, ai tinerei Hilde, ar putea fi și simbolul încheierii unui ciclu de civilizație.

De regulă, „rezistența” clasicilor pe scenă la proba „contemporaneității” are o singură miză: spectacolul bun. Fie că e vorba de reconstrucția universului respectiv ori de proiectarea lui pe alte coordonate decît cele asimilate de cultura contemporană textului, piesa clasică valoroasă poate oferi mereu motive de interes. Aici, regizorul Tudor Mărăscu a pre-

lul clădirează personajul într-o dramă ale cărei resorturi stau, însă, în zona tragicului existențial, eludat regizoral. Apariția Hildei dobindește, în spectacol, un contur special: vivacitatea, jocul nuanțat și expresivitatea Anei Ciontea, interpreta rolului, reprezintă evident o zonă de mare interes a punerii în scenă. Un portret, destul de apăsător prin tonuri in-

ției comice, o asemenea montare nu reclamă cine știe ce ambiții regizorale (fără, bineînțeles, să le excludă), lăsînd mai generos teritoriu de manifestare interpretilor. Este și ceea ce s-a întimplat în această recentă premieră, semnată de Ion Lucian în calitate de director de scenă și de Puiu Antemir (autor al decorurilor), alături de Nina Brumușilă (cos-

chise, este realizat de Agatha Nicolau (Aline Solness), tot astfel cum apar, în alte registre, doctorul Herdal (Nicolai Ivănescu) sau Knut Brovik (Constantin Gheorghiu). Mai puțin satisfăcătoare este perechea celor doi tineri (Ragnar-Kaja) jucată de Florin Dobrovici și Mirela Atanasu. Insatisfacția provine din senzația care se degajă că evoluția lor nu este inclusă total în regimul spectacolului. Opoziția Solness-Ragnar suferă din cauza inconsistenței interpretării actoricești care suportă destul de dificil schimbul de idei.

Din perspectiva acestui schimb de idei, regăsim precum în datele lui Solness și în alte piese ibseniene, spectacolul de la Teatrul Giulești permite accesul la textul piesei prin modul transpunerii mai degrabă decît prin acela al creativității regizorale. Poate fi o cale profitabilă pentru „asimilarea” literii sale, avînd în vedere infrecvența contactelor publicului cu o operă cunoscută, probabil, mai mult din lectură.

Se pare că, pe patul de moarte, ultimele cuvinte ale marelui scriitor ar fi fost: „Pe de altă parte...”. Create de legendă să fi fost aceste cuvinte, ele dau un semn despre perspectiva schimbării pe care Europa urma să o parcurgă nu peste multă vreme.

MARIAN POPESCU

Focuri de artificii

Prezența pe afiș a unei comedii de Georges Feydeau, în anul de grație pe care abia l-am început, este un fapt care nu poate stîrni nici uimire (pentru că autorul a continuat să fie jucat pe scenele noastre) dar nici nu este de natură să entuziasmeze. Farsa al cărei titlu a fost tradus în spectacolul Teatrului de Comedie cu *Scailul* face parte din categoria rețetelor cu efect sigur. Greu de ratat, mai ales de către o trupă care stăpînește foarte bine ritmul reprezenta-

tume). Pe scurt, o intrigă de amor, între o cîntăreață la modă și un june scăpătat din morga vechii nobilimi, cu trădări (junele vrea să se însoare cu o prea gingașă reprezentantă a... noii și bogatei nobilimi) și răzbunări (cîntăreața îi deconspiră antecedentele amoroase în fața viitoarei familii adoptive, apăsătoare ea însăși cu un general tembel). Suita încercărilor care derivă are vicioșii și strălucirea unui joc de artificii inofensiv, firește, dar nu mai puțin impresionant. Urmăriți turbate, amenințări cu pistolul de jucărie, amorezi doșiți în garderoburi, aspiranți plebei la gloria Parnasului, „sorele” neglijate și naiv-focoase traversează scena într-un ritm amețitor, nelăsînd intriga să „respire” măcar o clipă. Spumoasă, ca o cupă de șampanie, piesa lui Feydeau își aduce de la sine participarea amuzată a publicului.

Meritul principal al regiei concepute de Ion Lucian este adevărate simplită, eficientă, la text. În general fără lungimi (doar cu unele ezitări care țin probabil exclusiv de nivelul reprezentăției la care am asistat), spectacolul cu *Scailul* își leagă și dezleagă ițele cu dezinvoltură. Ambianța desenată și realizată de Puiu Antemir e parcă prea schematică și fără putere de caracterizare a celor trei medii pe care le exemplifică (salonul cîntăreței, cel al „baroanei” și, în sfîrșit, vestibulul modest al locuinței amoroșului scăpătat). Costumele însă exagerează în direcția opusă, fiind destul de încărcate și chiar cu unele note vulgare.

În rolul Lucettei, vedetă de cabaret, Stela Popescu are naturalețe și forță controlată. Tonul pe care acțiunea îl dă personajului este „carnos” fără a fi îngroșat către vulgarizare. O apariție foarte plăcută are Aurel Giurumia, în rolul Chen-neviette, fostul soț al Lucettei, pe care actorul îl conturează cu o bonomie acrisoară, resemnată. Păgubosul Bouzin (George Mihăiță) trece de la prostia năvingă la cea maiestuoasă, arpe-

Teatrul, unul dintre domeniile cele mai vii ale vieții noastre artistice, a avut și are în tot mai mare măsură un rol extrem de important în procesul complex care este formarea conștiinței omului modern. Artă sincretică, imbinând posibilitățile subtile ale artei cuvintului cu cele, nu numai subtile, ci și de real impact la sensibilitatea receptorului, ale artelor figurative, teatrul reprezintă în momentul de față un drum deschis către oameni, o cale de acces către personalitatea lor, cale care trebuie folosită din plin, în direcția figurată de programul cultural al prezentului românesc.

În grupajul care urmează am încercat să surprindem pulsul prezentei stagiunii în Capitală, alăturând consemnări pe marginea unor spectacole în premieră. Fie că este vorba de texte originale românești sau de traduceri din marea literatură dramatică

universală, este evident că teatrele bucureștene și-au propus prin spectacolele prezentate — într-un acord care ține, cum spunem, de concretizarea unui program lucid și ferm — o pledoarie în favoarea valorilor morale. Explorarea conștiințelor, așezarea sub reflectoarele adevărului a structurilor sociale (în Ibsen, Gorki, Cao Yu) folosind modalități literare atât de diferite și autentificate în tradiția stilistică a momentului literar pe care-l reprezintă, apoi pledoaria pentru suverana seninătate a spiritului veșnic treaz față de aspectele realității inconjurătoare, evidentă în spectacolul de la Teatrul Mic — un spectacol de o factură aparte, cum se va vedea — toate laolaltă oferă din plin imaginea unei remarcabile diversități tematice a spectacolelor programate în premieră pe scenele bucureștene.

Despre șansa pe care teatrul românesc contemporan o are în acest moment — aceea de a se adresa în mod direct, pe calea artei, prin intermediul talentului, unor conștiințe pregătite să recepteze actul artistic într-un fel nou, fără precedent, nu mai este nevoie să vorbim. O fac cu prisosință cifrele care indică afluența impresionantă a publicului românesc în sălile de spectacole. Aflat într-un moment de mare înflorire, teatrul este o mare investiție de conștiință, așezată în lumina cuvintelor secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care sintetizează o direcție și o viziune de adâncă generozitate: „În general, sectoarele de creație trebuie să se angajeze cu toate forțele în realizarea obiectivului de ridicare a nivelului general de cultură, de cunoaștere științifică al poporului nostru“.

e bucureștene

giind într-o tonalitate savuroasă, cu momente de irezistibilă solemnitate, care trimite personajul direct în umbra — caricată, firește — a lui Gogol sau a bătrînului Lefter Popescu al nostru. Rol de întindere și de... consum fizic. Fernand Bois d'Enghien (Șerban Celea) nu beneficiază totuși și de un registru amplu. Liniară, partitura tinărului ginere / amant e susținută de Șerban Celea agreabil, dar fără strălucire. Șarja e folosită fără rezerve însă de Ion Lucian, în rolul generalului „piele-roșie“, gelos și opac, loial și interesat deopotrivă. Apariția lui în scenă imprimă dintr-o dată mișcării dinamice demolatoare a unei coride. Cam școlărească este compoziția Aurorei Leonte în Vivianne, nu însă și fără impact în jocul celorlalți, de vreme ce în prezența ei, Sanda Toma, care portretează elocvent în primele scene, din salonul Lucettei), cade într-un joc șters, fără contur. Un crochui care încearcă să smulgă atenția spectatorului este cel al lui Carmen Trocan (Marcelline), iar un portret simpatic și cu nerv este cel al lui Fontanet (Cornel Vulpe).

Scaul va fi, fără îndoială, un succes de public, la Teatrul de Comedie. Interpretată într-un tempo adecvat stilului dramatic al lui Feydeau, piesa își merită acest succes.

profesioniști al genului, însă chiar și așa tot pare prea puțin pentru un artist ca Ștefan Iordache care ar merita să i se pună la dispoziție un G. B. Shaw. Replicile se referă la viața de zi cu zi, într-un stil aluziv care place grozav publicului, în timp ce jocul actorului, mai elevat decît replicile, se referă la condiția umană în general. Norocul este că spectacolul în ansamblul lui are unitate și dinamism, realizînd o convergență exemplară a mijloacelor folosite. Cel care dă tonul rămîne, cum spuneam, Ștefan Iordache, prea mare pentru spectacolul din care face parte și tocmai de aceea, extrem de simpatic, ca un campion mondial la haltere care ar trebui să care două geamantane la gară. Apoi, Ștefan Iordache este bine servit de decor, de lumini, de un întreg arsenal de mijloace tehnice, care, departe de a constitui doar un cadru, au un caracter activ. Este de fapt o orchestră de obiecte dirijată perfect din umbră (regie tehnică — Anda Ion, fotografii — Paul Agarić, costume — Carmen-Mihaela Trifu, decoruri — Nicolae Ularu) astfel încît să interpreteze un întreg registru de atitudini, de la tandrețe la teroare. Chiuveta îl persiflează pe protagonist, becul electric, cu aprinderi și stingeri succesive, îi sincopează mișcările ca și cum l-ar zgîlții, patul îl duce spre alte zări ase-

neam, un recital Ștefan Iordache, dar este și un recital Dinu Săraru. Și aceasta nu numai pentru că directorul teatrului stă de la început pînă la sfîrșit în sală și privește atent publicul — parcă somindu-l: participa-re sau viață! — ci și pentru că evenimentul artistic, în totalitatea lui, de la afiș și pînă la reflectarea în presă, exprimă personalitatea lui Dinu Săraru, energică, adeseori explozivă, reformatoare (cu precauția necesară), ahtiată de publicitate, în sensul bun al cuvîntului, generatoare de performanțe și uneori de gafe, dar niciodată de mediocritate.

Mulțumim, Ștefan Iordache! Mulțumim, Dinu Săraru!

ALEX. ȘTEFĂNESCU ■

Apus de lume

Aproape că uitasem de Vassa Borisovna Jeleznova și de frămîntările ei deloc închipuite. Aproape că nu mai știam nimic de hărțuilele din familia sa — o familie rusească reprezentativă pentru multe altele din imperiul țarist de la cumpăna dintre secolele XIX și XX. A fost nevoie ca Teatrul Național din București să ne-o readucă în memorie sub înfățișarea impunătoare și energică a Florinei Cercel, într-un spectacol coerent și plin de forță, realizat de regizorul Ion Cojar. Iar cu acest prilej ne-am dat încă o dată seama cît de importantă e o distribuție aleasă cu înțelepciune. Nici unul dintre actorii din această reprezentare nu se chinuie să fie „bine“ în rolul încredințat. Ca urmare, spectacolul de pe scena nemiloasă a sălii „Amfiteatru“ — unde orice eroare este mărită ca sub o lentilă puternică — dar și unde izbînzile cunosc același tratament — are un firesc cum rareori se întîlnește și se desfășoară parcă fără nici un efort. Lipsit de inovații care să epatze, lipsit de incongruențe de limbaj teatral, Vassa Jeleznova de Maxim Gorki de la Naționalul bucureștean e impresionant, de bun gust și de un dramatism interior, nu contrafacut, de la bun început sesizat de public. Podiumul inconjurat de fote-liile spectatorilor devine o sală de laborator unde un eșantion de umanitate cuprins de o boală nevindecabilă e ținut sub observație sub o supraveghere de care n-are știință, astfel în-

cît se comportă cît se poate de natural, dezvăluindu-și impudic obsesiile, fărâdelegile și spai-mele, meschinăria și cumplita mediocritate. Ambianța sobră și exactă — o canapea, o masă cu cîteva scaune, un birou o casă de bani etc. — datorată scenografului Dan Jitianu contribuie și ea la alungarea oricărui mister din acest mediu măcinat de patima banului și a puterii — în cazul Vasiei Jeleznova, de desfrîd — în cazul soțului ei, Serghei Jeleznov, de trîndăvie și plictiseală, în cazul fratelui, Prohor Borisovici Hrapov, lipsei de contact cu viața, în cazul fiicelor Natalia și Ludmila. Uneori, în timpul spectacolului, îți vine să-ți întorci ochii de la scenă pentru a nu mai asista, din decență, la zvircolirile acestor personaje condamnate în mod inevitabil de istorie, dar care stîrnesc totuși compătimire fiindcă nu-și dau seama — sau refuză să priceapă — iminența sfîrșitului lor și al clasei al cărei blazon îl poartă. Poate că doar o singură eroină, Rașel (interpretată de Olga Delia Mateescu cu o noblete exprimînd dureri înăbușite și cu o vagă detașare de anturajul din care face totuși parte), are șansa de a întrezări imaginea dispariției din mecanismul social al rubedeniilor sale, atunci cînd exclamă, cu o amărăciune deloc trucată văzînd cum i se desfășoară în fața ochilor harta unor afaceri socotite prospere și i se clamează pe un ton victorios încrederea într-un viitor de vis: „Al vostru? Dar ce aveți voi al vostru?“

N-ar avea nici un rost să mai insistăm asupra acțiunii unei piese atît de cunoscute de cei mai în vîrstă, după cum ar fi superfluu s-o relatăm pentru cei care, mai tineri fiind, n-au

împlinire artistică demnă de colectivul de elită al Teatrului Național „I.L. Caragiale“ din București.

GEORGE ARION ■

Prezența ei pe afiș, probabil susținută în viitor, sperăm să nu ducă înspre vulgarizare echilibrul deja instabil al efectelor comice din jocul unor actori, căci, încă reținute, alunecările din zona bunului-gust încep să se facă simțite.

TANIA RADU ■

Cînd profesionistul se amuză

Un frumos cadou, oferit iubitorilor de teatru în preajma sărbătorilor de iarnă, a fost premiera spectacolului Astă-seară stau acasă, la Teatrul Mic, cu Ștefan Iordache în rolul principal (și singurul). Un cadou-surpriză — pentru că, după dezlegarea funditelor multicolore și desfacerea stăniolului, se aude o explozie (bineînțeles, de ris). Textul spectacolului — scris de Toni Grecu Arhire și Doru Antoniesi — are mult umor și se diferențiază, prin prospețime, de textele obosite ale unor

menea unui covor fermecat, telefonul îi frige degetele, dulapurile de haine îi dezvăluie a-dîncurile subconștientului, unde se întrezăresc minunate siluete de femei, frigiderul — mașină de spălat rufe îl posedă, absorbindu-i capul în viscerele metalice. O evoluție excepțională are grupul de balerine (Argentina Dumitrescu, Coca Zibileanu, Irina Wintze, Roxana Nicolae, Raluca Moisan, Clara Popescu, Adina Crostescu, Cristina Dan, Madeleine Dochioiu, Mădălina Stoian) care figurează obsesiile bărbatului rămas singur acasă printr-o mișcare scenică gîndită admirabil de Roxana Colceag — de la Opera Română. Ca orice superproducție — spectacolul are și o coloană sonoră de bună calitate, datorată în principal lui Nicu Alifantis.

Regizorul — Silviu Purcărete — a imprimat o linie modernă întregii desfășurări a spectacolului, știînd însă, cu bun-gust, să evoce prin cîte ceva și atmosfera de feerie satirică a cabaretelor politice de altădată. Spectacolul este, cum spu-

Cercetarea integrală a scrisurii eminescane, mai ușor de înțeles astăzi, când beneficiem de publicarea aproape în totalitate a operei sale, înaltă din sistemul gândirii, „virul al piramidelor” — cum ar fi spus el însuși — triada independentă — suveranitate — unitate națională — adevăr istoric al existenței românilor și necesitate logică în durată eternă. „România nu va fi, dar nici nu a fost vreodată vasală!” scria în *Timpul*, la 17 noiembrie 1877, accentuând, peste trei ani, la 14 februarie 1880, în același ziar, că în pofida vicisitudinilor temporare ale istoriei, care au împărțit vechea Dacie în trei țări, vreme de 18 veacuri acestea au avut unitatea lor implicată în păstrarea „pe deplin autonomă în lăuntrul său”. Folosind o comparație din folclor, marele publicist adună indelicabil **independența și unitatea** românilor, concludând: „Așadar, **independența**, precum o numim astăzi, nu este un copil găsit, fără părinți și fără antecedente, ci un prinț care dormea cu sceptrul și coroana alături (...). neatințarea noastră a fost pururea reală, ca drept pururea în vigoare, ca fapt stăruit din cind în cind nu prin alt drept, ci prin excelsă și abuzuri de putere”. Eminescu va constata, ca și marii istorici ai vechiului trecut, că „tradiția ei (a independenței, n.n.) și încercările de a o restitui n-au încetat nicicind”. Nicicind, adică după constituirea Daciei-romane, întrucât aceasta este obșiră de neam și de țară, efigia frunțarilor ei, acel unic „punct” care reprezintă geneza suveranității românești. Reînnoirea la Dacia semnifică astfel în gândirea eminescană nu promovarea trecutului, nu expansiune, ci hotărnicie istorică împede, axa principală a unității de neam.

Că aceste probleme îl preocupă în mod constant, definitiv și sistematic stă doveditor numărul mare de referiri directe în poeme și în articole, modul ge-

neral de a gândi dezvăluind traiectoria evoluției istoriei naționale, careia îi acordă și o tratare specială mai întâi în suita de folioane aparute în „Federațiunea” din Pesta, la începutul activității sale publiciste (unul din ele intitulându-se chiar **În Unire e țaria**), apoi în celebra sa prelecțiune la Junimea din Iași. **Influența austriacă asupra românilor din Principate** (din 14 martie 1876) și în articole speciale precum **Grigore Ghica Voievod, Bălcescu și urmașii lui, Dobanții. Adevăruri istorice, Misiunea noastră istorică, Independența, Iubirea de patrie** și altele altele în care această idee consfințește întregul. Așadar, prin **români** Eminescu înțelege poporul de pretutindeni; pentru el țările române sînt rezultante de moment ale vicisitudinilor și „stirbirilor” istorice; limba românească este unică și indivizibilă. De aici, adresarea sa invocativă și generică: **Popor românesc!**

Acest concept filosofico-istoric este rezultatul cunoașterii directe a întregului popor, pentru că poetul nostru național, încă din fragedă copilărie, prin învățămintele primite de la căminar și din cărțile de istorie aflate în biblioteca acestuia, din vibrantele lecții căpătate la școala distinsului revoluționar patruzecioptist Aron Pumnul, dascălul său cernăuțean, și-a avut sădită în conștiință unitatea istoriei, literaturii și limbii românești. Această școală a unității naționale s-a sedimentat în vremea cind a străbătut întregul pămînt românesc „în crucis și-n curmeziș” cum afirmă singur, o hartă a drumurilor sale demonstrînd că s-a coborît pe axul central al Moldovei, prin Roman, Bacău, Adjud, Focșani, Intorsura Buzăului la Brașov și Sibiu; a luat-o apoi în „crucisul” vechiului pămînt al Daciei, trecînd de la Cimpulung Moldovenesc și Vatra Dornei, la Bistrița, Tîrgu Mureș, Tîrnăveni, Blaj, Sibiu, iar de

aici, prin Rășinari, din nou în „curmeziș” spre Cozia, Pilești ori Curtea de Argeș, la București. Și iarăși alte atestări duc cînd la Timișoara, cînd la Giurgiu, pentru a porni din nou în crucis, cu trupa lui Pascaly spre Brașov, Sibiu, Lugoj, Timișoara, Arad, Oravita și, pe Dunăre, înapoi la București, iar în al doilea turneu, la Galați, Iași, Botoșani și Cernăuți.

Si toate acestea în vremea carelor cu boi, a chervanelor și diligențelor, cit le va fi folo-

Centenar Eminescu

Conștiința unității românești

sit, cînd mai la îndemîna tinerului lipsit de posibilități materiale erau propriile picioare încălțate în ciubotele și celea scilicite!

Cînd, la 19 ani, pornea la studii la Viena, Eminescu cunoștea așadar România în fruntările ei de-astăzi, năzuia independența și unirea ei politică totală. Unirea de la 1859, a simțit-o, copilandru; Independența a trăit-o, cu bucuria de a exclama: „Sintem stat independent!”. Unirea tuturor românilor o constata în istorie și limbă, în spiritualitate și obiceiuri, fiind conștient de apropiata ei împlinire politică fixată în conceptul său — cum a și stat — în voința poporului. Scria în acest sens, în 1870, cu aproape jumătate de veac înainte de împlinirea Uni-

rii de la 1 Decembrie 1918: „puterea și mintuirea noastră în noi este” și dezvoltă apoi, la 1876, această idee: „Popor românesc!”. Dacă fiii tăi ar fi fost uniți todeauna, atunci și pămîntul tău strămoșesc rămînea unul și nedespărțit”. Înțelegea prin aceasta încercările de dezbinare, provocate din afară, prin conjuncturi de moment și nedreptate, prin abuz și forță.

Pentru ideile sale unioniste, Eminescu a fost citat, la 1870, de procurorul din Pesta, semn că articolele publicate în **Federațiunea** aveau răsunet deosebit în epocă. Ne lipsesc deocamdată documentele perioadei și o cercetare a arhivelor străine va aduce într-o zi mari surprize în legătură cu poziția fermă a marului nostru poet, manifestată deschis încă de la vîrsta de 20 de ani, și cine știe dacă nu și alte fapte, ca urmare a curajului său de a-și susține răsplată aceste idei.

Există, în creația lirică de început a poetului nostru tutelar, o expresie, în dublă ipostază, pe care este momentul să o corelăm aici. Între primele poezii trimise revistei **Familia** — compuse în general între 15 și 16 ani — se află și cea intitulată **La Bucovina**, publicată de altfel la 14/26 august 1866. Aici, cum s-a observat, și sub influența lui G. Sion și V. Alecsandri, se află epitetul „dulce Bucovina” ce caracterizează, evident, pămîntul copilăriei sale, atât de bine știut și îndrăgit. La 2/4 aprilie 1867, aceeași revistă publică poezia **Ce-ți doresc eu tie, dulce Românie**. Chiar din titlu și apoi de șase ori în cuprinsul poeziei, dintre care de patru ori ca un refrain de sfîrșit de strofă. **Dulce Românie**, asta-ți-o doresc, poetul generalizează adresarea, referindu-se la **România**, la „țara mea de glorie, țara mea de dor”. Închinarea inițială, „dulce Bucovina”, din vremea copilăriei, legată de acele locuri, cunoaște deci această transformare specifică în

plan artistic modificărilor produse în conștiința sa, care, pe parcursul unui an reușite să străbată întregul teritoriu locuit de români, să-l privească și nu numai să-l vadă și să-l simtă, dar să-l și năzuiască într-o țară unită, în „dulce Românie”, testamentul dinții al împlinirilor naționale visate de poet.

Am jalonat cîteva chestiuni dintr-o viață necesară cercetare în care, într-o amplă tratare științifică, dialectică, își vor găsi aprofundarea toate aspectele și implicațiile marii conștiințe eminescane puse în slujba idealurilor istorice de unitate și suveranitate ale românilor. Acolo vor fi evidențiate amănunțit și peregrinările, și desăvîrșita cunoaștere a realităților românești, în toate aspectele lor, și chintesența acestora în planul gândirii și al creației. Întrucît îndemnul său lîmpeze și curat, adresat în primul rînd generației sale, are bătaie mult mai lungă în durată românească, de la urmaș la urmaș, ca năzuință primordială a unui popor „cumințe și așezat” care are o unică istorie, o unică limbă, o unică menire deslășită în acel vibrant îndemn patriotic: „La trecut-ți mare, mare viitor”. Sau, cu vorbele publicistului de la 1879: „E mică țărișoara noastră, îi sînt strîmte hotarele, greutatea vremurilor au stîrbit-o; dar această țară mică și stîrbită e țara noastră, e țara românească, e patria, iubită a oricărui suflet românesc; într-însa găsim toate putințele dezvoltării întocmai ca într-una oricît de întinsă... S-o facem mare pe țărișoara noastră prin roadele muncii noastre și prin mărirea vrednicilor noastre...”

Această moștenire se împlinește după un veac de la dispariția omului, prin strădania întregului popor, dînd aripi visurilor sale cele mai frumoase.

VICTOR CRĂCIUN

„Avem una din cele mai bune școli muzicale din lume”

(Urmare din pag. 9)

pozitorului îi trebuie, prin urmare, o **Weltanschauung**, o viziune asupra lumii cit mai cuprinzătoare. Iar în cazurile fericite, a compune înseamnă nu doar creația de opere ci și creația de sine, un proces lent de individualizare, de „salvare” spirituală.

— **Nu mi-ați răspuns cum ati ajuns totuși la Institutul de conservatoare.**

— Am ajuns în urma insistențelor tatălui meu. Muzica nu era pentru el o meserie sigură.

— **Avea dreptate?**

— Într-un fel, avea. Propria lui meserie, ingineria, era mai sigură.

— **Ca urmare?**

— Ca urmare, am terminat Institutul de construcții, fără să fi putut încheia și Conservatorul, deși ajunsesem în anul V cînd mi-am luat bacalaureatul. Cei patru ani de la institut mi-au absorbit toată energia. Doar în timpul liber mă mai ocupam de muzică, fără să o „trădez” însă vreodată.

— **Iată-vă inginer. Mulțumit?**

— Ingerul cu un salariu substanțial. Mulțumit, dar nu fericit. Am părăsit, de aceea, repede totul pentru muzică. M-am reinscris la Conservator, ridicat acum la statutul de universitate. Cum nu produseseam nimic care să mă impună și nu eram decît o simplă promisiune, gestul meu era foarte temerar și a născut discuții fierbinți în familie. Totuși, bunicii mi-au asigurat o modestă bursă lunară, iar părinții, locuința. Însă marele sprijin moral și material mi-a venit de la soția mea, care devenise inginer.

— **Ați avut noroc. Si iată încă o dovadă că materialul determină spiritualul.**

— Cîțiva ani ea a fost singurul om care nu s-a îndoit de viitorul meu de compozitor.

— **Cum v-ați reacomodat cu lumea muzicală?**

— După absolvirea unei școli atât de serioase ca Institutul de construcții, multe cursuri de la Conservator mi se păreau palid predate. Eram mai puțin „savant” comparabil cu cei de la Politehnică. Printre ei Rogalski (orchestrație), Ciorteza (forme muzicale), Florica Musicescu

(pian), Andricu (compoziție). Mai tîrziu, cînd am devenit cadru didactic la Conservator, m-am străduit, alături de colegii mei de generație, să umplu acest gol. De-a lungul anilor, în toate treptele și formele învățămîntului muzical s-au făcut progrese enorme. Avem azi, fără îndoială, una din cele mai bune școli muzicale din lume.

— **Frecventarea cursurilor unui institut unde se predau științe exacte v-a înrîurit în ceea ce privește rigoarea lucrărilor dumneavoastră?**

— Orice activitate poate fi făcută serios sau superficial. Rigoare înseamnă în primul rînd seriozitate.

— **Fără doar și poate și o binevenită precizarea. Dar eu vă întrebam în alt sens.**

— Muzica este deopotrivă știință și artă. Interferența logică operează atât în știință cît și în muzică.

— **Totuși, o deosebire..., trebuie să existe.**

— În muzică, rigoarea fără grație este la fel de insuportabilă ca grația fără rigoare.

— **În definitiv, în ce măsură muzica unui secol oglindește timpul în care ea a fost creată?**

— Muzica oricărui secol este produsul unui *Zeitgeist*, spirit al timpului, propriu acelui secol.

— **Mai precis?**

— E foarte precis.

— **Bine... Însă muzica secolului XX este cuprinsă de febra căutărilor mai mult decît în alte veacuri. De ce?**

— Febra căutărilor a existat în toate veacurile tradiției culturale europene. Din secolul XII pînă azi s-a reinnoit fără încetare. Numai că, dacă un consens artistic era valabil în trecut cam aproximativ un secol, el s-a redus azi cam la vreo 15 ani. Sintem chemați nu numai să ne adaptăm acestui proces (care, de altfel, există și în știință: pînă și matematica și-a reformulat fundamentale), dar să contribuim activ la împlinirea lui. De aici, drama acelor care nu înțeleg sau nu simt „spiritul timpului”.

— **Cum ați caracteriza totuși muzica secolului XX?**

— Muzica de azi e lipsită de o gramatică universal valabilă. Fiecare compozitor sau chiar operă are o gramatică proprie. Trăim, deci, o pulverizare în individual. Babilonia aceasta, derutantă pentru mulți și mai ales pentru public, nu este însă o frînă ci un puternic stimu-

lent în încercarea de a găsi un nou limbaj comun. De altfel, întreaga istorie a muzicii culte europene pare a fi fost o pendulare între general (limbaj colectiv) și individual (limbaj singular). Cînd se atîngea, bunăoară, generalul, se tîndea spre individual și invers. Azi am cucerit individualul (tipic secolului nostru) și ne îndreptăm spre un general încă imperceptibil, dar care nu va putea fi atins decît după contribuția compozitorilor din toată lumea cultivată. Să ne reamintim că limbajului tonal i-au trebuit secole și activitățile multor școli naționale din Europa pentru a se institui și generaliza.

— **În acest context, cu ce propuneri vine muzica românească? Prin ce s-ar deosebi și prin ce s-ar asemăna cu muzica timpului nostru?**

— Muzica românească propune soluții originale la aceste universale probleme de limbaj. Compozitorii români par să echilibreze mai bine ca alții tendința centrifugă spre individual și tendința centripetă spre general.

— **Descori se vorbește despre școala muzicală românească în mod admirativ. Cum se explică înflorirea fără precedent a muzicii românești?**

— Explicația ține atât de calitatea învățămîntului nostru muzical cît și de puternicele talente care bat la ușa muzicii fără încetare.

— **Ce ar mai trebui făcut pentru înflorirea ei?**

— Să nu lăsăm în afara Conservatorului atîția muzicieni excepționali de talentați și de bine pregătiți. Numărul locurilor de intrare la Conservator ar trebui să fluctueze corespunzător numărului de talente reale. Talentul, se știe, este un dar al naturii și nu poate fi planificat.

— **De acord, dar vin și vă întreb, cu toată sinceritatea: de unde se poate ști cu certitudine, cîte talente sînt într-un an și se prezintă la examen la Conservator? N-ar fi o porțiță prin care s-ar strecura și impostorii?**

— E-adevărat, dar... În fine, discuția ar fi mai lungă. Să mai spun că absolutivii Conservatorului ar trebui repartizați acolo unde e mai multă nevoie de ei și unde se pot dezvolta în continuare. Bunăoară, la orchestrele simfonice sau diferite alte instituții muzicale, inclusiv la Conservator și nu aproape exclusiv în învățămîntul general sau elementar.

— **Unde, totuși, de asemenea e nevoie de elemente bine pregătite. Dar muzica, datorită limbajului ei universal, ne poate face mai repede cunoscuți decît alte arte. Ce ar mai trebui făcut în continuare pentru afirmarea ei în lume?**

— Un festival internațional de muzică nouă. Dezvoltarea unei noastre edituri muzicale, care, cu toată excepționala ei activitate, nu poate acoperi publicarea integrală a clasicilor (înfăptuită de mult la noi în domeniul literaturii) și cu atît mai puțin a lucrărilor noi, acumulate fără încetare. Apoi, partiturile tipărite ar merita să fie de găsît în orice librărie de muzică din lume. Tot așa, și discurile Electrecord cu muzică românească.

— **Unul din marile cîștiguri realizate după 1965 este acela al diversității stilistice, nu numai permise ci chiar cerute în mod expres, de la cel mai înalt nivel. Ce consecințe a avut această decizie politică înțeleaptă asupra vieții noastre muzicale?**

— Diversitatea stilistică este atît de dezvoltată la noi încît aproape nu există tendință majoră în muzica de azi care să nu aibă reprezentanți cu totul originali și în creația noastră. Fenomenul nu e de găsît decît la națiunile mari și în culturile de străveche tradiție.

— **E-adevărat că în ultima vreme muzica își lîmpezește mesajul, devine mai accesibilă?**

— Depinde pentru care public e mai accesibilă. Pentru cei familiarizați cu avangarda, muzica românească e deseori considerată „un fenomen dintre cele mai fascinante” și de o „totală originalitate”, datorată „fuziunii dintre elemente istorice-bizantine sau folclorice cu tehnici, dimpotrivă, extrem de noi”. Compozitorii români — s-a spus în Franța, Belgia, Elveția, Italia etc. — „par a fi rezolvat mai bine decît mulți alții această evadatură a cercului: producerea unei muzici noi, originale și totodată accesibile auditorului”.

— **A fi și muzicolog este un handicap pentru creație? Nu cumva se ajunge la o constiențizare excesivă a actului de creator? Mă refer chiar la cazul dumneavoastră.**

— Actul de creație nu este niciodată inconstient, deși rădăcinile lui se află în adîncul omului. Întruia, bunăoară, poate conduce la o anumită decizie artistică și aceasta în absența raționamentului, a sentimentului sau a senzației, fără a fi

mai puțin o decizie conștientă. De la Schumann și mai ales Wagner încoace, mulți compozitori au dezvoltat, în paralel, o activitate teoretică. Uneori, muzicologia lor a fost un exemplar act de creație. De aceea, contribuția lor la înțelegerea teoretică a muzicii a fost și este hotărîtoare.

— **Ce mai poate spune folclorul muzicii culte?**

— Enorm. Dar numai prin deslășirea arhetipurilor lui muzicale. Eolosirea „exotică” a folclorului precum și a celorlalte culturi tradiționale este depășită.

— **Ați urmat la München cursuri de muzică electronică. E un drum profitabil pentru muzica secolului nostru, al celui care va veni?**

— Sintetizorul polifonic și computerul se vor afla, în cîrind, în camera de lucru a compozitorului, precum pînă mai ieri pianul. Aproape toate formările de jazz, rock, pop etc. folosesc cel puțin un sintetizor alături de instrumentele tradiționale. Pînă și în cele mai multe restaurante poate fi văzut un sintetizor, nu însă și la Filarmonică! Sintetizorul e azi un instrument obișnuit. Nu înțeleg pe cine mai sperie.

— **Pe mine în nici un caz. Însă în definitiv, cum cum vă închipuiți muzica secolului următor? Va fi ea mai aproape de oameni? Sau, dimpotrivă, se va instrăina de ei?**

— Depinde și de muzică și de oameni. Dacă se va păși însușirea culturii se vor instrăina oamenii de muzică. Dacă dimensiunea spirituală a muzicii se va atrofia, se va instrăina muzica de oameni. Sint însă optimist: nici una din variante nu cred că va avea loc.

— **În ce măsură modelează cultura muzicală un popor?**

— Să ne imaginăm cum am arăta astăzi fără Eminescu, Creangă, Caragiale, Andreescu, Brăncuși, Enescu, Arghezi, Blaga, Barbu și alții alții. Sau dacă mai existam ca popor fără tradiția folclorică sau bizantină.

— **V-ați format într-o perioadă grea, cea a războiului al doilea, cu toate atrocitățile lui despre care știți în vremea aceea mai mult sau mai puțin. În general, evenimentele istorice v-au marcat? Sau ați preferat să n-auziți „vuietul vremii”?**

— Nu vreau să vorbesc decît de aspectul pozitiv: „vuietul vremii” (Philippide) sau „teroarea istoriei” (Eliade) m-a constrîns să-mi aflu axa spirituală.

E un privilegiu să te afli în dialog cu fermecătorul profesor Crișan Mircioiu, distinsul chirurg, și om de cultură al Cetății!

— Sinteți, deci, medic din anul 1936! Simplu de socotit: eu doi ani mai mult decât o jumătate de veac! Totuși, cind v-ați considerat întâia oară medic?

— Uite, mă faci să tresar: ziua de care mă-ntrebi a fost în anul 1938 și eram la Mocod, în județul Bistrița-Năsăud, într-una din echipele lui Dimitrie Gusti, în vremea cind îmi făceam stagiul la țară. Era o zi de duminică și a venit cineva să mă cheme să asist la o naștere. Era prima oară cind eram singur și m-a încercat o frică nemaipomenită. În curte, mă aștepta însă o femeie mai în vîrstă: „Domnule doctor, eu sint moașa din Mocod, de mai bine de 30 de ani și tot satul a născut cu mine. N-aveți grijă, sint lîngă dumneavoastră!” Dar și mai grozavă mi s-a părut această „primă zi” cind am ieșit cu copilul în brațe, înfășat de moașă, să-l arăt tatălui și rudelor.

— Ziceți că ați învățat prima lecție de medicină în familie, de la bunica dinspre mamă, Carabela. Mai poate fi reconstituită după trei sferturi de veac?

— O, cum să nu: la orice fel de plagă, cel mai bun remediu este untul de sunătoare, obținut din flori fierse în ulei. Ei, ce minunați oameni erau bunicii mei! Dar să mă laud: tata, Ion Mircioiu, a făcut parte din prima serie de maștri sonori din România, pregătiți la Cimpina în anul 1906...

— Cu ce vă mai puteți lăuda, stimate profesor?

— Uite, cu faptul c-am avut șansa de a avea aici, la Cluj-Napoca, profesori străluciți: pe Victor Papilian, pe Titu Vasiliu, pe marele Iuliu Hațieganu, dar și pe Alexandru Pop, care mi-au îndrumat pașii în medicină și chirurgie. O vreme am și lucrat alături de profesorul Iuliu Hațieganu, atunci cind m-am pregătit pentru chirurgie, prin anii 1937—1938. Ce clipe magnifice au fost acelea, ce fascinant era ceremonialul prilejuit de vizitele mari, ce desăvîrșită era ordinea! Și cit de mult trebuia să studiezi fără ca nimeni să-ți ceară asta! Trebuia să stabilești exact diagnosticul, apoi, cel mai adecvat tratament, după care să participi la confruntarea cu maestrul, care își aducea luminile cu știință și omenie, remarcind și subliniind cu laude orice realizare. Atmosfera era serioasă, dar se făceau și glume, „tonul” dîndu-l chiar profesorul. E superbă viața unui chirurg! Culegînd viața din viață, tremurînd pentru fiecare din bolnavii tăi, iar de la o vreme și pentru bolnavii altora, atunci, în gîrzile de noapte, simți pulsul vieții și ți se pare că nu trăiești nici o clipă degeaba!

— Știți că studenții v-au „botezat”... „abdomen acut”?

— Te dezamăgesc: știu! Ba chiar am dorit-o...

— Ați dorit acest „botez”?

De ce?

— La cursuri, cind predam „Chirurgia de urgență” și în special „Abdomen acut”, am făcut foarte multe dezvoltări, considerîndu-le capitale în pregătirea viitorului medic. De fapt, te previn că vreau să scriu un volum cu titlul „Abdomen acut”. E o datorie în primul rînd față de mine, dar și față de colegii mai tineri. Și-ți spun drept, uneori lăsînd gîndul să zboare, îmi vin adesea în minte anii cind eram tînar preparator de serviciu în clinică și-l preamăream pe Lejar...

— Cine era Lejar?

— A scris o carte devenită clasică, „Chirurgia de urgență”, pe care, în timpul gîrzilor, cind aveam un caz mai greu, o consultam și mă ajuta nemai-pomenit. Eram fericit și-l binecuvîntam de fiecare dată pe Lejar. Deștept franțuzul! Ei, bine, mergînd mai departe cu gîndul îmi place să visez clipa în care, un tînar medic, de gardă în Clinica Chirurgică I, are un bolnav cu dureri abdominale, cu care nu se prea descurcă, merge în camera de gardă, scoate „Abdomen acut”, găsește ce-i trebuia la capitolul „Dureri abdominale”, zimbeste și zice: „Deștept Mircioiu!” Ar fi prea frumos...

— Cum arăta orașul Cluj-Napoca văzută prin ochii unui copil care trecea prima oară Carpații?

— Să-ți spun o taină: rădă-

cinile mele sint tot prin Ardeal! Știi cine au fost străbunicii mei? Ciobani. Ei au trecut Carpații ducînd pentru iernat oile spre Bărgan și Dobrogea noastră, pînă departe, la Odesa. Pînă la urmă, drumurile trans-humane i-au așezat pe-ai mei, după multe peregrinări, la Cimpina. Și vezi, de fapt, eu mă reîntorc la obirșie, cind am trecut Carpații spre Clujul studențesc. Iată, sint 58 de ani de atunci! Îți dai seama cum au trecut anii? Era pe-atunci anul 1930 și Clujul abia trecuse de 50 de mii de locuitori. Orașul acesta a crescut sub ochii mei. Cred că ai văzut cum arată văzută de pe Dealul Feleacului. E o minune a lumii. Îți lasă impresia ogîndirii în apă a unui cer înstelat și necuprins. Știi cîți studenți are? Cam 25 de mii, adică jumătate din populația orașului de-acum șase decenii! O metropolă în toată regula, cu 30 de unități de cercetare, cu două teatre și două opere, cu cîteva sute de scriitori, cu numeroase premiere

Un front alcătuit din intelectualitatea satelor pe care l-a organizat și condus. E o ade-vărată lecție de istorie, despre care ar trebui să învețe și copiii la școală. Un alt lăsamînt este Universitatea românească din Cluj la ctitorirea și dezvoltarea căreia a lucrat cu folos. Dar cite altele! Onisifor Ghibu și-a dăruit toată viața lui de luptă și jertfă drept moștenire neamului românesc pe care l-a iubit cu o sete impresionantă. Și-a dăruit întreaga existență țării, educației națiunii, crezînd mereu în viitorul ei...

— Mă obsedează un gînd: în Sibiul amurgului său, eram elev în acei ani și n-am avut șansa, cel puțin în una din plimbările mele prin „Sub Arini” să-l zic și eu „Bună ziua, domnule profesor?” Așa cum, la Rășinari, în dese-le mele drumuri, n-am mai regăsit decît amintirea celui ce a fost Octavian Goga. O tulburătoare amintire, la care, știu, vibrați cu intensitate maximă!

— Că mi-a fost nas, știu. Și simpla lui prezență te emoțio-

ne v-a furat Diktatul?

— Mi-a furat Țara și m-a durut inima. Mi-a furat un drum al vieții și m-a tulburat. Mi-a furat încrederea și m-a neliniștit. Dar niciodată n-am pierdut convingerea întoarcerii „la locurile unde au fost jură-mintele!” Și poate de aceea nici n-a fost așa de greu cum ar fi putut să fie. Aveam speranțe! Diktatul a venit peste noi ca un trăznit pe un cer pe care norii începuseră să se adune, dar care nu te lasă să bănuiești cele ce se pun la cale. Dar nu voi fi niciodată în stare să povestesc ce-a fost, deși îmi arde și acum inima ca un fier înroșit. Vai, cît de cruntă a fost ideea despărțirii! Cît zbucium în inima lui Onisifor Ghibu pentru a lua legătura cu Bucureștiul și a cere guvernului să nu cedeze Ardealul! Cîte jurămînte de sfîntă credință, pînă la jertfa supremă! Era o toamnă nemaipomenit de frumoasă, iar sub lumina soarelui, totul era auriu. Uite, mă revăd, acum, după aproape o jumătate de veac, alături de Onisifor

team la masa de operație cite douăsprezece ore, foarte adesea sub bombardamente. Durerile și suferința ce mă încercau erau chinuitoare, iar ieșirea o găseam doar prin zbuciumul continuu de a alina suferința...

— Înțeleg atunci și de ce v-ați atașat atât de mult de marele umanist care a fost Albert Schweitzer! Cartea, prima monografie românească, pe care ați scris-o dumneavoastră despre acest mare om și medic, s-a epuizat în chiar primele zile de difuzare. Și am aflat că pregătiți o nouă ediție. La ce mai lucrați?

— Mă lupt cu o monografie „Iuliu Hațieganu”, care ar fi trebuit să fie gata cu ocazia centenarului nașterii marelui profesor. Apoi, mă gîndesc de mult la realizarea unui volum omagial „Victor Papilian”, în genul frumoaselor volume scoase de Mircea Zăciu cu ocazia centenarului Agărbiceanu sau al lui Liviu Rebreanu. S-au asociat o serie de colaboratori distinși, scriitori, critici, medici și sper să putem realiza un volum omagial pe măsura celui ce a fost Victor Papilian, cel ce a dat un plus de strălucire Cetății. Și mă mai gîndesc, totuși, ai să vezi, la un volum, „Întîlniri cu lumea și cu mine însumi”, în care poate se vor găsi și ceva amintiri...

— Cum vedeți proiectele pentru „miine” în medicină?

— Sintem deja în plină revoluție autentică și noile descoperiri ale științelor naturii, fizicii, electronicii, chimiei, matematicii, informaticii își anunță furtunos intrarea pentru consolidarea medicinei științifice. Uite, chiar orașul nostru a găzduit o foarte interesantă consfătuire națională pe tema imageriei, care înseamnă totalitatea imaginilor computerizate obținute prin mijloace electronice. Asta ușurează diagnosticul într-o multime de domenii. E, apoi, problema transplantului de organe, pe care o privesc drept o cucerire importantă, care va revoluționa cu siguranță medicina de miine. Dar, la baza ei, va rămîne cultivarea omeniei. Fără omenie, nu poate fi medicină! Și nici fără cultură...

— Citez dintr-un autograf pe care vi l-a oferit academicianul Ștefan Pascu: „Profesorul Crișan Mircioiu, neobositul, stimulator al culturii și științei românești...”

— E, cred, o recunoaștere a prezenței Universității culturale-științifice în peisajul cultural al Clujului nostru, iar pentru mine o sursă de bucurii și satisfacții.

— Ați venit, deci, la Cluj-Napoca cind aveți 17 ani. Ce schimbări mai importante vă frapaează azi?

— Sint enorme schimbările ce s-au produs. Dacă am ajuns la 75 de ani, asta înseamnă, lăsînd la o parte cei patru ani ai Diktatului, că am vergehat și eu zbuciumul orașului vreo 54 de ani. Și-mi place uneori să mă gîndesc c-am mai pus și eu umărul la cite ceva. De pildă, strada Clinicilor, chiar dacă n-are pe ea o placă de ctitorie, eu am asfaltat-o, atunci cind am fost deputat. Dar cite nu s-au făcut! Ai privit orașul de pe Dealul Feleacului? E o mare metropolă europeană, o minune a lumii. Dar Mănăsturul? El singur e de vreo două ori mai mare decît Clujul adolescenței mele. Dar „Alma Mater Napocensis”? De-un sfert de veac șantierul eu declanșat un adevărat asediu, în-cît, Cetatea a întinerit cu vreo două mii de ani!

— ...Și totuși, ce-i mai lipsește azi?

— Eu am o poezie, „Avem atitea Everesturi”, pe care o citesc uneori tinerilor și mai adesea lui Tudorel, nepotul meu, care, iată!, a ajuns student în anul al IV-lea al Facultății de Medicină din Cluj-Napoca urmîndu-mă pe mine și pe tatăl său. Sint destule de făcut! Dar, uite, am găsit și două mari „lipsuri”, ai să vezi, aproape de necrezut: draga noastră metropolă nu are încă o statuie a lui Avram Iancu, adică, a celui care ar fi meritat mult mai mult! Recunoaște: e mult prea puțin un nume pe-o jumătate de stradă, cu vreo treizeci de case! Și, incredibil, nici „Statuia soldatului român”! Eu zic că nu mai pot lipsi din orașul nostru. Sinteți de acord?

CONSTANTIN MUSTĂȚĂ

■ Diktatul a venit peste noi ca un trăznit. Îmi arde și acum inima ca un fier înroșit ■ Fără omenie și cultură, nu poate fi medicină ■ Orașul de pe dealul Feleacului a întinerit cu vreo două mii de ani. Este o minune a lumii, o metropolă în toată regula ■ O statuie a lui Avram Iancu și Statuia soldatului român nu pot lipsi din Cluj-Napoca ■

Culegînd viață din viață

CRISAN MIRCIOIU s-a născut la 20 Iulie 1913, la Cimpina. Studii primare și liceale la Moreni, iar bacalaureatul la Ploiești (1930). A absolvit Facultatea de medicină din Cluj cu „magna cum laude”, unde a urcat toate treptele didactice pînă la cea de profesor (1970—1978). Între anii 1976—1978 a fost șef de catedră, apoi profesor consultant. Din anul 1972 este doctor docent, iar din anul 1977 profesor conducător de doctorat.

A elaborat peste 700 de lucrări științifice. Este membru al Uniunii balcanice medicale, al Societății internaționale de chirurgie, al Societății internaționale de medicină generală și membru fondator al Societății internaționale de chirurgie digestivă. E autor sau coautor, alături de cunoscute personalități ale medicinei românești la numeroase manuale universitare sau destinate publicului larg.

Din anul 1976 este rector al Universității cultural-științifice din Cluj-Napoca, care are peste 12.000 de studenți.

științifice și tehnice mondiale, cu participări repetate la programele cosmice și nucleare...

— „Dar și cu una dintre cele mai puternice Universități culturale-științifice din România!

— E o provocare, dar răspund la ea cu plăcere! Da, Crișan Mircioiu e rectorul ei de vreo duzină de ani. Pe mine mă impresionează, îți spun sincer, setea de cunoaștere a clujenilor, de vreme ce numărul studenților ce urmează cele 165 de cursuri trece binisor de 12.000. Vrei să înveți? Perfect: ai porți deschise!

— Vă porți iar în lumea amintirilor. Un „indiscret” ziar din Cluj consemna în anul 1936 un eveniment notabil trăit de oraș. Vi-l amintim? „Domnul Octavian Goga va fi prezent la Cluj, în calitate de naș, la nunta domnișoarei Elena Ghibu, fiica profesorului Onisifor Ghibu”. Atît. Mai mult, spuneți-ne dumneavoastră, stimate Crișan Mircioiu!

— Altă provocare! Te interesează, observ, „omisiunea” informației din ziar: cine era ginerele fiicei lui Onisifor Ghibu? Da, eu eram, avem 23 de ani și mai nimeni nu știa cine este Crișan Mircioiu, cel care în '30 trecuse Carpații venind la studii la Cluj. Anunțul ne-a amuzat pe toți: și pe Onisifor Ghibu, și pe domnișoara Elena Ghibu, și pe mine...

— Ați trăit, deci, ani mulți și în preajma celui ce a fost marele profesor și ctitor de școală Onisifor Ghibu. Ne-ați putea sintetiza „lăsamîntul” său?

— Lăsamîntul lui Onisifor Ghibu? E impresionant! A lăsat, în primul rînd, o concepție încheagată pentru o pedagogie românească. E apoi lăsamîntul său din Transilvania anului 1914: crearea unui front unic de rezistență în fața asalturilor deznaționalizatoare ale administrației șovine de atunci.

na, ca și prezența celui care a fost Lucian Blaga, pe care am avut șansa să-l cunosc chiar în anul cind a fost ales profesor la Facultatea de litere și filosofie a Universității din Cluj-Napoca anume creată pentru el. Am fost atunci prezent și la cursul lui de deschidere, care, din cauza auditoriului foarte numeros, a trebuit să se țină în aula. Dar imaginea mea s-a conturat și mai bine în neuitate seri cind era invitat la masă, la pîrîntii noștri...

— Aveți pe atunci cu vreo jumătate de veac mai puțin și, din cite mi-ați spus, v-a lăudat Blaga!

— Vezi? Iar mă faci să mă laud. Uite cum a fost: venind vorba de poezie, i-am mărturisit că, de fiecare dată cind recitesc „Gîndurile unui mort”, rămîn impresionat de perceperea căderii fructelor coapte peste mormînt:

...Ades un zgomot mă face să tresar,
Să fie pașii sprinteni ai iubitei mele,

Sau e moartă și ea
de sute și de mii de ani?

Să fie pașii mici și guralivi ai ei,
sau poate pe pămînt e toamnă și niste fructe coapte-mi cad, mustoase, grele pe mormînt, desprînse dintr-un pom care-a crescut din mine?

Blaga avea atunci 44 de ani. A zîmbit și mi-a spus: ești romantic! Peste ani, drumurile noastre s-au mai reîntîlnit, fermecătoare rămînînd, după întoarcerea noastră la Cluj, din pribegiea impusă de Diktat, întîlnirile de la pensiunea Bolchiș despre care scrie atît de frumos doctorul lubu, cel plecat înainte de vreme dintre noi, fără a ne dăruî promisa carte despre Lucian Blaga, pe care o așteptam atît de mult.

— Atunci, în septembrie 1940, erați în plin suis. Din lumea ce v-ați construit-o la 27 de ani,

Ghibu în drum spre Stana, lîngă Huedin, acolo unde pîrîntii noștri aveau o casă de odihnă și mă tulbură clipa reîntoarcerii: spre a nu se despărți niciodată de pămîntul care i-a luminat viața, a luat un săculeț cu pămînt, și a cerut, atunci cind i-o veni ceasul, să fie așezat lîngă sicriu...

— O dorință împlinită?

— Săculețul cu pămînt zace azi, înfășurat în tricolor, în mormîntul lui Onisifor Ghibu. I-am împlinit dorința...

— Cum arăta orașul văzută de pe Feleac?

— Era învăluit într-o ceață albăstruie, tomnatică, era un vis ce-avea să mă urmărească în fiecare clipă. Plecam spre Săliștea pîrîntelui meu, iar de acolo, spre București, să-mi caut rostul. Devenisem pentru o vreme medic al Asigurărilor sociale...

— ...Și ați ajuns, așa cum spuneți adesea, într-un oras cald primitiv: Sibiul. Ce amintiri mai scumpe v-au rămas de-atunci?

— Știi ce m-a impresionat cel mai mult? Acel admirabil efort de energie românească pentru a instala instituțiile refugiate din Clujul cîtotipit! Sub ochii noștri uimiți, cazăr-mille și școlile militare s-au transformat în institute de cultură, în clinici, în amfiteatre, ca și cind dintotdeauna ar fi fost așa.

— „Război”! Cumplit de urît sună și nu v-a ocolit. El ce-a-nsemnat pentru dumneavoastră?

— Uite ce: suferință, durere, amărăciune, nesiguranță, singurătate, zădărnice, distrugeri și moarte! Această a-nsemnat pentru toți, nu numai pentru mine. Eu am avut ocazia să-mi dau seama de ororile războiului atunci, cind la ambulanțele divizionare stă-

● Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități ●

■ „Blocul nr. 6, str. Penes Curcanu, din Focșani, a fost dat în folosință în urmă cu patru ani. Deși, teoretic, avem lift, nici până acum nu a fost pus în stare de funcționare. S-a reușit, anul trecut, să se monteze cabina și ușile, dar ele continuă să rămână... incuiate, în ciuda celor opt etaje pe care le urcăm și le coborim zilnic, de cind ne-am mutat...” (Bilădu Nicolae din Focșani, str. Penes Curcanu, bloc 6, ap. 30).

■ Ciuta Ana din Făgăraș, str. Tudor Vladimirescu, bl. 18, sc. A, ap. 4, ni s-a adresat cu rugămintea de a fi sprijinită în vederea atribuirii unui spațiu locativ corespunzător ca suprafață în funcție de numărul membrilor de familie. Situația sa fiind cunoscută de Biroul permanent al Consiliului popular al municipiului Făgăraș, s-a hotărât să fie repartizat unității E.G.C.L. Făgăraș — unde Ciuta Ana își desfășoară activitatea — un apartament cu trei camere, pentru a-i fi atribuit. (Consiliul popular al municipiului Făgăraș).

■ „Atelierul la care se referă un grup de locatari din Constanța, intrarea Tulcei nr. 6, funcționează în clădirea ce a aparținut autobazei I.T.A., pentru reparații mecanice. Fiind bine utilitat tehnic și eficient economic, el corespunde și din punct de vedere al amenajării spațiului aferent. Privitor la platforma de amplasare a recipientilor de gunoi, menționăm că prin construirea de către I.G.C. a unui paravan tencuit s-a reușit mascarea lor. Referitor la cele sesizate, conducătorul formației de lucru a luat următoarele măsuri: interzicerea accesului în incinta atelierului a autovehiculelor particulare; informarea dispecerului I.G.C., în vederea ridicării reziduurilor menajere și instruirea muncitorilor din subordine pentru diminuarea poluării fonice de orice natură”. Răspuns primit din partea Întreprinderii de gospodărie comunală Constanța.

■ „În anul 1987 (mai precis în februarie), am cumpărat un televizor alb-negru Diamant 220. Chiar după perioada de garanție s-a defectat. Mi-am spus că nu e prea grav din moment ce există unități de depănare radio TV. Una de acest fel se află în strada 30 Decembrie, lângă Muzeul de istorie al R.S.R. Așa că, apelând la serviciile acesteia, un lucrător s-a deplasat acasă unde a constatat defectiunea, în schimbul unei taxe de o sută de lei, sfătuiră-mă totodată să duc aparatul la laboratorul unității. Din 17 mai, anul trecut, de cind l-am lăsat, ori de câte ori revin să văd dacă l-au reparat plec cu noi promisiuni pentru o dată viitoare. Și acest du-te-vino durează, fără să știu sigur dacă mai pot, sau nu, recupera televizorul. Păcat că prestigiul firmei Radioprogress este umbrit de existența unora care tergiversează termenul de execuție, punând la îndoială însăși calitatea serviciilor”. (Serban Maria, domiciliată în București, str. Dudești, nr. 102, bl. C, ap. 1, sectorul 3).

■ Un grup de locatari al blocului V7 din Alexandria semnalau faptul că hidroizolația clădirii este degradată, favorizând pătrunderea apei provenite din ploii și zăpezi în apartamentele de la nivelurile superioare și ne solicitau sprijin pentru soluționarea acestui aspect. Consiliul popular al municipiului Alexandria — Comitetul executiv ne face cunoscut că „din verificările efectuate de către specialiști ai E.G.C.L.-lui Alexandria se confirmă cele sesizate. Ceea ce a condus la elaborarea unor măsuri de refacere a hidroizolației, lucrarea urmând a fi finalizată în primul trimestru al anului 1989, împreună cu altele, care se impun în această zonă”.

■ Dinu Tudora a făcut o plingere împotriva vecinului său, Stancu Alexandru, care i-a luat porumbul de pe terenul ce-l deține ca lot în folosință de la C.A.P. Clinceni. Consiliul popular al comunei Clinceni, Sectorul Agricol Ilfov, analizând situația respectivă, confirmă cele relatate de petent. Stancu Alexandru recunoaște fapta co-

misă, motivând însă că suprafața disputată era tot lot în folosință de la C.A.P. Un neadevăr, pentru că în urma măsurătorilor s-a dovedit că nu era al lui. Așa că, a fost obligat să redea porumbul, însușit pe nedrept, vecinei sale.

■ Ministerul Educației și Învățământului: Inspectoratul școlar județean Neamț, a organizat, în perioada 5-8 decembrie 1988, o activitate de îndrumare și control la Liceul agroindustrial Tîrgu Neamț, prilej cu care s-au stabilit măsuri pentru îmbunătățirea instruirii tehnologice și practice, coordonarea acestora fiind preluată de ing. Druță Ion de la ing. Gheorghies Eugen. De asemenea, s-a hotărât ca ing. Gheorghies Florentin să nu mai desfășoare activitate didactică în cadrul liceului, datorită abaterilor săvârșite în anii școlari anteriori. I s-a răspuns petentului Radu Dragoș Neculai din Tîrgu Neamț, str. Tabăcari nr. 4, care începând cu acest an școlar nu mai funcționează ca inginer în învățământ, deoarece organele de specialitate, în urma verificării desfășurate, au apreciat ca necorespunzătoare activitatea sa pedagogică.

■ „În trei din magazinele municipiului Craiova, respectiv „Rămânța”, „Mercur” și „Foto”, vânzarea filmelor color sau alb-negru AZOMURES erau condiționate fie de un termometru, fie de altceva ce nu-ți făcea trebuință. În afară de acest fapt, nu toți clienții erau serviți la fel. Unii primeau zece filme dacă acceptau și zece pachete de revelator. Atunci cind mi-a venit rindul, solicitind două filme, mi s-a replicat că nu „ești fotograf” și am luat doar unul. Felul ireverențios al șefei de unitate, Borugă Constanța, nu m-a convins că mai vechea zicală — clientul nostru, stăpînul nostru — ar mai fi de actualitate, ci dimpotrivă”. Semnează, fără a fi fotograf, Tăzîu Aurelian din Craiova, cartier Craiova Nouă, bl. 173 B, sc. 1, et. 3, ap. 13.

■ „Petiționara Baciu Eufrosina, în vîrstă de 80 de ani, și-a schimbat domiciliul din comuna Boțești, județul Vaslui, în comuna Tunari, Sectorul Agricol Ilfov, în anul 1978, la fiica ei. Fiind pensionară C.A.P., nu a făcut pînă în prezent toate actele necesare pentru transferul tuturor drepturilor ce i se cuvin, din această cauză primindu-le cu întârziere. Pentru a evita pe viitor aceste greutăți a fost îndrumată să perfecteze toate documentele în vederea operării acestui transfer”. Răspuns expediat de Consiliul popular al comunei Tunari.

■ Analizind și verificind scrisoarea petentului Tomiuc I. Maftei din orașul Anina, str. Miniș nr. 2, județul Caraș-Severin, Consiliul popular al județului Caraș-Severin — Comitetul executiv a constatat că cele sesizate de petent în legătură cu încadrarea nelegală a consilierului juridic principal Bălan Constantin sînt reale, fapt pentru care s-a dispus conducerea Combinatului minier Banat-Anina intrarea în legalitate, prin trecerea acestuia pe post de consilier juridic și recuperarea sumelor plătite ilegal în perioada martie-decembrie 1988. Privitor la procesul pentru reincadrarea în muncă, la care se referă semnatul, prin Decizia civilă nr. 919 din 2 august 1988 — rămasă definitivă pronunțată în dosarul nr. 1089 al Tribunalului județean Caraș-Severin, s-a admis contestația formulată de Tomiuc Maftei împotriva Combinatului minier Banat-Anina și în consecință, desființează dispoziția nr. 429/6.10.85, înlocuind măsura cu retrogradarea pe 2 luni în cadrul aceleiași profesii, cu modificările convenite în contractul de muncă, operațiune ce o va efectua serviciul personal. Obliga de asemenea unitatea la plata privind retribuiția neincasată, cu diminuarea corespunzătoare prin retrogradarea cu 2 grade și concediu de odihnă neacordat; pentru sporul de vechime neincasat, precum și pentru cheltuieli de judecată. Cu ocazia prezentei verificări au fost operate cuvenitele înscriri în cartea de muncă, întocmindu-se actele de bancă pentru plata

sumei de 33.386 lei către petiționar. Pe rolul judecătorei din Oravița este în curs de judecată cauza ce face obiectul dosarului penal nr. 1216/1988, întocmit la sesizarea semnatului, ce are ca motiv săvîrșirea infracțiunii de fals și uz de fals comise de șeful de sector Antal Ladislav. Celelalte aspecte ale scrisorii nu se confirmă sau nu mai sînt de actualitate.

■ Miliția județului Dolj: „Cetățeanului Mălin Ionel din comuna Giubega, județul Dolj, i s-a aprobat stabilirea domiciliului în municipiul Craiova”.

■ Dacă vă propuneți să vizionați un film, chiar dacă sînteți numai în trecere prin Bistrița, o să vă convingeți că prețul unui bilet va depăși cu mult pe cel normal. Să nu credeți că, dacă veți plăti în plus, filmul va avea două serii sau presupune condiții deosebite de proiecție. Nu, Să fie oare un motiv ca „Întîlnirea de gradul trei”, urmărit la cinematograful „Dacia” din localitate, să majoreze prețul la 24 de lei? Nici înainte și nici după ce am văzut filmul n-am reușit să-mi răspund! Semnează, nedumerit, Oltean Vasile din Bistrița, str. Independenței, bl. 62, sc. B, ap. 17, et. 3.

■ Tot referindu-se la cinema, dar de astă dată, la sala de spectacol, ne expediază o epistolă Ion Vasilescu din București, bd. Uverturii 25, bl. 10, sc. A, et. 3, ap. 16, sectorul 6, în care ne mărturisește că, „din păcate singurul cinematograful din cartierul Militari este lăsat de izbeliște. Într-o sală rece și neprimitoare, cu o aparatură ce lasă mult de dorit, este cu neputință să rămii pînă la finalul unui film. Dacă nu sînt condiții de renovare propun sa fie reprofilită într-un depozit”. Nu ar fi o soluție și nici petentul nu și-ar dori ca singurul loc unde mai se poate vedea un film, în cartier, să devină o „piesă” de muzeu neluată în seamă de nimeni. Mai ales că cinematograful este și trebuie să rămînă un mijloc de petrecere util și plăcut a timpului liber.

■ Procuratura județeană Bistrița-Năsăud: „Petiționara Tîmbulea din Bistrița a fost încadrată la Cooperativa „Lemn-Metal” Bistrița, începind cu data de 29 iulie 1986, pe postul de responsabil secția legătorie. La 1 octombrie 1987 a solicitat, prin cerere scrisă, conducerea cooperativei, să i se aprobe 4 zile de concediu fără plată. După expirarea lor, petenta nu s-a mai prezentat la muncă, astfel că locul ei a fost repartizat altei persoane. În cartea ei de muncă s-a operat întreruperea activității, începind cu 1 oct. 1987, pentru îngrijirea copilului sub 7 ani, în ideea de a se evita îndepărtarea din cooperativă a semnatorei. Din noiembrie 1988 a fost reincadrată pe postul de timplărită în aceeași unitate”.

■ Mihai Dumitru din Timișoara, str. Bărăgan nr. 2, solicită să fie scutit de contribuția în muncă și bani. În baza cererii petentului, Biroul permanent al Comitetului executiv al Consiliului popular al municipiului Timișoara, avind în vedere și starea de sănătate a acestuia și a soției sale, a aprobat neefectuarea contribuției în muncă, conform Legii 1/1985.

■ Biroul executiv al Consiliului popular al orașului Titu a stabilit ca I.C.S.M. Titu să redeschidă chioșcul care exista în curtea școlii generale Titu și să fie aprovizionat cu mărfuri adecvate. Răspuns expediat lui Bunea Ștefan din Titu, str. Eroilor nr. 14, județul Dimbovița.

■ „În luna martie 1988, Grecu Marin, cu domiciliul în comuna Glogova, județul Gorj, a construit un gard prin care, în mod

abuziv, a închis o uliță a satului, interzicind circulația pe acest drum, motivind că are o casă (deși nu locuiește în ea) și vrea ca nimeni să nu treacă prin fața ei”. Sătenii, în numele cărora semnează Popescu Florian, s-au adresat, în repetate rânduri, atît consiliului popular din comună cît și comisiei de judecată. În ciuda termenelor stabilite de aceste organe competente, nici pînă astăzi G.M. nu a desființat gardul cu toate că drumul cu pricina este „uliță comunală, conform schițelor de sistematizare aflate în arhiva satului”.

■ Primim din partea Ministerului Muncii următoarele răspunsuri: 1) Vă facem cunoscut că vi s-a aprobat transferul la Căminul atelier de la Odobești, cu precizarea că, în cazul în care nu vă puteți adapta la condițiile din unitatea respectivă veți fi retransferat la Căminul spital Sasca. (Ragazan Gheorghe de la Căminul spital Sasca, județul Suceava). 2) Ca urmare a înregistrării dosarului la Oficiul de pensii al sectorului 2, sub nr. 11.240/1988, ați fost pensionat cu începere de la 01 oct. prin decizia nr. 97.202/3.11.1988. (Craicu Pavel din București, Șos. Ștefan cel Mare nr. 35, bl. 31, sc. 3, et. 5, ap. 98, sectorul 2).

■ „Canalizarea stradală la care sîntem racordați este infundată, apele reziduale refundind în subsolurile blocului nostru. În urma deselor sesizări scrise și telefonice la I.C.A.B. și la Consiliul popular al sectorului 4, s-au deplasat la fața locului mai multe mașini, fără a remedia însă deficiențele amintite. Au venit, au văzut și au plecat, motivind că nu au ce le trebuie (1?). Da, s-ar putea să aibă dreptate, mai ales că nici noi nu i-am „stimulat”, ca în alte dați. Ce-i drept, plătim, dar să știm și noi pentru ce!” (Asociația de locatari din str. Luică nr. 11, bloc 2, sectorul 4, București).

■ Consiliul popular al sectorului 5 — Comitetul executiv: Petrescu Aurel din București, Calea Vitan nr. 203, bl. 42, sectorul 3, a rămas fără locuință în urma divorțului, fosta soție beneficiind de contractul de închiriere. Pentru rezolvarea situației locative a petentului, în ședința Biroului permanent al Comitetului executiv al Consiliului popular al sectorului 5, s-a aprobat în cota Bazei de aprovizionare și desfacere telecomunicații, unde este om al muncii, garsoniera 54, din blocul H.2, Alea Bacău nr. 2, sectorul 5, pentru a-i fi repartizată.

■ DJPMOS Arad: În urma reanalizării situației dv., prin decizia 1896/1988 a Comisiei județene de pensii Arad ați fost încadrat în gradul II de invaliditate. Răspuns adresat lui Bulzan Iovan din Arad, Alea Ulise nr. 3, bl. Y, sc. B, ap. 14.

■ Primim, în continuare, răspunsuri favorabile, privind încadrarea în muncă a celor care ne-au solicitat sprijinul. Astfel, Direcțiile județene pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale ne fac cunoscut că: 1) Glodeanu Cecilia a fost readusă la vechiul loc de muncă — Atelierul de reparații din Hațeg, județul Hunedoara; 2) Stan Victoria din Gilău, str. Branistei nr. 135, județul Cluj, a fost repartizată ca zootehnist mecanizator la „Avicola” Boroșteni; 3) Boboc Daniela din Buzău, cart. Dorobanți, bl. 27 A, sc. B, ap. 18, este om al muncii la Secția mixtă, afiliată pe lângă Întreprinderea de contactoare Buzău; 4) Rață Elena din Breaza, str. Ocinei nr. 36, județul Prahova, lucrează ca muncitoare la „Arta Casnică” din Breaza.

Pagină realizată de MARIA BOGDAN RADU

Posta redacției

Nastase Eleonora — Craiova: Situația a fost analizată și înțeleasă la Consiliul popular municipal, care a intervenit la D.P.M.O.S. Dolj ca, în raport de pregătirea dv. și de posibilitățile existente, să va sprijine în obținerea unui loc de muncă. ● C.I. — București: Ne-am conformat dorinței dv. de a tolosi inițiativa, deși ne-am mirat că o mamă de 23 ani poate avea mulți dușmani. S-a hotărât să fiți reincadrată dar, pentru că purtarea dv. anterioară nu a fost prea bună, la prima abatere de la normele de disciplină, de la Regulamentul de ordine interioară, vi se va desface contractul de muncă. ● Stroeșu Emil — București: Pentru perioada de nefuncționare a postului telefonic în care ați reclamat la 021 veți primi scădere la abonament. ● Anesti Ionel — București: Pentru astfel de lucrări nu se eliberează autorizație de construcție, lucrarea trebuind să fie destăințată. Prin urmare, nu puteți fi obligat să plătiți cotă parte din cheltuieli. ● Roth Vasile — București: Ucenicia fiind o perioadă de însușire a meseriei, activitatea nu se desfășura pe baza de contract de muncă. Doar dacă veți prezenta dovadă că ați cotizat la fostele asigurări sociale, această perioadă poate fi luată în calcul la stabilirea pensiei (art. 20 (4) din Legea 3/1977). ● Guță Mihaela Daniela — Buftea: Nu stim ce am putea face noi, dar oricum să ne scrie, dacă vrea, chiar Mariana. ● Sabău Traian — Drobeta-Tr. Severin: Puteți ridica acumulatorii pentru proteza auditivă de la Oficiul farmaceutic Craiova, str. Tabăcari nr. 3. ● Baniță I. Elisaveta — satul Copăcelu (Vilcea): Este legal. Puteți primi o singură pensie, de la C.A.P. sau de urmaș, alegind-o pe cea mai avantajoasă. ● Ciobanu Ion — Galați: În recursul pe care aveți dreptul să-l declarați, prezentați dovezi ale celor afirmate în scrisoare: certificate medicale, proces-verbal întocmit de comisia desemnată de unitate etc. ● Lungu Paulina — Buzău: Veți fi încadrată la Întreprinderea de contactoare în meseria de vopsitor-galvanizator în acest început de an. ● Megheș Gheorghe — Reșița: Conform art. 67 din Legea 3/1977, contribuția pentru pensia suplimentară se restituie numai persoanelor care au contribuit, dar care, pînă la data pensionării au totalizat mai puțin de 5 ani de contribuție și nu au dreptul la pensie suplimentară. În alte situații, inclusiv contribuția depusă după pensionare, nu există temei legal pentru restituire. ● Ivascu Mitei — Craiova: Consiliul de conducere al oamenilor muncii din Secția de vagoane a hotărât ca primul apartament ce va fi repartizat de către Consiliul popular municipal să vă fie atribuit. ● Adomnică Maria — Constanța: În conformitate cu art. 39 (1) din Legea 3/1977 privind pensiile de asigurări sociale de stat și asistență socială, copiii au dreptul la pensie de urmaș în cazul decesului părintelui. În cazul minorei înfiat de dv. după decesul soțului nu sînt îndeplinite condițiile legii. ● Constantin Dumitru — Slatina: Limitele maxime ale indemnizațiilor ce se pot acorda administratorilor de asociații de locatari sînt: asociații cu pînă la 100 membri titulari de contract — 516 lei/lună; cu 101 — 300 membri — 756 lei/lună; cu 301 — 450 membri — 996 lei/lună; cu peste 450 membri — 1.212 lei/lună (art. 14 al. 2 și 3 din Decretul 387/1977 pentru aprobarea Statutului privind organizarea și funcționarea asociației de locatari; Tabelul cu limitele maxime ale retribuiției și indemnizațiilor ce se pot acorda personalului de la asociația de locatari, cu majorările aferente ulterioare). REGHINA VĂRVICI

● „Flacăra” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

Premieră în zootehnia românească

Stăpînirea și vindecarea suferinței umane, deziderat pe care este centrată întreaga activitate medicală, dă naștere enorm dezvoltării celorlalte științe și, în ultimă instanță, avîntului tehnicii. Întreaga medicină modernă a evoluat pe principiul obiectivizării și parametrizării, o pondere covârșitoare avînd-o electronica medicală. Și dacă a fost o vreme în care unele glasuri afirmau că aparatura medicală constituie un impediment în stabilirea dialogului direct cu bolnavul — și de aici, o serie de reticente — astăzi, cînd atîtea maladii au fost definitiv înfrînte, toată lumea este de acord cu faptul că renunțarea la aparatură ar fi la fel de absurdă ca și lipsa progresului științific.

Prin electronică și tehnică de calcul specializată medical, nu trebuie să se înțeleagă o simplă automatizare, ci un nou domeniu al cunoașterii, dînd o altă dimensiune cercetării și practicii medicale. Întregul spațiu al civilizației noastre s-a electronicizat, era deci firească valorificarea electronicii și în acest important compartiment al vieții: sănătatea. Odată realizată joncțiunea dintre cele două științe, evoluția a fost extrem de rapidă, așa încît se poate vorbi astăzi despre o puternică industrie electronică medicală românească în plină dezvoltare, de un învățămînt electronic medical de înalt prestigiu și — poate cel mai însemnat domeniu — de o cercetare electronică medicală cu nemăsurată amploare, mai ales de la nașterea I.C.S.I.T.E.

La Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru electronică, timpul nu stă niciodată pe loc — știința impune înaintări vertiginoase, viața le cere impetuoz. Și cînd este vorba de sănătatea oamenilor, de care specialiștii sectorului „Aparatură medicală” se simt răspunzători deopotrivă cu purtătorii halatelor albe, lista noutăților rămîne mereu deschisă. La exemplificări se impune întotdeauna selecția, ceea ce aplică, și de această dată dr. ing. Octavian Juncu, directorul I.C.S.I.T.E., care a avut amabilitatea de a ne oferi documentarea necesară prezentului material.

— În aparatura medicală, ca de altfel în toate creațiile institutului nostru, am început să introducem din ce în ce mai multă inteligență. Practic, tot ceea ce producem astăzi conține în interiorul său microprocesoare. Aparatul „știe” nu doar să înregistreze fenomenele — să măsoare o tensiune, un curent — ci este capabil să și prelucreză datele, să ofere rezultatul final, astfel încît cel ce utilizează aparatul nu are decît să tragă niște concluzii.

Ba chiar, ne mai informează gazda noastră, în cazuri complexe și concluziile sînt oferite de aparat. Un exemplu concludent este monitorul de pat. Simplu ecran de televizor, la prima vedere, aparatul supraveghează evoluția bolnavilor aflați într-o stare critică. Instalate la fiecare pat al sălilor de reanimare, conectate cu pacienții, înregistrează clipă de clipă

pulsul, respirația, temperatura, umiditatea pielii, debitul sanguin. Măsurătorile se fac automat și permanent. Medicul are posibilitatea să înscrie în memoria aparatului stările „limită” — de alarmă — ale pacientului. Dacă se înregistrează un moment critic — scăderea pulsului sub 40, să zicem, sau, dimpotrivă, creșterea lui peste 120, semnale optice și sonore avertizează imediat camera de gardă, atrăgînd atenția cadrelor medicale, nu doar că se întîmplă ceva anormal, dar și des-

medicală: practic, sînt destul de puțini oameni care în viața lor nu și-au făcut o electrocardiogramă. Știm, așadar, cu toții ce înseamnă fișa aceea lungă de hirtie, cu semnele sale sinuoidale, misterioase pentru un neinițiat, perfect interpretabile pentru medic. Noile electrocardiografe, incorporînd microprocesoare, prelucreză automat forma semnalelor, atenționînd chiar și pe cei fără o deosebită pregătire, doar dacă ceva se anunță a nu fi în ordine. Memoria aparatului păstrează doar

rurgia ochiului, un astfel de bisturiu este de neînlocuit. Un aparat, considerat inițial „mărunt” de către electroniști, dar care și-a dovedit efecte cu totul impresionante, este detectorul de puls fetal, destinat depistării sarcinii și evoluției sale. Chipul femeii ce și-a dorit un copil și care, intrată în contact cu aparatul electronic poate auzi cum în ea pulsează o nouă viață, este unic, iar medicii afirmă că, de fiecare dată cînd este aplicat, detectorul influențează sarcina în bine.

Credem că ar merita măcar amintită, din multitudinea de exemple ce s-ar mai putea oferi cititorului, și familia de aparate dezvoltate în vederea aplicării tratamentului cu ultrasunete, în cîmp magnetic și electromagnetice, destinate afecțiunilor reumatologice. Tot prin ultrasunete se mai pot depista astăzi o serie de situații anormale în tainicul mecanism al organismului. Știut fiind că, cu cît o afecțiune este descoperită mai devreme, cu atît se poate vindeca mai rapid, este extrem de lesne de pătuns importanța unor asemenea aparate medicale.

Să înțelegem, însă, că medicii au devenit electroniști?

— În măsura în care cel ce conduce un autoturism este și mecanic — îmi servește replica directorul Octavian Juncu. Medicii au învățat să utilizeze toată această aparatură, pentru că între bisturii clasice și cel electronic — să spunem — diferența este enormă. Tehnologiile de utilizare sînt cu totul diferite. Rar se întîmplă însă ca medicul să fie doar un simplu beneficiar. De cele mai multe ori vin cu o serie de idei absolut extraordinare, ce ne sînt de mare ajutor. În fond, sînt cei care le folosesc și, deci, cei mai în măsură să-și exprime o dorință, în legătură cu un viitor aparat, sau să-și dea verdictul asupra eficienței unui produs. De altfel, absolut toate aparatele, înainte de a intra în fabricație de serie, au o perioadă de 2-3 luni de probe clinice, în care medicii le folosesc și nu puține au fost cazurile în care ni s-au oferit sugestii care, valorificate, au dus la perfecționarea aparatului. Uneori, ideile vin de la spital către institut încă din faza de proiectare; apoi nu puțini sînt medicii care au o serie de brevete de invenție, alături de electroniști. Colaborarea între oamenii de diverse specialități și între instituții cu profiluri diferite — aici nu mai e vorba doar de medicină — duc întotdeauna la rezultate cu totul deosebite. Fără o muncă într-o echipă interdisciplinară, nu s-ar fi ajuns la rezultatele de astăzi.

Departe încă de capătul drumului, specialiști dăruiți unei idei — electronica pusă în slujba sănătății oamenilor — își continuă munca pentru intruciparea miraculoaselor lor născociri. Astăzi, cînd aproape nimic nu mai apare neferosimil, este tentant să te gîndești la perspectivele încă nebănuite ale acestei ramuri: electronica medicală.

LIANA MOLNAR ■

Recent, la Institutul de cercetare și producție pentru creșterea porcinelor de la Peris, am fost martorii unui veritabil eveniment științific. Cercetătorii de aici au izbutit să realizeze, în premieră națională, prima fecundare în vitro, deci în afara organismului animal. Momentul a fost anticipat prin pregătiri și studii îndelungate, deoarece biotehnica abordată reclamă cunoașterea amănunțită a mecanismelor biologice de formare a noilor generații.

În lume, tehnica este cunoscută de mai mulți ani, dar prețutindeni ea are un caracter experimental. Nicî în țara noastră ea nu constituie o noutate absolută. Primele încercări aparțin specialiștilor de la Institutul de biologie și nutriție animală care au reușit fecundarea in vitro la iepuri. Cercetătorii de la Peris le revine astfel meritul de a fi preluat și dezvoltat o tehnică de avangardă, care, apreciază directorul institutului, doctorul Constantin Aureliu, deschide perspective largi de intervenție directă în structura cromozomilor și deci în dirijarea genetică a viitoarelor generații.

Tehnica vizează mai multe etape pe care le vom prezenta pe scurt. La început, scroafele sînt supuse unui tratament de stimulare a ovulației în urma căruia numărul ovocitelor (ovulele încă nematurate) sporesc de la 14-15, cite se obțin în mod curent, la mai bine de 50-60. În următoarea etapă, prin intervenția chirurgicală, ovocitele sînt recoltate direct din foliculii ovarieni și — introduse într-o cultură specială — sînt întreținute într-un mediu protejat pînă la evidențierea globulilor polari, adică pînă la maturare. Dispersate în celule individuale într-un recipient de sticlă și urmărite permanent sub microscop, ovulele sînt puse apoi în contact cu celulele seminale masculine urmărindu-se, tot sub microscop, fecundarea in vitro, precum și primele stadii de dezvoltare celulară.

Pînă în prezent, așa cum ne-au explicat cercetătorii și așa cum am putut urmări și noi, celulele fecundate (zigotii) se dezvoltă normal pînă la a doua diviziune celulară.

Sorții de reușită, în continuare, a acestor lucrări sînt favorizați și de competența colectivului de studiu format din cercetători de la Peris, de la I.B.N.A. și de la Institutul Cantacuzino, precum și de experiența acumulată și în alte domenii.

Ing. LUCIAN ROȘCA ■

● Aparate inteligente pot preciza diagnosticul

● Harta organismului văzută prin display

Electronica de veghe la patul bolnavului

pre ce anume este vorba. Aparatul nu se mărginește doar la această acțiune, ce ar putea părea relativ simplă. Electrocardiograma, spre exemplu, este înregistrată în permanență. Prezintă o serie de unde care spun ceva medicului. O abatere de la forma de undă înseamnă un semnal de alarmă. Aparatul este programat spre a prelucra aceste unde și a da alarma atunci cînd este cazul. Toate aceste monitoare, aflate la capul bolnavilor, sînt interconectate cu un calculator central, care înregistrează comportarea tuturor pacienților din salon. De fapt, se întocmește permanent o fișă — electronic, desigur — pe care medicul o poate consulta oricînd, avînd imaginea evoluției bolnavului clipă de clipă, pe toată perioada cît a fost pus sub observație. La calculator nu poate fi vorba de nici o secundă de neatenție. În momentul în care se consideră că o fișă conține evoluții cu totul deosebite, datele sînt extrase și înregistrate într-un alt sistem, iar bolnavul care trebuie urmărit o perioadă mai lungă de timp — un cardiac să presupunem — își are „istoricul” său, al bolii, ce se poate întinde pe mai mulți ani, păstrat cu grijă în mintea electronică. Se poate aprecia astfel evoluția pacientului și mai ales eficiența tratamentului.

Un alt avantaj al microprocesorului introdus în aparatura

pentru el ceea ce este „banal” — ritmul normal al inimii noastre, prelucrînd și înregistrînd pe hirtie numai esența maladiei. Atingînd performanțele celui mai înalt nivel mondial, aparatul a fost dotat și cu un cap de înregistrare termic — realizat, printr-o excelentă colaborare cu I.F.T.M. de pe Platforma Măgurele — cap de înregistrare ce înscrie, alături de electrocardiogramă, și o serie de concluzii, pe care, s-ar părea că medicul nu mai are decît să le citească. Aparatul se află în prezent în probe clinice, comportîndu-se la nivelul așteptărilor celor ce l-au conceput. Avînd în vedere că întreprinderea ce și-a luat în sarcină producerea sa în serie — I.E.I.A. Cluj-Napoca — și-a pregătit încă de pe acum întregul proces de fabricație, spitalele vor putea fi dotate cu noul aparat cu microprocesor, pînd de grijă inimilor noastre.

Bisturiul chirurgului, în noua sa formă, începe să semene destul de vag cu clasicul cuțit. Mai nou, a devenit un „fenomen de tăiere” cu ajutorul cîmpurilor electromagnetice de înaltă frecvență. Avantajele sînt multiple: incizia este mult mai precisă, sîngerarea extrem de redusă, iar la unele dintre ele, folosite în cazuri cu totul excepționale, odată cu tăietura se produce și cauterizarea. În chi-

nimerit îl numea C. Noica, sînt cuprinse circa 15 000 de file. Dintre acestea, consider că există cam 1 300 pagini de texte științifice (inclusiv filosofie cu contingente științifice, unele proze fantastice cu conținut și viziuni științifice, traduceri de interes științific major). O mare parte dintre ele sînt expuneri riguroase, de o mare exactitate și cu un fond ideatic bogat. Alteori însă ne aflăm în fața unui bășit de note nefinisate, citeodată adnotări fugare de cîteva cuvinte, așternute cu creionul așa cum și le face cineva într-un bloc-notes, pentru uzul său personal. E și firesc, căci e vorba de texte ce nu erau destinate publicării, deci autorul lor nu le cizelase așa cum proceda atunci cînd își definitiva giuvaerele versurilor. Există și unele însemnări enigmatice, care abia se cer „decodate”, cum am încercat și noi să facem într-un studiu mai amplu, aflat în curs de editare.

Valoarea de ansamblu a însemnărilor manuscrise este însă de necontestat. Sintem încredințați că dacă anul 1893 nu ar fi curmat zborul înalt al Poetului, prefăcînd zămisirea în calvar, multe dintre aceste texte ar fi fost reluate și întregite de Eminescu, inclusiv cele științifice, amplificate și clarificate. Cu toate acestea, studiul

și publicarea lor integrală ar constitui un act de mare însemnătate pentru cultura românească. La numai un an după ce Titu Maiorescu a predat manuscristele Academiei Române, Nicolae Iorga scria, prevestitor, în revista Sămănătorul nr. 46 din 16 noiembrie 1903, că în scrierile acestea, pe care Eminescu nu le-a tipărit „dar nici nu le-a distrus” se află „diamante care așteaptă numai ceva mai multă tăietură pentru a străluci deplin.” Prin ele „Un nou Eminescu apără: minte setoasă de a ști, suflet doritor de a se împărtăși altora...” Decenii mai tîrziu, C. Noica nota în „Gazeta literară” nr. 12 din 21 martie 1968: „Nu cunosc în nici o cultură un document atît de emoționant și complet.”

Cu toate acestea, formulările abrupte, greu de înțeles, existente uneori în caiete au derutat pe mulți. Chiar și pe un istoric literar de mare competență cum a fost G. Ibrăileanu, care n-a deslășit dintru început valoarea acestui tezaur, dar care, ulterior, a consacrat pagini memorabile de interpretare critică operei antume și postume a lui Eminescu. Cercetarea superficială a textelor științifice din manuscrise a dus și pe alți istorici literari la aprecieri infirmate de realitate.

Nu vom insista asupra unor contestări de acest fel, am scris adesea despre temeinicia însemnărilor științifice eminesciene, au scris mulți alții subliniind valoarea lor. Referindu-se în amintitul articol din Luceafărul la textele despre electricitate și magnetism, acad. Aurel Avramescu observa că acestea „excelează prin precizie și justete”, iar în ce privește terminologia folosită, apreciază că ele „reprezintă un adevărat monument al limbii române științifice.” Această nu înseamnă că nu s-au comis și exagerări de interpretare cum ar fi aceea, cred eu, din lucrarea Lumea electronilor (1946), în care se afirmă că în pasajul din Scrisoarea I care începe prin „Punctu-acele de mișcare...” se dă definiția electronului; realitate fizică ce a fost descoperit abia în 1895 de către J.J. Thomson.

Esențial este însă faptul că o analiză riguroasă a scrierilor eminesciene demonstrează interesul său major pentru știință, ca și luciditatea viziunii sale științifice. Să reținem și această observație a sa: „...după produsele sale științifice și literare se cîntărește valoarea unui popor pe pămînt” (Timpul din 31 mai 1890).

L. M. ȘTEFAN ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

„Filonul” științific (II)

Ca o trăsătură de bază a culturii științifice a lui Eminescu trebuie să remarcăm capacitatea sa de a alege din noianul ideilor, teoriilor, ipotezelor care circulau în vremea sa, pe cele valabile, esențiale, definitorii prin valoarea lor, privind de pildă teoria evoluționistă, principiul conservării energiei, structura materiei, concepția despre anul-lumină, mecanismele specifice vieții (metabolismul, fotosinteza etc.), viziunea interdisciplinară, o seamă de studii fundamentale (pe care uneori le traducea integral) etc. La toate acestea, el adăuga ideile sale proprii, originale, adesea de o remarcabilă clarviziune.

Ce știune îl interesau? Caietele sale manuscrise de la Academie (44, din care în 36 am găsit însemnări științifice) dau un răspuns univoc: practic toate. Îl preocupau deopotrivă matematica, fizica, mecanica, magnetismul, electricitatea, chimia, spectroscopia, bota-

nica, zoologia, anatomia, fiziologia, medicina, psihologia, sociologia, farmacologia, zootehnia, meteorologia, paleontologia, economia politică, antropologia, iar pentru istorie, demografie și statistică aveau o aplecare deosebită.

Îl pasionează evoluția astrilor, a sistemelor planetare și a întregului Univers, consideră matematizarea științelor (inclusiv a celor sociale) o cerință fundamentală a civilizației moderne. Consacră numeroase pagini principiului conservării energiei formulat de medicul Julius Robert von Mayer în 1842; traduce integral studiul fundamental — multă vreme contestat de specialiști — al acestuia; Eminescu apreciază că „de la această dată [1842 — n.n.] începe o nouă etapă în științele naturale” (ms. 2270, f. 116), observație care s-a dovedit profetică.

Se estimează că în caietele manuscrise eminesciene, acest „vis încremenit”, cum atît de

Până nu demult, călătorii de pe magistrala feroviară București—Craiova—Timișoara rețineau vag numele primei localități în care opreau, doar câteva minute, trenurile accelerate și, uneori, cele rapide: Videle.

O gară într-un cîmp imens de sonde petrolifere. Cei mai mulți nu știu și probabil nu știu nici astăzi bine, că aici se află unul dintre cele mai tinere orașe ale țării, orașul petroliștilor teleormăneni, al unor vestiți crescători de animale și cultivatori de cereale, urbea care, în cei 20 de ani ai săi încă neîmpliniți a evoluat ferm pe coordonatele civilizației socialiste, ajungînd la finele anului abia încheiat la o producție industrială de aproape un miliard de lei, la mii de tone de produse agro-alimentare livrate către stat, precum și la o bogată dotă edificar-gospodărească alcătuită din blocuri de locuințe cu peste 1500 de apartamente, un triaj complet cibernizat, telefonie interurbană automatizată, local nou de poștă, școli noi, o rețea diversificată de unități comerciale și prestatoare de servicii, parcuri și baze sportive, o tramă stradală modernizată etc.

La noua istorie a urbei de pe malurile Glavaciocului, scrisă în acești ani de glorie ai Epocii Nicolae Ceaușescu, o contribuție remarcabilă au adus și cei 3500 membri ai organizațiilor democratice și unității socialiste. Le simți peste tot mina de gospodari chibzuți, ambiția de a face din Videle un oraș pe măsura hărniciei lor, aportul la înfăptuirea programelor economico-sociale fiind evident în fiecare fapt de muncă, în fiecare împlinire a orașului în care trăiesc.

1. E o dimineață geroasă de ianuarie. În parcul 7 al schelei, trei tîgiri trebăluiesc în jurul unei mari pompe de injecție. Încă din zori, agregatul dăduse semne de gripare. Șeful de brigadă dispusese schimbarea urgentă a pistoanelor, cu condiția ca producția de petrol să nu stagneze. Sarcină deloc ușoară. Îndeplinirea ei implică o intervenție promptă, astfel încît grupul de sonde să nu-și întrerupă funcționarea, să se mențină presiunea în zăcămint. Cei trei — comunistul Jean Dănați, utecistul Tudor Olteanu și Victor Stanciu, membru al O.D.U.S. — operatori și mecanici de meserie, se apucă de treabă. În mai puțin de două ore, au înlocuit primul piston. Urmează al doilea, adică ultimul. O singură greșeală și întreaga lor muncă ar putea fi dată într-o clipă peste cap. Spre a evita o surpriză, Victor Stanciu, cel mai experimentat dintre ei, mai verifică o dată garniturile și pozițiile de montaj, apoi, toți trei, printr-un efort susținut, izbutesc să monteze la locul lui și pistonul doi. Pompa de

injecție a fost repusă în funcțiune. Victor Stanciu mai rămîne. Stringe cu grijă fiarele vechi și le depozitează într-un loc din marginea parcului de sonde. Din partea organizației democrației și unității socialiste pe schelă a primit o astfel de sarcină și se străduiește de fiecare dată să și-o îndeplinească conștiincios: la cele 8 tone pe care le-a predat, mai adaugă trei.

2. Președinta cooperativei agricole ne-o prezintă: Maria Drăghici, șefă de echipă, una dintre cele mai harnice cooperatoare. Membră a O.D.U.S., la cei 39 ani ai săi, se află mereu în rîndul frunțelor, iar echipa sa, specializată în cultura plantelor de cîmp, este una dintre cele mai bune formații de lucru ale unității. Împreună cu Maria Stoica, Florica Stăncescu, Alexandrina Ciobanu, de asemenea membre ale O.D.U.S., și-a

Viața F.D.U.S.

Videle, o stație cît un oraș

adus o contribuție însemnată la obținerea, în decursul anului trecut, a unei producții medii la hectar de peste 6100 kg orz, precum și a celei mai mari recolte de grâu și porumb înregistrată în zona aceasta cam aridă, încă necuprinsă în sistemul de irigații, cu precipitații destul de slabe.

Președintele comitetului orașenesc al O.D.U.S., Badea Lepădatu, ne spune că Maria se numără printre frunțele organizației și în materie de contractări; anual, livrează statului importante cantități de carne și alte produse agro-alimentare.

Am găsit-o în cîmp, la fertilizatul grîului de toamnă. Întrebînd-o cît a cîștigat anul trecut lucrînd în acord global, Maria Drăghici ne-a răspuns: între 1200—1300 lei lunar, plus, la sfîrșitul anului, 889 kg grâu și 600 kg porumb. Sînt hotărîtă ca în acest an să muncească mai mult și mai bine. Să obținem producții mult sporite, așa cum nu o dată ne-a îndemnat secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, conducătorul statului nostru, căruia, acum, în pragul aniversării zilei sale de naștere, îi urăm din inimă multă sănătate și fericire!

3. Dacă cineva ar întreba care-i cel mai frumos și bine gospodărit cvartal din Videle, i s-ar răspunde fără ezitare: cvartatul Asociației de locatari nr. 5, al cărei adminis-

trator e Ilie Badea. Fost contabil, azi pensionar, este unul dintre cei mai activi membri ai O.D.U.S., administrînd cu pricepere cele 13 blocuri noi de locuințe, însumînd 217 apartamente. Organizația democrației și unității socialiste i-a încredințat sarcina să se ocupe de buna gospodărire și a întregului cartier central, date fiind pasiunea și sîrguința lui nedezmințită.

Iar în cartier se vede de departe mina bunului gospodăru. Aleile și celelalte căi de acces sînt curățite aproape zilnic, pe bază de grafic. Pe margini au fost plantați, la vremea cuvenită, puiți de arbuști ornamentali, care conferă locului o notă aparte de confort și civilizație. Au fost amenajate spații de joacă pentru copii, chiar și un teren de sport împrejmuit cu plasă de sîrmă, unde se pot practica tenisul de cîmp, voleiul, handbalul și chiar mini-fotbalul.

E o adevărată incintă care trece prin centru, printre blocurile cochete ale Asociației nr. 5, chiar și acum, în plină iarnă!

4. Greu de stăpînit era firiculul acesta de apă ce spală Videle în partea dinspre sud, ne spune deputatul Teodor Călin, membru al O.D.U.S. din circumscripția electorală nr. 2. Vara, pe arșiță — își amintește omul — seca într-aft, încît nici urma nu i se mai vedea. Dar toamna și primăvara, cum veneau ploile și se topeau zăpezile, Glavaciocul își ieșea din vad și, într-o singură noapte, ne inunda casele. Asta a fost pînă mai acum 3 ani, cînd noi, membrii organizației, împreună cu ceilalți din circumscripție, am hotărît să-l liniștim. Cu propriile forțe, am ridicat un dig de pămînt, lung de aproape un kilometru și lat de 5—6 metri, pe porțiunea inundabilă. A fost obiectivul edificar-gospodăresc cel mai important al organizației noastre. Prin muncă voluntar-patriotică, încet-încet digul s-a înălțat, așa încît acum e aproape gata, orașul fiind în afara pericolului inundațiilor pătugitoare.

Am surprins aici doar cîteva din multele ipostaze în care pot fi înlîniți cotidian membrii organizației democrației și unității socialiste din Videle. Gesturile lor, aparent fără nimic spectaculos în desfășurarea firească de fiecare zi, ilustrează, prin puterea faptelor, dragostea pe care locuitorii o poartă orașului în care muncesc și trăiesc și, în același timp, explică puternica devenire a localității (în această privință consecința anonimelor eforturi e într-adevăr spectaculoasă: un oraș în toată puterea cuvîntului) localitate cunoscută pînă mai ieri doar ca prima stație pe magistrala feroviară București—Craiova—Timișoara.

MIHAI STĂNESCU ■

Arca lui Tatavura

După cîte am băgat seama, micuțul Kopar, puil de hipopotam amfibiu, în vîrstă de numai opt luni, adus recent de la Budapesta, și femela de hipopotam pigmeu provenită, tot de curînd, dintr-o grădina zoologică din Amsterdam, se sînt nemişcați în bazinul cu apă încălzită al Grădinii zoologice din Călărași. Așa fragil și mic cum e cîntărește doar 350—400 kg, Kopar a și făcut o... boroboață: chiar a doua zi de la venirea lui, deși era destul de frig afară, a rupt grilajul padocului și s-a aruncat în Jirîu. Ore în șir s-au chinuit paznicii-ingrijitori pînă l-au scos de acolo, din micro-delta grădinii. El și crocodilul rombifer, provenit acum două luni din Cuba, s-au adaptat ceva mai greu condițiilor de semicaptivitate.

Trecem rapid prin fața țarcurilor cu cervide și felurile rumegătoare. Nu zăbovim prea mult nici la padocurile tigrilor, leilor și leopardilor, nici la dragoni și iguane, nici măcar la varani și porci spinoși ca ariciul. Ne oprim îndelung doar la pavilionul maimuțelor, cel mai neastîmpărat și gălăgios compartiment. Aici se află la iarnă 17 specii de cimpanzei, mairili, magoți, urangutani, paviani, gibboni, gorile etc., însumînd aproape 50 de exemplare de excepție. Ne-a impresionat povestea unui pui inteligent și drăgălaș de pavian. Era să se îneca la inundația din 1985, dar personalul grădinii zoologice l-a salvat în ultimul moment. Nea Mitică Stanciu, salvatorul și ingrijitorul lui, i-a zis Sufleteț și așa i-a rămas numele, pentru că de atunci, de la inundație, puil de pavian, azi în vîrstă de 5 ani, a rămas cu meteahna de a cere mereu să fie luat în brațe, ca un copil prea răsfățat.

Ați avut pierderi serioase la inundația aceea? îl întreb pe Gheorghe Tatavura, directorul Complexului municipal de agrement, în fapt întemeietorul și sufletul Grădinii zoologice din Călărași.

A fost o mare calamitate. Cu toate eforturile noastre, am pierdut atunci foarte multe animale și păsări rare.

— Efectivele au fost refăcute?

— Nu numai refăcute, ci mult îmbogățite. Acum, la aproape 9 ani de la înființare și 5 de la amintitul dezastru, Grădina zoologică din Călărași a ajuns să numere sute de specii de animale și păsări, totalizînd aproximativ 2500 exemplare, dintre care unele rare și chiar foarte rare, precum varanul — o șopîrlă uriașă foarte vorace, broasca țestoasă cu cap de șarpe, țestoasa cu gît strîmb, aflate pe cale de dispariție. Cu unele excepții, practic e reprezentată aproape toată fauna pămîntului.

— Noutăți de ultimă oră?

— Hipopotami pigmeu și amfibiu, foca argintie, crocodilul rombifer — pe care l-ați și văzut, apoi broasca țestoasă aligător, 20 de pui de șarpe boa constrictor, două specii de dragon din Tailanda, mai multe iguane din Chile, varanul, pitonul indian, cămila albă cu două cocoșe și altele. Sîntem în relații de schimb direct, nevalutar, cu 22 țări de pe toate continentele.

— Ce oferiți în schimb?

— Îndeosebi păsări de baltă: berze, stîrci, pelican. Sîntem printre puținii în lume care am izbutit să reproducem în incintă stîrcul lopătar. Cîrînd vom produce și pelican. Intenționăm, de asemenea, în același scop, să procurăm o pereche de pui de barză neagră (deocamdată, s-a semnalat un astfel de cuib doar la Bistreț — Dolj), precum și o pereche de droșii, care merg foarte bine la schimb. Grădina se întinde acum pe 25 hectare; un parc mare cu adevărat, dispunînd de o faună diversificată de îngrijirea căreia se ocupă, cu dragoste și minuție, 60 de oameni.

— Din ce pricină mulți localnici numesc grădina zoologică de aici Arca lui Tatavura?

— Probabil, asta mi se trage tot de la inundație. Dar e nedrept. Pentru că și atunci, ca și la înființare, și acum, greul l-a dus întregul colectiv. Bineînțeles, cu sprijinul organelor locale, fără de care n-am fi reușit să ajungem unde am ajuns: una dintre cele mai mari grădini zoologice din țară.

MIHAI S. ■

1001 plus 1?...

Printre cele 1001 articole, de la magazinul cu același nume, se mai poate adăuga unul, cel puțin nelalocul lui pentru comerțul modern al Capitalei.

M-am amestecat printre cumpărători, fără un gînd anume. Într-un colț, erau grupate cîteva cratițe de diferite mărimi, frumos colorate, imbiatoare. De la distanță...

De aproape?... Am cerut vinzătoarei să vadă marfa. Fără s-o deranjeze din raft, ea mi-a precizat:

— Cratițele nu au toate!

— Un nou model? În ce fel le luăm, clocotînd, de pe foc?

În jurul său însemnele I.C.A.B.-ului te avertizează că acolo este un „șantier în lucru” care trebuie ocolit. Zilele trec, șantierul există în continuare, dar lucrul nu se vede. Ar mai trebui refăcut pavajul și spartă gheața. Dacă problema gheții o va rezolva pînă la urmă primăvara, cea a pavajului nu. Amintim I.C.A.B.-ului că șantierul său este amplasat în mijlocul unui bulevard pe care circulația este împiedicată să se desfășoare normal.

I.C.A.B.-ul nu se dezmințe nici de această dată. Deschide șantier, plantează tot felul de tăbițe avertizoare, repară cînd apucă și apoi lasă totul baltă, cum este și această groapă din Bulevardul Expoziției. Fapte care demonstrează, cine mai știe pentru a cita oară, un mod de lucru defectuos, un dezinteres constant față de aspectul și necesitățile străzii, față de cetățean.

VICTOR RĂDULESCU ■

CARMEN DUMITRESCU ■

Misterul gropii din Bulevardul Expoziției

Povestea gropii de pe Bulevardul Expoziției e asemănătoare cu povestea oricărei gropi. A început prin spargerea unei țevi, apa făcîndu-și loc pînă la suprafața pavajului. Fiind ger, apa a înghețat, schimbînd pe o porțiune destul de mare relieful soselei. A.D.P.-ul sesizează I.C.A.B.-ul, sector 1, abia pe data de 6 ianuarie. I.C.A.B. cere autocastorul necesar săpării la 3,5 m adîncime, pentru remedierea defecțiunii, aflăm de la subinginerul Ion Mihalache. Este vorba de o neatențitate la mufa de plumb a arterei de 600 mm, prin care se pompează apă de la stația Grivița.

Pe 10 ianuarie a apărut și utilajul. A făcut săpătura și a plecat. „Sînt cîteva astfel de utilaje în tot Bucureștiul, ale I.C.A.B.-ului, și mai pot fi și defecte”, ni se spune. Peste încă două zile defecțiunea este remediată. Se astupă parțial

groapa. Mai trebuia o basculantă de nisip. La ora 13.30, ora realizării fotografiei, muncitorii așteaptă multă vreme să se retragă. „Vom mai trimite miile

nisip, ne spune Ion Mihalache, azi nu mai avem mijloc de transport.” Pe 13 ianuarie s-a mai adus nisip, dar groapa a rămas în continuare neacoperi-

Este necesar, și în același timp firesc, ca în ambițiile îndreptate la un grad superior de civilizație, fiecare comună să aibă și brutărie. În fond, de o reală autoaprovizionare și autogospodărire poate fi vorba abia după ce toți locuitorii comunei au plina necesară acolo, în comună la ei, fără să mai fie nevoiți s-o cumpere din altă parte ori de la magazinul sătesc după ce a fost coaptă la o fabrică de unde a fost adusă, cu cheltuială și arzind carburanți, adesea, zeci de kilometri.

De curind, am fost în două județe vecine ca să vedem cum se urmărește și cum se desfășoară soarta brutăriilor sătești. Prezentăm mai jos câteva aspecte care ni s-au părut semnificative. Mai semnificative.

Deosebiri, cind există, pot fi — se va vedea — frapante chiar dacă distanța e mică între locurile unde se manifestă ele. Fiindcă — se va vedea, de asemenea — deosebiri țin nu de drumuri, nu de geografia sau clima locului, ci, mai ales, de mobilitatea ori comoditatea cu care un om sau altul este în stare să înțeleagă o necesitate socială; și propriile sale îndatoriri, de fapt.

Aproximări și „să mai vedem...”

În județe există, la ora actuală, programe conform cărora, în perioada 1989—1990, vor începe să lucreze brutării și în comunele care nu au.

În Teleorman, la Direcția generală a agriculturii, stăm de vorbă cu tovarășul inginer Gabriel Grama, omul care se ocupă de brutăriile sătești. „Avem în comune 51 de brutării ale C.A.P. și 19 ale C.P.A.D.M. În două comune brutăriile sînt ale întreprinderii de morărit și panificație. Noi le folosim pe cele ale C.A.P. mai mult în perioada lucrărilor agricole. (N.R.: Care noi? Cei din direcție, sau sătenii? Important de precizat, pentru că aici se află una din neclaritățile tipice limbajului celor care s-au deprins să spună orice, numai să nu pună punctul pe i). Iarna, aproape că nu mai funcționează nici una din brutăriile noastre. Oricum, ele fac piine, chiar atunci cînd fac, numai pentru membrii activi ai C.A.P. Ceilalți cetățeni din comună își cumpără piinea de la magazinele sătești, unde este cărată de la fabricile mai apropiate. Nu, nu cred că n-ar fi posibil ca brutăria C.A.P. să lucreze și pentru dinșii. Dar asta ar însemna ca brutăria să primească făina aferentă lor de la I.M.P., eu știu, o să ne mai gîndim.”

La Uniunea județeană a C.P.A.D.M. aflăm că brutăriile din rețeaua acestora lucrează tot timpul anului. Ba lucrează și pentru C.A.P., acolo unde comuna nu are altă brutărie. Ceea ce ar fi normal să se întâmple și în locurile în care singura brutărie din comună este a C.A.P., adică să lucreze pentru toată comuna. Altfel, dacă există numai brutărie a C.A.P., în Teleorman, la ora actuală, nu se poate spune cu dreptate că acele localități au brutărie comună. Fiindcă, o bună parte a anului, nici membrii C.A.P. nu beneficiază de brutăria care se cheamă că-l a lor, iar alte mii de oameni își cumpără piinea de la magazin, piine care vine din altă parte, este produsă în fabrici aflate — nu rareori — la zeci de kilometri.

În acest chip, deși în hîrtiile de la Direcția agricolă figurează că au brutărie foarte multe comune, în realitate problema brutăriei este nerezolvată integral în cel puțin 60 de comune din cele 83 ale județului cu indicativul TR. Iar programul întocmit de aceiași autori pentru acoperirea cu brutării a tuturor comunelor pînă în 1990 pornește de la si-

tuația formală din propriile lor hîrtii, nu de la aceea reală de pe teren. Inginerul Grama consideră — așa cum se consideră la Direcție — că „aproximativ 70 de comune au brutărie”. Cei care manipulează această informație inexactă fac acest lucru cu **aparența corectitudinii**.

O anumită inerție îi face pe unii să considere că nu se poate produce sau că nu trebuie să se producă piine pentru toți oamenii din sat la brutăria C.A.P. Din păcate, oricît de subțiri le-ar fi argumentele, ei mai țin lucrurile pe loc, uite-așa, cu nesfîrșitul „Să mai vedem...”.

Aceasta pe de-o parte. Pe de altă, s-au deprins să afirme fără să clipească, ba încă să scrie în documente, că au rezolvat problema brutăriilor comunale acolo unde ea numai rezolvată nu este. Cel puțin pe de-a întregul. Și cel puțin deocamdată.

Tovarășul inginer Gabriel Grama, după ce află că vom merge și în județul Olt, ne sugerează: „Poate și scrieți dacă au ceva deosebit, eu sînt chiar

leșire, tocmai despre... lipsa acestei idei, la urma urmei destul de simple.) Prin calitățile sale, continuă tovarășul Ion Paraschivescu, este cunoscută și recunoscută piinea care se face în comunele: Ianca, Ștefan cel Mare, Făgetelu, Iancu Jianu, Potcoava, Dobroteasa, Cungea.”

Brutăriile comunale, chiar fiind ale C.A.P., funcționează tot timpul anului. Se poate. Se poate chiar foarte bine. O asemenea brutărie este cu adevărat a întregii comune. A tuturor cetățenilor. Niciunde în comunele județului Olt, ne asigură interlocutorul, C.P.A.D.M.-urile nu mai cară piine de la fabrici. Vreo 65 la sută din brutăriile comunale fac și covrigi, cornulețe diferite, gogoși, care se vînd în chioșcuri, împreună cu sucurile excelente, produse — și ele — pe plan local, multe din aceste chioșcuri fiind amenajate în (sau lângă) școli, la îndemîna copiilor.

Din anul trecut s-au deschis brutării și la Simburești — singura comună necooperativizată din județ — și în satul Mogoșești, comuna Scornicești, unde rămăsese singura cooperativă agricolă de producție fără brutărie.

Pentru a confirma o regulă

În general, în acest județ, oamenii au reușit să depășească de mult inerția care îi mai împiedică pe alții să îndrăznească exact ceea ce este normal, adică să lase brutăriile din sate, chiar dacă sînt înființate de C.A.P., să lucreze pentru toți oamenii din sat, din comună. Insistăm asupra acestui lucru în aparență foarte simplu, tocmai fiindcă nu-l de ajuns că-i simplu și nici că așa-i normal. Cînd te aștepti mai puțin, mai găsești pe cite unul care ține el morțiș să facă altfel. Așa cum am constatat, împreună cu tovarășul Ion Paraschivescu, în comuna Valea Mare, unde dînsul ne-a condus tocmai ca să mai vedem o brutărie care lucrează după sistemul ce se dovedește bun în întreg județul. Dar, la C.A.P. Valea Mare, contabilă șefă Alexandrina Ștefan a ținut să ne asigure răspicat că brutăria lucrează numai pentru membrii C.A.P. „Și numai dacă vin la lucru. Dar pentru alții cum o să lucreze brutăria C.A.P. De ce să lucreze?”

Stupefacția tovarășului Ion Paraschivescu este cu atît mai mare cu cît de la direcție tocmai dînsul a trimis fiecărei unități indicator de plan la prestări servicii către populație prin brutării, ba chiar și un îndrumar cu toate detaliile necesare.

Cum contabilă șefă de la C.A.P. Valea Mare este încă tînără, la vîrsta dinșei are, e drept, destulă vreme să descopere că mai sînt și alte mijloace de a confirma o regulă, pe lângă acela de-a o încălca, dar sperăm să nu facă această descoperire abia în pragul pensiei.

Piinea... organizării

Ca și în alte cazuri, și în materie de brutării, de piine, omul sfințește — cînd nu se-nîmplă invers — locul. Iar dacă este adevărat că piinea reușită n-o fac decît brutării buni, nu-i mai puțin adevărat că și organizarea în domeniul brutăriilor sătești poate avea diversitatea... piinii: de mai mare dragul ori ca bolovanul. Sigur, organizarea și piinea vor fi, întotdeauna, cum ni le facem. Inutil să mai întreb pe cineva ce fel de piine este de dorit.

DORIN GHERGHINESCU ■

Onorată instanță a moralei Să nu treci nepăsător

Cu ani în urmă am asistat la o dezbateri despre responsabilitate și curaj civic desfășurată într-o mare întreprindere. S-a discutat mult, s-a apelat la nume și momente din realitatea imediată, oamenii au ales exemple din viața de fiecare zi a uzinei, clipe tensionate, în care fiecare gest era încercat de o înaltă valoare morală.

„Nu trebuie să așteptăm ocazii excepționale. Fiecare moment al vieții noastre poate fi o dovadă de responsabilitate, de curaj civic.” Cel ce rostise aceste cuvinte era un tînăr muncitor, student, la seral, la o facultate tehnică. Intervenția sa nu mi-a atras numai mie atenția. Ideea a fost îndelung dezbătută de ceilalți, tineri și maturi, prezenți în sală, exemplificată prin fapte de muncă și de viață.

Ecoul cuvintelor tînărului nu se stersese încă în clipa în care, printr-o întîmplare, aveam să-l revăd pe cel ce le rostise. Așteptam troilebuzul într-o stație din centrul orașului. La cițiva pași, două tînere, deodată, apar trei derbedei care, după ce se învîrt de citeva ori în jurul lor adresîndu-le cuvinte jignitoare, le imbrîncesc. Cițiva bărbați se îndreaptă către ei, încercînd să-i imobilizeze. Fac apel la cei din jur. Și iată-l pe el, pe cel ce vorbea atît de frumos. I se cere și lui ajutorul. Nu răspunde. Face un semn cu mîna, ce vrea să însemne „nu mă bag eu în chestii de astea” și se îndepărtează. Scena la care asistasem m-a pus pe gînduri. Nu vreau să spun că vorbele frumoase ale tînărului erau simple vorbe frumoase. Muncitor foarte bun, devenise student pentru că socotea că e dator să știe mai mult, să fie mai pregătît. În cazul unei probleme, în secția unde lucra, era printre cei dinții care interveneau. Și totuși, iată că nu fiecare moment al vieții sale era trăit la fel, cu aceeași implicare în tot ce se întîmpla în jur; iată, socotea că poate lăsa în spatele ușii casei sau întreprinderii sentimentul de responsabilitate, că-și poate permite o „pauză” de indiferență, de lășitate, acolo unde nu-l cunoaște nimeni.

Firească, întrebarea se cerea rostită. Sîntem corecți și responsabili numai între cei care ne cunosc, pentru a le da cițiga stimă, prețuirea? Viața, realitatea răspund de mii de ori în fiecare zi, nu. Scrisoarea unui grup de muncitori ai secției de mase plastice a C.A.P. Dobroiești — scrisoare în urma căreia a și apărut, în numărul 51 al revistei noastre, ancheta intitulată „Ulciorul n-a mers la apă decît patru luni” — avea să răspundă, încă o dată, negativ la această întrebare. Nu. Corectitudinea, responsabilitatea, îndrăzneala nu se trăiesc doar în anumite circumstanțe. Dovedite însă doar pe jumătate, în funcție de conjunctură, de interese, ele se diluează, lasă gustul amar al neîmplinirii, chiar al falsului.

Ioan Pavel nu lucrează la atelierul de mase plastice. Nu-i cunoștea pe muncitorii de acolo. A auzit de abuzurile, de modul umilitor în care erau tratați oamenii de către șeful de atelier și n-a putut să uite, să nu-i pese, pentru că „asta se întîmplă aici, lângă noi, în acest oraș, într-o țară în care credem în cinste și demnitate.” I-a așteptat pe muncitori la ieșirea din schimb. A stat de vorbă cu ei. „Nici unul dintre noi nu avem dreptul să trecem nepăsători pe lângă cei care își permit să ignore legile, să nesocotească demnitatea noastră.” I-a sfătuit să se adreseze redacției, ba, mai mult, după ce ei au scris scrisoarea, a adus-o personal la redacție. L-am căutat la Centrul național al industriei aeronautice, acolo unde ne specifica în subsolul scrisorii că lucrează. „Excelent pregătît profesional” — îl caracterizează Ioan Făgădar, secretar adjunct cu probleme organizatorice în comitetul de partid al centrului, adăugînd: „Nu trece niciodată nepăsător pe lângă o neregulă sau o abatere de la lege, chiar dacă asta nu are loc în sectorul său de activitate profesională, nici nu așteaptă ca cineva să-i ceară ajutorul pentru a interveni.”

A nu trece nepăsător! Nu e nimic deosebit în treaba asta, veți spune. Este, însă, cea mai simplă, cea mai la îndemînă, în fond, una din cele mai necesare forme de responsabilitate, de curaj civic: să nu treci nepăsător.

ROXANA PAICU
MANOLESCU ■

Nevinovații bulgări de zăpadă

...S-a întîmplat în intersecția străzilor „Invierii” cu „Mașina de Piine”. Era dimineață, în jurul orei șapte și jumătate. Ca de obicei, pe străzi circulau, este adevărat, greu, dar circula totuși camioane, autoturisme, tramvaie, pietoni, fiecare cu treburile lui. De undeva, de pe trotuar, se aruncau cu bulgări de zăpadă, cînd în tramvai, cînd în mașini. Erau cițiva copii care, în drum spre școală, n-au găsit altceva mai bun de făcut decît să avarieze cu bulgări de zăpadă. Fiind vorba de o „simplă” și „nevinovată” joacă de copii, toată lumea își vedea de treabă.

Iată însă că, la un moment dat, un autoturism care fusese tînta unui „atac” cu zăpadă se oprește. Un bărbat, între două vîrste, cu căciulă, fular și cojoc maro, coboară din „Dacie” și spunînd ceva de neînțeles la adresa „atacanților”, începe să alerge după ei, zimbînd discret și făcînd cu ochiul celor dimprejur. Se vedea cît de colo că n-o făcea cu altă intenție decît cu aceea de a-i speria numai, de a face să le treacă pofta de a se mai juca în felul acesta pe stradă. Copiii însă, vîzînd pe supăratul automobilist îndreptîndu-se spre ei, s-au speriat cu adevărat și au luat-o la fugă. Unii și-au schimbat direcția de mers, alții au alergat ascunzîndu-se printre blocuri. Numai un copil, băiețel de opt-nouă ani, probabil mai emotiv din fire, în situația creată s-a „pierdut” complet. A trecut de pe un trotuar pe celălalt, a revenit de unde plecase și-a încercat și el să fugă după cei care se ascunseseră între blocuri. Cînd s-a pomenesc în

direcția aceea, din grabă, din neatenție și cuprins de o teamă ce i se citea pe față, a alunecat pe gheață și a căzut. Tocmai în acel moment, din sens opus, a venit o altă mașină. Omul de la volan n-a observat și probabil, în situația ce a existat atunci, acolo, nici n-avea cum să observe sau să prevadă ce se va întîmpla. Surprins, în ultima fracțiune de secundă, pune frînă. Mașina derapează și se oprește în diagonală pe linia de tramvai. Aflat trîntît pe jos, copilul este luat de una din roțile mașinii și împins ca un puc de hochei pe lăcuț gheții și zăpezii bătătorite, pînă la bordură.

Acum sosise rîndul celor doi oameni de la volan de a trăi momente de mare tensiune și teamă. Atît celui ce provocase spaima și fuga în derută a copilului aflat încă lungit pe zăpadă și gheață, cît și celui care, pe neașteptate, se văzuse pus în situația de a comite un accident cu urmări dintre cele mai grave și care putea să-l coste foarte scump.

Cele întîmplate în intersecție au fost sesizate de multă lume, și, așa cum se întîmplă mai întotdeauna în situații de acest gen, s-a produs panică, s-au creat discuții, s-a ajuns la amenințări, cei doi oameni cu mașinile aflîndu-se în pericolul de a fi loviți, maltratați. Ambii au căutat să-și arate nevinovăția, încercînd să justifice ce-au făcut sau ce n-au făcut și trebuiau să facă. În final, dîndu-și probabil seama că pe umerii și conștiința lor apăsă întreaga răspundere cu privire la starea copilului, s-au urcat cu el într-una din mașini și l-au dus la cel mai apropiat spital pentru a i se face imediat un control medical calificat și cît mai amănunțit.

Și toate acestea provocate de cițiva nevinovați bulgări de zăpadă aruncați în joacă, de niste copii...

Dar copiii au, firește, și părinți.

VASILE DUMITRU ■

● La sediul din New York al Națiunilor Unite a avut loc o ședință a Consiliului de Securitate consacrată problemei namibiene. Prin consens, au fost adoptate două rezoluții cu privire la independența Namibiei. În primul document, este salutăată semnarea în luna decembrie, la New York, a acordurilor dintre Angola, Cuba și R.S.A. în această problemă. Prin cel de-al doilea document, Consiliul de Securitate stabilește ca aplicarea Rezoluției 435 din 1978 privind accesul Namibiei la independență să înceapă la 1 aprilie 1989. Consiliul subliniază hotărârea de a se asigura accelerarea procesului de independență a Namibiei prin organizarea de alegeri libere, sub egida O.N.U., și cere R.S.A. să reducă imediat și substanțial forțele sale de poliție și paramilitare din teritoriul namibian.

● În Cadrul Conferinței pentru dezarmare, la Geneva au fost reluate tratati-

vele multilaterale privind interdicerea armamentelor chimice. Această nouă rundă de consultări se va încheia la 3 februarie. Delegațiile vor acționa în direcția elaborării prevederilor Convenției referitoare la inspecțiile internaționale. Totodată, vor fi elaborate prevederi în legătură cu asigurarea securității statelor în perioada în care armele chimice vor fi distruse, cu eliminarea oricăror posibilități de producere a acestor tipuri de arme în cadrul industriei civile.

● La Madrid s-au încheiat lucrările Congresului de unificare al comunistilor spanioli, în cadrul căruia au fost dezbătute și adoptate documentul de unitate și o serie de rezoluții privind întărirea unității politice și organizatorice în cadrul Partidului Comunist din Spania, dezvoltarea dialogului și a conlucrării cu celelalte forțe progresiste, democratice, în scopul promovării intereselor fundamen-

tales ale celor ce muncesc, pentru împlinirea aspirațiilor lor de progres, bunăstare și pace.

● Consiliul de Miniștri al R.P. Ungare a anunțat majorarea prețurilor cu amănuntul la o serie de produse. Astfel, în primele luni ale anului, prețurile multor mărfuri foarte importante pentru populație vor crește în medie cu 20-22 la sută. Majorarea prețurilor este legată de sporirea cheltuielilor, reducerea alocațiilor pentru prețurile de achiziție și cu amănuntul, de schimbarea condițiilor de aplicare a impozitelor. Între altele, prețurile cu amănuntul la produsele alimentare vor crește în medie cu 16-17 la sută, iar cele ale medicamentelor, în medie cu 80 la sută. Pentru a se compensa urcarea prețurilor la principalele produse și servicii, îndeosebi pentru pensionari, vor fi sporite alocațiile în sfera politicii sociale. Majorarea prețurilor a fost întim-

pinată cu proteste și chiar cu acțiuni greviste de colectivele de oameni ai muncii de la mai multe întreprinderi. Într-o declarație a Prezidiului Consiliului Național al Sindicatelor din R.P. Ungară se apreciază că sînt legitime îngrijorarea oamenilor muncii și reacția lor la majorarea substanțială a prețurilor.

● Conducătorii partidelor comuniste și socialist din Franța au semnat un acord privind prezentarea de liste comune la alegerile municipale care urmează să se desfășoare în zilele de 12 și 19 martie. Potrivit unei declarații comune date publicității la Paris, acordul are ca obiectiv să contribuie la „alegerea și re alegerea în municipii a unui număr mai mare de reprezentanți socialiști și comunisti”. În prezent, din cele 221 de orașe franceze cu peste 30 000 de locuitori, în aproape 130 există o majoritate a stîngii.

ION CODRU

O afacere numită „LUMEA A TREIA”

„Speculații pe seama copiilor săraci”

„Un act de acuzație fără jumătate de măsură” apreciază ziarul italian „La Repubblica” raportul pe această temă, prezentat la sfîrșitul anului 1988 de către UNICEF. Dacă țările cele mai sărace din lume nu primesc ajutoare suficiente pentru a salva de la moarte prin infomelare milioane de copii, vina aparține metodelor prin care statele occidentale, dezvoltate administrează ajutoarele pe care ele însele le acordă. Un exemplu: Statele Unite ale Americii repartizează 30% din totalul ajutoarelor pe care le acordă, numai pentru Israel și Egipt. Nimic de zis dacă n-ar exista și faptul că alți patruzece de state, dintre cele mai sărace de pe Terra, S.U.A. și celelalte state industrializate nu le acordă decît 25% din totalul ajutoarelor.

Dar nu-i vorba numai de atât. Curentul de ajutoare este manevrat în mod abil de către mari grupuri industriale din S.U.A. sau din celelalte state dezvoltate. Raționamentul este, în esență, următorul: noi văm bani cu condiția ca de acești bani să beneficieze, în calitate de vânzători, firmele noastre. Adevărate „mafii” alcătuite din societăți și mari concernuri s-au născut și consolidat în ultimele decenii. „Peste jumătate din ajutoarele acordate de către statele industrializate sînt condiționate astăzi de achiziționarea de mărfuri și servicii proveniente din țările donatoare” precizează raportul amintit.

În întreaga lume, în ziua de 20 decembrie 1988, cînd a fost prezentat oficial Raportul 1989

cu privire la condiția copiilor, a căpătat glas protestul UNICEF. La New Delhi, în cadrul clasică conferințe-pilot a luat cuvîntul directorul general al organizației James Grant. La Roma a vorbit președintele comitetului italian al UNICEF, Arnoldo Farina.

La Roma ca și în India sau la New York, UNICEF a prezentat realitatea crudă și îngrijorătoare: modelul „ajutoarelor pentru dezvoltare” este în plină criză.

Chiar admitînd că există „exceptii de onoare”, raportul denunță faptul că „conținutul idealist al ajutorului se află în prezent într-un stadiu avansat de criză, avînd în vedere că predomină interesele politice,

economice și militare, pe termen scurt, ale țărilor donatoare”. Formează obiect de critică al raportului și metodele pe baza cărora țările slab dezvoltate folosesc aceste ajutoare. „Întrucît săracii contează prea puțin” observă Grant „prea adeseori ajutorul favorizează industria în loc de agricultură, zonele urbane în locul celor rurale, spitalele de oraș în loc de centrele sanitare de la sate, universitățile în locul școlilor elementare, investițiile cu intensitate de capital ridicate în locul celor care ar crea mai multe locuri de muncă, construcțiile noi în loc de repararea și întreținerea celor vechi. Într-un cuvînt beneficiază bogatii în locul celor săraci”.

Pînă în anul 2000 sînt absolut necesare între 30 și 50 miliarde de dolari anual pentru supraviețuirea popoarelor din „lumea a treia”. Dar este necesar mai ales ca omenirea să devină conștientă de necesitatea ridicării nivelului intervențiilor și orientării lor mai raționale.

În ciuda neîndoielnicului succes al acțiunilor UNICEF și ale altor organizații umanitare în sensul sensibilizării opiniei publice, punctele dureroase sînt încă numeroase.

Patruzecizeci milioane de copii continuă să moară în fiecare an din cauză de subnutriție sau în urma efectelor unor boli tratabile în condiții normale. Această cifră, susține raportul, ar putea fi ușor redu-

să la jumătate.

Deocamdată ceea ce parvine din aceste țări slab dezvoltate sînt adevărate „certificate colective de deces”: 304 copii morți la fiecare 1 000 de copii în Afganistan, 296 în Mali, 261 în Etiopia. Pentru a putea înțelege dimensiunile acestei tragedii se poate menționa indicele similar dintr-o serie de țări europene industrializate: în Italia 12 iar în Suedia 7 la fiecare mie de copii.

„Pentru circa 900 milioane de persoane, adică o șesime din omenire, progresul constă astăzi în a avea o bucată de pine” afirmă Grant, subliniînd că în cea mai mare parte din statele africane și în numeroase regiuni din America Latină, venitul mediu, în termeni reali, a scăzut cu 10 pînă la 25% comparativ cu 1980. În 37 țări, considerate cele mai sărace din lume, cheltuielile pentru asistența sanitară s-au înjumătățit, în timp ce cheltuielile pentru învățămînt s-au redus cu un sfert. UNICEF amintește cauzele acestei situații (datorită externe uriașe ale țărilor din lumea a treia, reducerea prețurilor la produsele de bază pe care acestea le exportă și altele) și susține că în primul rînd trebuie soluționate aceste probleme pentru a se putea reduce mortalitatea infantilă: „Se poate aprecia că jumătate de milion de copii au murit în cursul anului 1988, în lumea a treia, numai din cauze legate de criza economică” acuză raportul.

Este deci necesar să se schimbe ceva. Obiectivul imediat UNICEF impunea definirea unui program concret de acțiune care să dea posibilitatea găsirii căilor pentru o dezvoltare globală. „Este vorba” a concluzionat Grant „la New Delhi și a amintit Farina la Roma „de faptul că cooperarea internațională este cea mai importantă investiție pe care omenirea o poate face: o investiție care va da roade în viitor, va da roade de pace, prosperitate economică, stabilitate politică și integritate la mediului inconjurător”.

STEFAN UDRESCU

Cine a ajuns primul la Polul Nord?

Cînd primul om și-a lăsat urmele pe praful lunar, la această realizare epocală au fost martori, multumită televiziunii, sute de milioane de spectatori. Însă, pentru spectaculosul eveniment de acum 80 de ani — cucerirea Polului Nord — nu există decît mărturia celui care a susținut că a ajuns primul pe acele meleaguri — exploratorul Robert Edwin Peary. În ultimul timp, însă, s-au înmulțit semnele de întrebare cu privire la afirmațiile sale. Situația creată a determinat prestigioasa organizație americană „National Geographic Society”, deci chiar susținătoarea de acum opt decenii a exploratorului Peary, să-și pună întrebarea: „A atins el, cu adevărat, Polul Nord?”

Discuțiile au fost alimentate de o serie de amănunte care au fost trecute cu vederea pînă acum, toată lumea acceptînd drept sigură telegrama trimisă de Peary care anunță că la 6/7 aprilie 1909 a înfipt „drapelul cu stele la Pol”. O comunicare similară fusese trimisă și de rivalul său din acea vreme Frederick Albert Cook, care comunicase cucerirea Polului Nord cu un an mai înainte. Un recent film de televiziune difuzat în S.U.A. tindea să favorizeze afirmațiile lui Cook. În această si-

tuatie specialiștii s-au văzut nevoiți să ceară familiei Peary să dea publicității însemnările personale ale exploratorului, care a încetat din viață la 20 februarie 1920. Dar, stupoare, din carnetul de note, ținut la zi cu scrupulozitate de explorator, lipsesc orice referiri la cele două zile în care Peary afirmase că ar fi ajuns la Pol!

Cercetătorul Wally Herbert, înăscinat de „National Geographic Society”, cu studierea notițelor lui Peary, a ajuns, datorită descrierii cu exactitate a poziției sale de către explorator, la concluzia că acesta s-a aflat în zilele respective la o distanță între 50 și 100 kilometri de Pol.

Oare este vorba de un fals conștient al exploratorului? Nu a putut să accepte să fie al doilea pe lista cuceritorilor Polului Nord? Un răspuns la aceste întrebări ar putea desigur să contribuie la clarificarea situației, fără a se putea, însă, ști cu precizie adevărul. Biografia sa îl descriu pe Robert Peary drept un om posedat încă din fragedă tinerețe de dorința de a cîștiga cursa spre Pol. Fără îndoială, în acest scop el a acumulat o bogată experiență. Cea mai mare parte a perioadei 1886-1909 a petrecut-o în regiunile înghețate ale părții nordice a Terrei.

El a demonstrat că expedițiile trebuie să fie lansate în perioadă cînd gheața este tare, adică iarna, și nu atunci cînd dezghețul face imposibilă străbaterea ținuturilor respective. Tot Peary

a relevat că Groenlanda este o insulă. Toate expedițiile sale pregătitoare s-au caracterizat printr-o planificare exactă a desfășurării lor, pînă în cele mai mici amănunte. De la eschimosi, el a învățat cum se utilizează săniile trase de cîini și cum se confecționează îmbrăcăminte adecvată anotimpului friguros.

Dar toate acestea nu înlocuiesc dovada sigură că Peary a cucerit Polul Nord. Fiindcă însemnarea făcută în ziua de 6 aprilie 1909 în caietul său de note: „În sfîrșit, la Pol!!!” are un neajuns grav: este făcută pe o foaie adăugată ulterior. Totodată, după cum evidentiază W. Herbert, Peary nu cunoștea nici deriva gheturilor și nici caracteristicile vîntului de est, care bătea în acea perioadă. În plus, cronometrul său mergea cu 10 minute înainte. Sînt cele consemnate elemente suficiente în stare să-l facă pe explorator să greșească, îndepărtîndu-l de ținta lui. Filele goale din caietul de note par să demonstreze tocmai faptul că Peary nu știa cu precizie în ce punct se află. Luîndu-se în considerare toate acestea, prinde tot mai tare contur concluzia că, indiferent din ce motive (eroare sau fals conștient), Peary n-a ajuns la Polul Nord. Ca urmare, întrebarea „Cine a cucerit Polul Nord?”, revine în actualitate, datele cunoscute tînzînd să-l favorizeze pe doctorul Cook. Dacă și pe gheturile polare s-ar fi păstrat urmele ca pe Lună...

ROMEO NĂDĂȘAN

Diagnosticul greșit al lui Paganini

Așa cum există erori judiciare există și erori medicale; cu deosebire că, în cazul primelor se mai poate repara ceva. Din nefericire pentru omenire, pentru tezaurul ei spiritual, Niccolò Paganini, compozitorul și virtuozul de faimă aproape legendară, s-a născut într-o vreme — era anul 1782 — cînd mulți dintre adepții lui Hippocrates mai credeau că bolnavul se va însănătoși dacă fricționează piciorul patului lui de suferință! Paganini ar mai fi putut crea multe capodopere dacă viața nu i-ar fi fost curmată de ignoranță, care, în cazul lui, a luat chipul unui diagnostic total greșit. Pînă nu de mult, se știa că marele fiu al Genovei fusese răpus de tuberculoză. Iată însă că un medic austriac, admirator al muzicii lui Paganini, cercetînd vechi hrisoave, întîrziînd în bibliotecile Italiei, descoperă cu totul altceva: Niccolò Paganini a fost victimă nevinovată a unui pseudomedic — specie ce mișună la tot pasul la acea vreme — care i-a luat tusea rebelă drept semn al... sifilisului, în ciuda absenței oricărui semn al acestei maladii. Singurul argument invocat de acest „vrac” a fost cunoscuta atracție pe

care o exercitau asupra tinărului muzician reprezentanțele sexului frumos, a căror societate o căuta, e drept, asiduă.

Ca atare, conform prescripțiilor din vremea aceea, acest medic cu o pregătire precară i-a recomandat să înghită... mercur. Argintul viu s-a acumulat, treptat, în sine, transformîndu-l în comportament, ruinîndu-i sănătatea și degradîndu-i personalitatea. Prin 1828 i-au căzut toți dinții, vederea i-a slăbit, scrisul i s-a deteriorat, marele compozitor fiind cuprins de un tremur continuu (asemănător celor suferinzi de boala lui Parkinson), efect al intoxicației cronice cu mercur.

Descurajat, nemaivînd nimic pe lume în afară de amintiri, părăsit de prietenii, singurul lux pe care și-l permitea acum era singurătatea, fuga într-un pustiu unde să nu existe oglinzi, în care să nu vadă ce a făcut boala din el.

Examinînd bolnavul, un alt medic, realmente dotat pentru această nobilă profesie, și-a dat seama că nu sifilisul — ci mercurul, panaceu la modă acum două veacuri, era vinovat de starea gravă a sănătății lui Paganini. El a încercat să-l convingă să renunțe la novia, inutilă cură. Din păcate, pașii l-au purtat prea tirziu spre acest loc unde agoniza un geniu.

MIHAI VASILIU

Ecouri românești în univers

De la Bruxelles la Utrecht prin Haga, drumul străbătut de zonă în care indicatoarele de localități cuprind nume întinse în cărțile privind cel de-al doilea război mondial. În funcție de perioada ce îl preocupă, istoricul este mereu tentat, cind se deplasează, să-și amintească de cele întâmplate în locurile străbătute, să-și imagineze care era decorul cind în acel spațiu s-a petrecut un anume eveniment istoric. E greu să-ți imaginezi acum, străbătind modernele autostrăzi belgiene și olandeze, devastările — de exemplu bombardarea Anversului de către hitleriști cu V-1 și V-2 — provocate de operațiunile militare din faza finală a celui de-al doilea război mondial.

Înainte de plecare, am citit în excelenta antologie, întocmită de Valeriu Răpeanu, **Pe drumuri depărtate** — culegere masivă a impresiilor de călătorie ale lui Nicolae Iorga — cele trei conferințe despre Olanda, țară vizitată în trei rânduri de marele nostru istoric. Iorga este un ghid ce știe să îmbine trecutul și prezentul, să descifreze, mai ales, sigiliul trecutului în imaginea prezentului. Chiar dacă astăzi marile schimbări intervenite în perioada postbelică au modificat peisajul olandez, astfel cum el fusese văzut de Nicolae Iorga, observațiile sale sînt instructive pentru orice călător care îi reface itinerariile.

Ajuns la Haga, am plăcut surpriză de a găsi în ambasadorul României, Constantin Stătescu, un mare cititor al cărților de istorie, din ale căror pagini, a desprins date și idei ce hrănesc dialogul nostru, devenit astfel incitant.

Urmează să merg la Utrecht pentru a ține o conferință despre „Rădăcinile medievale ale Marii Uniri din anul 1918”. Universitatea binecunoscută a acestui oraș este legată,

pentru mine, în primul rînd de numele lui L. H. Grondijs, filozof și istoric, preocupat de civilizația bizantină, prieten apropiat și prețuit al lui Nicolae Iorga. De cind eram student și am citit conferința lui Nicolae Iorga, „Omul bizantin”, ținută la o altă mare universitate olandeză — cea din Leyda — m-a frapat dedicația: „Prietenului meu Grondijs, cel care înțelege totul”. Ce calități excepționale va fi avut profesorul olandez, caracterizat în acest fel? Recenzindu-i o lucrare, Iorga scria: „Rareori pînă în prezent un

rea unui proces istoric de caracter obiectiv, ale cărui origini coboară adinc în istorie. Relev mărturiile despre unitatea românilor în evul-mediu și între altele citez pasajele cele mai semnificative în această privință din scrierile lui Nicolaus Olahus, Grigore Ureche, Miron Costin, Dimitrie Cantemir. Aici, numele celui dintîi — căruia ar trebui să-i spunem Nicolae Românul, renunțînd la forma latinizată, neînțeleasă de cei ce nu știu semnificația lui Olahus („român” în limba latină) — are o rezonanță deose-

bită. Înfiul umanist român, ajuns secretar al regelui Ludovic al II-lea al Ungariei, a însoțit-o pe văduva acestuia, după dezastrul de la Mohács (1526), care a adus prăbușirea regatului ungar, în Țările de Jos, stabilindu-se la Bruxelles, Nicolae Românul, care avea să ajungă — asemenea lui Iancu de Hunedoara — regent al Ungariei în 1562, s-a aflat în strînsă relație de prietenie — pusă în lumină de corespondența — cu marele umanist Erasmus din Rotterdam. Ca întotdeauna, auditoriul este mai receptiv față de problemele în care sînt elemente deja știute, și relația dintre Nicolae Românul și Erasmus din Rotterdam dă un relief deosebit celui dintîi în fața ascultătorilor olandezi în raport cu ceilalți croniciari români. Umanistul român evocă Dacia și arată că ea cuprinde Valahia Mare (Țara Românească), Moldova, Transilvania, Maramureșul, Țara Timișului etc.

lui de muncă și luptă al poporului nostru.

Discut, după conferință, cu profesorul Goudouwer căruia îi înminez volumul recent apărut la noi, 1918. **The Triumph of a great ideal**, culegere de studii apărute prin grija generalului locotenent dr. Ilie Ceaușescu, la Editura Militară. Volumul prezintă principalele aspecte și momente ale procesului de făurire a statului național unitar român, în lumina celor mai noi cercetări; traducerea în limba engleză este destinată să-i asigure o largă difuzare internațională.

Profesorul olandez dorește să organizeze în vara viitoare un colocviu despre influența Revoluției franceze în Europa de sud-est, cu participarea istoricilor din această parte a continentului. Subliniază și el însemnătatea schimbului de opinii pentru progresul cunoașterii științifice. Îi propun, în acest spirit, să trimită un articol pentru periodicul nostru „Revue roumaine d'histoire”.

Mă întorc la Haga și, pe drum, discut cu consilierul ambasadei, Constantin Craiu, prin strădania meritorie a căruia, s-a organizat această conferință. Este un om de competență și eficacitate care îl cunoaște pe profesorul Goudouwer.

Dezvoltarea contactelor culturale și științifice este permanent urmărită de țara noastră. Politica României îndreptată spre marile obiective ale asigurării independenței, păcii, și securității, politica promovată cu perseverență și curaj de președintele Nicolae Ceaușescu găsește în contactele din sfera culturii și a științei o întregire organică, o întregire ce asigură integrarea valorilor românești în marele circuit al valorilor universale.

FLORIN CONSTANTINIU

La Utrecht, despre Marea Unire

spirit modern a dovedit atîta înțelegere pentru idei care nu ne mai sînt familiare”.

Cel care face onorurile de gazdă este profesorul A.P. Goudouwer, titularul cursului de istorie a Europei de sud-est. Afabilitatea lui îmi aduce îndată în minte cele citite în Iorga înainte de plecare: „Din această iubire pentru studii (clasice — n.n.) a rezultat și o mare parte din caracterul poporului olandez de astăzi. În adevăr, de aici vine că lumea de la orașe este azi așa de primitoare, așa de fină. Olanda poate fi considerată ca ultimul refugiu al politetei”.

În prezența profesorului, a asistenților săi, a studenților preocupați de istoria României, prezint conferința consacrată conștiinței unității de neam a românilor în evul-mediu. Marea Unire din 1918 nu a fost un eveniment determinat de conjunctura politică de la sfîrșitul primului război mondial, ci încununarea

bită. Înfiul umanist român, ajuns secretar al regelui Ludovic al II-lea al Ungariei, a însoțit-o pe văduva acestuia, după dezastrul de la Mohács (1526), care a adus prăbușirea regatului ungar, în Țările de Jos, stabilindu-se la Bruxelles, Nicolae Românul, care avea să ajungă — asemenea lui Iancu de Hunedoara — regent al Ungariei în 1562, s-a aflat în strînsă relație de prietenie — pusă în lumină de corespondența — cu marele umanist Erasmus din Rotterdam. Ca întotdeauna, auditoriul este mai receptiv față de problemele în care sînt elemente deja știute, și relația dintre Nicolae Românul și Erasmus din Rotterdam dă un relief deosebit celui dintîi în fața ascultătorilor olandezi în raport cu ceilalți croniciari români. Umanistul român evocă Dacia și arată că ea cuprinde Valahia Mare (Țara Românească), Moldova, Transilvania, Maramureșul, Țara Timișului etc.

habsburgic și țarist), individualitatea politică a voievodatului Transilvaniei în regatul ungar de pînă la 1526. Sînt abordate apoi probleme de istorie contemporană, în lumina interpretărilor tendințioase vehiculate în unele lucrări tipărite în străinătate. Arăt că astfel de deformări ale adevărului istoric au în realitate o finalitate politică. Nu este vorba de probleme asupra cărora controversile sînt determinate de stadiul actual al investigației — date insuficiente oferite de izvoarele istorice — ci de încercarea de a răstălmăci sau ignora un bogat material oferit de surse privind continuitatea și unitatea românilor în vatra vechii Dacii. Istoriografia română dorește să poarte un dialog onest și competent, în spiritul respectului pentru adevărul istoric, dar ea va replica întotdeauna cu fermitate oricărei tentative de falsificare sau denigrare a trecutului.

Modele la index

Deși cu un corp mai mult decît reușit și o figură plăcută, Gail O'Neil, de profesie manechin, n-a prea găsit de lucru multă vreme. Motivul invocă de agenția care o avea în evidență era: potențialii clienți nu doreau „ceva prea exotic”. Căci am omis să spunem amănuntul: Gail O'Neil este de culoare. Discriminarea se manifestă și în lumea manechinelor. Gheața a fost spartă în anul 1965 cind, pentru prima dată, a apărut pe o copertă (publicația „Bazaar”) un manechin de culoare (Donyale Luna). În anul 1974 Beverly Johnson, tot de culoare, a „făcut” o copertă pentru „Vogue”. În rest, discriminare, meseria de manechin nepărinde prea indicată pentru cele care nu aveau culoarea pielii albe.

Și totuși, în ultima vreme, americanii, urmînd exemplul europeanilor, apelează din ce în ce mai des (și mai mult!) la „figurile exotice”. Firma Revlon, de exemplu, folosește pentru campania publicitară „Femeia de neuitat” manechine de culoare. Meritul acestei reorientări revine publicației „Elle”, cu mare influență în S.U.A., care a folosit prima numai manechine „exotice”. Stilul a prins repede deoarece lumea apreciază că „Elle” oferă modele apropiate de „cele de toate zilele”.

Bineînțeles că noul curent nu a înlăturat practicile discriminatorii, rasiste, ci le-a dat o tentă mai subtilă. Astfel un grup de manechine au plecat la „poză” în insulele Pacificului în timp ce figura principală (exotică) a fost lăsată acasă considerîndu-se că poate poza și în studio. Manechinele de culoare sînt plătite mult mai slab, n-au contracte pe termen lung etc. Vorba lui Gail O'Neil: „cu cît urci mai sus cu atît îți se aduce în mod mai subtil aminte de culoarea pielii”.

Rățiunea folosirii „celor de culoare” este destul de simplă: pentru produsele de toate zilele, în marea masă a consumatorilor există destul oameni de culoare. Politică cu delicatețe?

DAN DANUȚ DORU

VREMEA

cum a fost
cum va fi

Reconstituirea climatologică a intervalului calendaristic 19-25 ianuarie ne indică situația în cea mai rece perioadă a anului. Atrag atenția în mod deosebit minimele nocturne din ultima coloană a tabelului, realizate în 24 și 25 ianuarie 1942. Împreună cu localitatea Bod, în care s-a înregistrat cea mai coborîtă temperatură din România, alte aproximativ 40 de stații meteorologice și-au stabilit minimele absolute. O perioadă aproape la fel de geroasă a fost cea din 20-25 ianuarie 1963, cind la Cluj se înregistrau

—34,2°C, la Lugoj —33,6°C și la peste 30 de stații se stabileau minime absolute. Alți ani cu geruri mari în interval au fost 1907, 1954 și 1964. Amintind că maxima diurnă la Iași în 23 I 1907, la București și Craiova în 24 I 1942 a fost de -19,0°C, iar pe 23 I 1963 mercurul termometrelor nu a depășit -19,4°C la Cluj, -19,7°C la Sibiu și respectiv -20,2°C la Miercurea Ciuc ar fi nedrept să nu apreciem munca observatorilor care fie noapte, fie zi, ies oră de oră pe platformele meteorologice pentru măsurători.

DATE CLIMATICE PENTRU INTERVALUL 19-25 ianuarie

Zona geografică	VALORI MEDII MULTIANUALE			VALORI DEOSEBITE ALE TEMperaturii ÎNREGISTRATE ÎN ULTIMA SUTĂ DE ANI			
	Temperatura aerului (°C)		Cantitatea de precipitații (l/m²)	Maxime diurne		Minime nocturne	
	Maxime diurne	Minime nocturne		Valoarea	Localitatea și anul	Valoarea	Localitatea și anul
Cîmpie	0 ÷ 5	-7 ÷ -3	6 ÷ 9	17.8	Iarna Măgurele 1948	-34.8	Alexandria 1942
Deal și podiș	-3 ÷ 3	-11 ÷ -4	5 ÷ 10	18.5	Îrigoștele 1939	-35.0	Medias 1942
Depresiuni	-3 ÷ 3	-15 ÷ -4	6 ÷ 7	9.6	Miercurea Ciuc 1985	-38.5	Bod 1942
Vi. Omu	-8 ÷ -7	-14 ÷ -13	19	5.4	1957	-27.8	1942
Litoral	2 ÷ 3	-4 ÷ -3	4 ÷ 7	16.5	Constanța 1956	-25.2	Mangalia 1942

Dacă climatul temperat este confortabil, cu atît mai de admirat sînt exploratorii zonelor polare care pentru a contribui la cunoașterea și înțelegerea oceanului aerian planetar, își desfășoară activitatea în condiții ce vizează eroismul. Investigarea ținuturilor arctice și antarctice a devenit posibilă doar printr-un efort internațional în cadrul unor vaste programe științifice.

În anii 1882-1883 s-a desfășurat primul An Polar Internațional (A.P.I.) cu participarea Austro-Ungariei, Canadei, Danemarcei, Finlandei, Franței, Germaniei, Olandei, Marii Britanii, Norvegiei, Rusiei și S.U.A.

Expediția britanică, formată din patru persoane, după un naufragiu ajunge cu o lună întârziere în nordul Canadei, la Rae, cel mai apropiat punct de Polul Nord magnetic. Desele vizite ale unor lupi enormi îl obligă să ridice o palisadă de protecție în jurul adăpostului meteorologic.

Echipa olandeză este prinsă în banchiză în drum spre insula Dikson situată la vărsarea fluviului lenisei în Marea Kara. În timp ce și-au început observațiile la stația montată pe banchiză, presiunea ghețurilor a strîmțat nava. În timp ce echipajul și-a continuat observațiile pînă la sosirea unor nave de salvare căpitanul navei expediției a decedat bolnav de plămîni.

Expediția americană instalată cu un an înainte de începerea primului API la cea mai ridicată latitudine de 82°N a înfruntat trei ierni arctice, deoarece la 27 august 1883 vaporul care trebuia să-i ridice n-a sosit. Cea de a treia iarnă i-a surprins după parcurgerea a 400 km spre sud-vest. Frigul și foamea au condus la situații dramatice, din cei 26 de membri ai expediției supraviețuind doar 7.

Cel de al doilea An Polar Internațional s-a desfășurat între 1 august 1932 — 31 august 1933. În acest interval în luna februarie la Oimyakon în nord-estul Siberiei s-a măsurat temperatura cea mai coborîtă pentru emisfera nordică de -71°C.

Cel de al treilea API, cu un program mult extins, s-a desfășurat între 1 iulie 1957 și 31 decembrie 1958 fiind cunoscut sub numele de Anul Geofizic Internațional. La realizarea a-

cestui program și-au dat concursul cercetători din 67 de țări. Pentru studii stratigrafice ale atmosferei s-au lansat primii sateliți artificiali ai Pămîntului, Sputnik I pe 4 octombrie 1957 și Explorer I pe 31 ianuarie 1958. Pentru studiul zonei antarctice s-au instalat 57 de stații meteorologice permanente. La stația Vostok, situată la o altitudine de 3488 m, pe data de 24 august 1960 s-a înregistrat cea mai scăzută temperatură măsurată pe suprafața terestră de -88,3°C.

Revenim la evenimentele produse în intervalul 19-25 ianuarie pentru a comunica că în zilele de 21 și 22 ianuarie 1957 pe teritoriul țării noastre a putut fi observată aurora boreală.

După discutarea altor temperaturi coborîte, ținînd cont de regimul miezului de iarnă, vă facem cunoscute cîteva date despre căldurile mai puțin obișnuite din ultima săptămînă. În ultimele 3 zile altă temperatură minime nocturnă cit și maximele diurne au înregistrat în sudul și estul țării valori mai ridicate cu pînă la 10°, 15°C peste mediile multianuale. La Drobeta Turnu Severin temperatura de 15°C din 17 I a.c. a depășit cu 3°C cea mai ridicată valoare termică a zilei înregistrată în ultima sută de ani.

Cu toate că vremea se va răci ușor regimul termic se va situa simțitor peste obișnuitul rezultat din calculul mediilor multianuale. Temperaturile minime nocturne se vor situa între -7°C și 3°C, mai coborîte în depresiuni, iar maximele zilnice vor fi cuprinse în general între 0° și 8°C. Precipitații slabe solide și lichide vor cădea pe areale restrînse, cu o frecvență mai mare în jumătatea de nord a țării. În depresiuni și lunci se va forma ceață.

Stratul de zăpadă din zona de munte nu s-a mai îmborsit și nu se așteaptă un spor semnificativ al acestuia în următoarele zile.

Schiul, între slalom și coborâre

Clubul Dinamo Brașov este unul dintre cele tipice pentru mișcarea sportivă românească: n-are nici anvergura marilor grupări sportive din Capitală, nici anemia unor asociații sportive rătăcite prin orașele de provincie. După un proces mai îndelungat de analiză atentă și realistă a posibilităților de tot felul, clubul și-a restrins treptat numărul de secții, reușind de cîteva ani să-și cristaliceze o structură stabilă și bine pusă la punct, competitivă și lipsită de balastul unor ramuri ce nu dăduseră roade. Pe scurt, reunește acum două secții pentru sporturi de mare popularitate în Brașov (handbal și tenis de cîmp), altele două de nivel olimpic (judo și lupte), precum și secția de schi (alpin, fond, biatlon și sărituri), plus inevitabilul alpinism. După criteriile ce ierarhizează forța unităților noastre sportive, clubul Dinamo Brașov ar deveni vreo 25 de județe, deci ar fi cam pe locul 15 într-un clasament nu al cluburilor din țară, ci chiar al județelor. Este aproape de înțeles, ca-n parabola cu croitorul cel mai bun de pe strada lui, că Dinamo Brașov este clubul cel mai puternic din municipiu.

Tenisul dispune — chiar în incinta clubului — de o bază de nivel internațional, cu 9 terenuri, din care 6 sînt pe măsura standardelor internaționale celor mai exigente, iar arena centrală (inaugurată în 1978, cu prilejul Campionatului Europei și modernizată în 1987, pentru meciul de Cupa Davis cu Polonia) a devenit, fără îndoială, „number one” între asemenea amenajări existente în țară.

La handbal, chiar dacă echipa de seniori a cedat mai în fiecare an jucători care fac acum faimă altor cluburi (și care, dacă ar fi rămas aici, ar fi dat, desigur, altă cotă echipei locale), există un continuu rezervor

de talente pentru că se lucrează bine la nivelul copiilor și juniorilor — respective echipe de juniori mari și mici ale clubului brașovean fiind campioane naționale.

Pentru judo și lupte libere, care sînt și sporturi aplicative în cadrul clubului, există, de asemenea, baze stabile de dezvoltare și performanțe pe măsură. De pildă, la judo, Mihai Cioc a fost medaliat cu bronz la J.O. din '84 și cu aur la C.E. din '87; accidentându-se înaintea mondialului din '88, el n-a mai participat la această competiție, dar nici la campionatele europene și naționale care au urmat — la acestea două din urmă nefiind înscris de federație sub pretextul de a fi cruțat în vederea participării la Olimpiadă, pentru ca, atunci cînd s-au decis loturile olimpice, Mihai Cioc să nu mai fie selecționat tocmai pentru că nu participase la competițiile anterioare!

Păfania lui Rașovan Romică, de la lupte libere, este și mai nostimă. El era campion național de seniori și tineret, vicecampion european de seniori, campion european și balcanic de tineret — toate aceste titluri obținute într-un „timp real” pentru a se considera îndreptățit să participe și la Olimpiadă. Ca filtru selectiv să fie complet, i s-a mai pus o condiție: la ultimul mare concurs de verificare dinaintea Jocurilor Olimpice, și anume campionatele europene de tineret, să obțină o medalie — și apoi va fi selecționat în lotul olimpic. Romică obține și-acolo o medalie, dar nu oricare, ci chiar pe aceea de aur, netezindu-și definitiv, credea el, calea spre Jocurile Olimpice. Numai că, în ultimul moment, C.N.E.F.S.-ul sau federația uită și de criteriul și de promisiuni și nu-l mai selecționează pe Rașovan sub pretextul că, la Olimpiadă, categoria sa de greutate ar fi foarte populată.

Am evocat cîteva din izbînzile clubului Dinamo Brașov la care am putea adăuga și pe cele ale altor unități sportive din zonă, pentru a reliefa, prin contrast, situația schiului. Problemele cu care se confruntă acest sport sînt extrem de diverse — ca natură, amploare și importanță. Această diversitate se regăsește cu prisosință la scara unui club ca Dinamo Brașov pentru că: aici există secțiile de schi amintite, care sînt printre cele fruntașe din țară; aici există vecinătatea magnetizantă a Poienii Brașov, care stimulează imaginația pînă la a visa găzduirea unor întreceri internaționale de calibrul Cupei Mondiale; aici constatări privind soarta schiului se fac direct de pe pîrtie și nu de prin statisticile vreunei federații; aici există o îndelungată experiență privind organizarea „mișcării pe schiuri”, astfel încît s-au putut sedimenta concluzii valabile pentru starea acestui sport în întreaga țară. Cu alte cuvinte, fiind un puternic club departamental, fiind un club „de munte” și avînd obiective de mare performanță, inclusiv pentru schi, Dinamo Brașov oferă, dacă nu în totalitate, cel puțin în detaliile ei semnificative, o imagine pentru întreaga problematică a schiului de la noi. Sînt motivele pentru care luăm de bune concluziile unei dezbateri organizate la acest club și pe care le-am reanalizat prin amabilitatea acestui vechi, distins și competent om de sport care este chiar președintele lui Dinamo Brașov, Aurel Voina.

Prezentînd experiența secțiilor de schi de la Dinamo Brașov, vom înțelege mai bine că, de fapt, „coborîrea” schiului românesc pe panta performanțelor este consecința „slalomului” pe care acest sport îl face de ani de zile printre niște probleme a căror soluționare se tot amină.

Două săbii într-o teacă

În Brașov, pe lângă secțiile de la Dinamo, mai există schi fond-fete (la Tractorul), schi alpin-băieți (la Universitatea) și schi alpin, fond, biatlon, sărituri, combinată nordică și bob-sanie (la A. S. Armata). Pentru toate, problema bazei materiale este aceeași, vecinătatea pîrtiilor de la Poiana Brașov dînd numai iluzia că totul ar fi rezolvat din acest punct de vedere. E-adevărat că, ani în urmă, Poiana era teritoriul rezervat prin excelență sportului de performanță. Treptat, însă, turismul s-a instalat cu autoritate aici și, într-un moment de neinspiratie a organelor sportive („sensibilizate” și de niște necazuri la instalația de urcare, de care abia așteptau să scape), a preluat lucrul cel mai important: accesul la pîrtiile de concurs. De-atunci, Poiana Brașov a devenit un fel de teacă în care ar trebui să încapă, la același nivel de competitivitate, două săbii: sportul și turismul. Deocîndată — cu efectele benefice de rigoare pe „pîrtia” lui — prevalează turismul, intrucît situația sportului de performanță o vom vedea mai jos.

De pildă, clubul Dinamo Brașov nu are nici o bază proprie de schi cu excepția unui teren pentru biatlon care i s-a dat „spre folosință”, undeva, în Poiana Mică. E-adevărat că fond și biatlon s-ar putea face — larna, desigur — pe orice pajiști din zonă, dar pregătirea în asemenea sporturi olimpice nu poate să conste doar în schiul de colo pînă colo; ar mai trebui — și nu spunem lucru mare — niște vestiare, niște piste asfaltate pentru antrenament pe schi-rola, niște spații care să asigure sportivilor condiții minime de civilizație — toate acestea fiind „dependințe” absolut necesare unor pîrtii de pregătire olimpică. „Turismul” (opinează cei de la „sport”) ar putea face asemenea amenajări, pentru că are și fonduri, are și interes. Antrenamentele pe schi-rola se făceau pe șosele, cu toate riscurile și pericolele inerente. Nu demult s-a dat în folosință o asemenea pistă pe Valea Rîșnoavei, la Predeal.

Pentru sărituri existau doar trambulinele de la Borșa și de la Valea Strîmbă — de 90 și, respectiv, 70 m. Spre lauda celor care au făcut-o, s-a reușit recondiționarea trambulinei de la Cioplea, refăcîndu-i-se podul și construindu-i-se contrapanta necesară. În Poiana Brașov a existat o trambulină pe care s-au și ținut, în 1956, întrecerile Jocurilor Mondiale Universitare, dar care, cu timpul, s-a degradat. Există, de vreo zece ani, un proiect și-un deviz pentru repararea ei — gest care, aprecia tovarășul Aurel Voina, „ar fi acum foarte necesar și oportun, deopotrivă pentru sport și pentru rentabilitate”. Și-asta intrucît săriturile atrag spectatori, se pot percepe taxe de intrare, care ar amortiza foarte repede costurile de reamenajare. La Săcele, duminica trecută, la un concurs de sărituri organizat de clubul „Brașovia” au asistat 3.000 de

spectatori: o mie să fi fost plătit, și totuși era foarte rentabil. De aceea, o trambulină în Poiana Brașov, care este un nucleu de mare atracție pentru sport și turism, ar relansa șansele acestei probe în care avem sportivi foarte talentați”.

Cît privește schiul alpin, în Poiana Brașov acest sport de performanță este clar și cît se poate de direct la mîna turistului, intrucît toate instalațiile de urcare pe cabluri sînt proprietatea acestuia. O urcare (la coadă cu turiștii...) costă 15 lei; un sportiv de performanță trebuie să urce minimum de 10 ori pe zi (pentru a schia nu-i așa de tot atîtea ori); un lot al unei secții cu titlatură olimpică numără minimum zece sportivi, iar sezonul de pregătire ar trebui să fie de minimum 100 de zile. Aceeași secție mai are și copii sau juniori; cu trei antrenori la acest nivel, fiecare avînd minimum 30 de copii în grupe, fiecare copil urcînd și el de minimum zece ori pe zi (cu teleschiul, să zicem, care costă doar 3 lei) se ajunge, iarăși, la o sumă considerabilă. Una peste alta, numai urcatul la pîrtii costă o secție de schi în jur de 1 milion pe an — cifră deloc ușor de suportat pentru o disciplină care se poate autofinanța foarte greu. În spiritul bunei conviețuiri și colaborări cu instituția brașoveană de turism, s-au încercat mai multe variante de reducere a acestor cheltuieli, dar fiecare din ele (cum au fost la un moment dat abonamentele) a fost doar un paleativ. Soluția de fond — e limpede — ar fi ca „sportul” să aibă instalații proprii de urcare, așa cum are și „turismul”, rentabilizarea lor fiind o problemă de simplu detaliu al programărilor (cînd se folosesc „pentru sportivi” și cînd „pentru turiști”).

Alunecînd în sue propriu

Poate că am afla mai ușor ce anume ar trebui îndreptat în activitatea schiorilor dacă am avea o imagine a rezultatelor lor comparate cu nivelul internațional al respectivelor probe. Or, la acest capitol, de mai multă vreme în schiul nostru se mentine „politica struțului”: decît să schiem pe pîrtiile concursurilor internaționale, mai bine alunecăm în sue propriu, bîgîndu-ne capul în nisip. În termenii specialității, această parabolă s-ar traduce prin aceea că rezultatele schiorilor noștri nu sînt obiectivizate: nu sînt trimiși la concursuri internaționale pentru că „se crede” că n-au valoare, iar valoare n-or fi avînd și din cauză că nu se pot verifica decît între ei înșiși. O altă contradicție vizibilă din capul pîrtiei este aceea dintre aparența unui sportiv la o secție olimpică, dar fără ca obiectivele, calendarul sau echipamentul lui să aibă vreo tangență cu standîngurile olimpice respective. Obiectivul maximal al unui schior de „secție olimpică” este de a deveni campion național sau regional (la balcaniade) sau interdepartamental (la spartachiade sau dinamoviade).

Diferența dintre concursurile schiorilor noștri și cele organizate pe plan mondial este, așadar, ca între un slalom uriaș și bătuțul pîrtiei pe loc. Se organizează tot felul de „cupe” și competiții locale, dar nici-una nu are relevanța sau perspectiva continuării într-o întrecere internațională de la care să dobîndim prestigiu sau trofee. Fără asemenea perspectivă, e firesc ca popularitatea schiului și motivația de a practica acest sport să fie în scădere, după cum e inevitabilă și lipsa vreunui indiciu asupra valorii schiorilor noștri, comparată cu a altora.

Ca și în tenis, problema participării schiorilor în circuitele internaționale presupune un „big bang”, un impuls inițial prin care să încercăm șansa de a obține, la concursurile mai mici, punctajul care să asigure accesul spre întrecerile mai „de altitudine”. Or, chiar și pentru aceste concursuri mai mici, organizate sub egida Federației Internaționale de Schi, sînt necesare anumite fonduri de pornire, însoțite de riscul neobținut celui punctaj care să deschidă calea invitațiilor gratuite ulterioare. Pentru că, odată spart acest „prag sonic”, chiar și numai de un sportiv, acesta ar avea dreptul ca, la concursul următor, să fie însoțit de alții doi, fiecare din aceștia avînd șansa să tragă după el alții doi s.a.m.d. Reacția de fisiune își are algoritmul său, dar, repetăm, totul trebuie să pornească de la un impuls inițial, care să fie de altă natură decît încercarea de a lansa un satelit pe orbită folosind drept combustibil gazul lampant.

În perioada actuală, Mihaela Fera se află la un asemenea concurs F.I.S., invitată în urma rezultatelor ei la precedentă Olimpiadă de iarnă. E drept că și brașoveanca Postolache Claudia ar fi meritat să fie desemnată să ne reprezinte, intrucît, după Olimpiadă, o învinsese pe Fera și la balcaniada și la campionatele naționale; acum importanța nu mai are decît un punctaj cît mai bun al Mihaelei la respectivele concursuri, pe baza căruia să putem continua, eventual, cu „încă doi”.

Participarea la concursurile internaționale ar avea nu numai implicații morale, stimulative pentru ȝnusul oricărui sportiv care se ȝtie în întrecere cu cei mai buni, ci și de ordin material — cum ar fi, în primul rînd, accesul la echipamente de calitate — capitol la care schiul mondial a atins niște performanțe inimaginabile cu ani în urmă. Or și echipamentul competitiv face parte dintr-un mic cerc vicios: îl ai — obții mai ușor performanțe și poți să dobindești altul mai bun; nu-l ai sau e necompetitiv — nici rezultatele nu vin și-l mai îmbraci și la anul!

Avînd alte posibilități, „turismul” și-a putut procura echipamente competitive, dar pentru a le închiria turiștilor. Au mai fost și-n comerț asemenea echipamente, dar la care tot „turismul” a avut acces, intrucît putea plăti prin virament — „sportul” fiind obligat să-și procure ce are nevoie numai cu banii în mînă.

Una peste alta, nu vom ȝti cum stăm cu schiul — și cu atît mai puțin nu vom putea organiza competiții internaționale (pentru care avem condiții și care ne-ar aduce beneficiile subînțelese) — atîta vreme cît schiorii noștri vor aluneca doar în sucule propriu al unor competiții ce nu depășesc „înalțimea” Dealului Mare...

De ce se îngustează pîrtia?

O certitudine a sezonului de iarnă este aceea că, peste tot unde se poate, se schiază foarte mult. Inclusiv în Poiana Brașov există în această perioadă vreo 500 de cursanți — începători sau avansați în ale schiului —, plus miile de turiști care vin aici aproape numai pentru a schia. Revenind la comparația cu tenisul, și la schi se înregistrează o creștere a dorinței de a practica acest sport, de a-l învăța pe copii să schieze, de transformare a schiului într-un sport popular. Fără îndoială, accesibilitatea spre schi a tot mai multor cetățeni este un semn de civilizație și de nivel crescut de trai — lucruri controlabile, cum spuneam, în mai fiecare stațiune de munte. Dar dacă la startul spre schi se alinaiază foarte mulți, extrem de puțini sînt cei care trec „poarta” spre performanță în schi. Pîrtiile sînt pline, dar numai cu cei care schiază de plăcere, fără a-și propune cîtuși de puțin transformarea acestei pasiuni de sfîrșit de săptămînă într-o preocupare încadrată de rigori performanței. Din aceste motive, poate, prevalează și „turismul” asupra „sportului”.

Se înțelege că un club sportiv care se respectă nu mai poate aștepta ca vreunul din tinerii veniți duminică la schi să bată luna la ușa secției respective pentru a-și cere legitimarea și intrarea într-un program ordonat de pregătire. De aceea, recrutarea și formarea viitorilor schiori de performanță alcătuiesc obiectul muncii unor instituții specializate, nestrăine de nivelul la care se află la un moment dat aceste sporturi de iarnă.

Dinamo Brașov a avut grijă să-și construiască o asemenea „infrastructură” organizatorică, înființînd, cu ani în urmă, cluburile sportive școlare „Dinamo” la Brașov și la Rîșnov — niște asociații sportive pentru elevi, prima avînd aceleași secții ca și clubul tutelar, iar a doua — doar schi fond și biatlon. Și tot acest club a mai înființat niște centre de selecție

mai ales în comunele montane (cum este Fundata) acolo unde schiul, fiind mijlocul de transport absolut necesar pe timp de iarnă, devine o „ocupatie” inevitabilă a tuturor locuitorilor, indiferent de vîrstă. Organizîndu-se selecții în rîndul copiilor, o parte din ei sînt reținuți pentru pregătire și „șlefuire” la acele cluburi școlare, de unde, dacă pasiunea le rezistă și părinții li mai lasă, pot accede în secția clubului Dinamo Brașov, pot intra, deci, în circuitul de performanță (și unde vor intîlni aspectele la care ne-am referit mai sus). Cam la fel procedează și celelalte cluburi „de munte”, care au secții pentru sporturile de iarnă.

În paralel, însă, proliferază moda irezistibilă a așa-ziselor „centre olimpice”, pentru care gimnastica de la Deva oferă un cuceritor exemplu, chiar dacă el nu totdeauna este analizat la detaliu și preluat, de alte sporturi, după o necesară analiză a cerințelor și posibilităților specifice lor.

Pentru schi fond, s-a înființat mai întîi un „centru olimpic” la Vatra Dornei, care n-a avut viață lungă, intrucît pregătirea se desfășura 90 la sută din volum pe baza de la Predeal. Pentru biatlon, s-a mai înființat un centru olimpic tot la Predeal dar care s-a desprășit în altele două — unul rămînînd la Predeal, celălalt înființîndu-se la Rîșnov. Acum se mai intenționează înființarea încă unui „centru olimpic” (pentru schi alpin, de data asta), undeva, mai sus de Petroșani.

Această modă a „centrelor olimpice” pornește, cum se ȝtie, de la modelul oferit de gimnastică, dar simpla asemănare a denumirilor nu conduce, automat, și la performanțe asemănătoare. Firesc ar fi — în condițiile în care schiul are mult mai mică audiență decît gimnastica, mult mai puține resurse pentru a suporta dislocarea de copii și mult mai mici ambiții pentru a justifica preluarea unor idei demne de cauze mai bune — ca munca de selecție și pregătire a posibilor sportivi din aceste „centre” să fie lăsată în seama cluburilor care au secții numite tot „olimpice”, care au aceeași sarcină profesională și care, oricum, oferă — prin tradiție și experiență — mai multe garanții de izbîndă decît noile unități sportive. Existența acestor „centre olimpice” pentru schi este ca o medalie: pe o față, ar arăta intenția largirii ariei de selecție și de atragere a copiilor spre schi, dar pe revers nu poate să nu sugereze și o diluare a resurselor materiale și chiar profesionale în niște ramuri sportive cam firave la acest capitol.

Cum sperăm că se va fi înțeles, aceste cîteva aspecte din viața și lumea schiului — chiar dacă sînt surprinse din perspectiva unei zone care ar putea să fie de referință pentru această ramură sportivă — nu epuizează complexa lor problematică și nici nu poate fi relevantă pentru particularitățile altor zone (și grupări) sportive. Oricum, avînd convingerea că dacă schiul nu poate da roade la Poiana Brașov, cu atît mai puțin va putea el rodi în altă parte, avem, totodată, și speranța că soluționarea celor cîtorva probleme printre care schiul (brașovean) slalomează va putea frîna coborîrea acestui sport pe panta anonimatului și-a unei competitivități de nimeni luate în seamă.

Voleibalistele craiovene speră la mai mult

De ce divizionarele A de volei „Universitatea C.F.R.” participă la competiții sub această titulatură? am întrebat — în împrejurări diferite — pe Marian Georgescu, vicepreședintele clubului „Universitatea” (care răspunde de sporturile de „dincolo de fotbal” și pe Ștefan Costache, președintele Asociației Sportive „C.F.R.”. Răspunsurile au exprimat aceeași idee: „a primit frumoasa tradiție în volei a Craiovei și fiind vorba de echipe fanion, eforturile trebuiau conjugate”. Universitatea poliarizează valorile și le instruieste, iar C.F.R.-ul asigură locuri de muncă studenților seralști. Pilduitoare și benefică simbioză! Ștefan Costache ține să precizeze că „și de sine stătător sportul feroviar craiovean face performanță, exemplificând prin rezultatele de la atletism, lupte libere, box, handbal fete. Tinăra, de numai doi ani, secția de atletism — de fapt o grupă specializată în aruncări — a obținut rezultate notabile, materializate, în 1988, prin cucerirea a 11 medalii. Junioara Tirneci Manuela recordmană națională la disc, campioană a R.S. România și vicecampioană balcanică este o promisiune sigură. „O selecționată craioveană de juniori la box în care 8 componenți sunt legitimați la noi este vicecampioană națională, iar seniorii de la lupte libere participă la prima grupă valorică a diviziei A cu bune rezultate”, intervine Victor Chietreanu metodist al asociației. Despre șansele de promovare în A la handbal a echipei feminine C.F.R. Craiova lideră în seria a doua a diviziei B, ne-a relatat antrenorul Gheorghe Sboră: „Optimismul care nu trebuie să ne lipsească, dar nici să ne copleșească este argumentat de faptul că față de a doua clasată, C.S.M. Sibiu (pe care am învins-o la ea acasă) avem 3 puncte avans în clasament. La adevăr am obținut 8 puncte, iar sibiențele doar 3. Primele două etape, când vom juca la Timișoara și cu Sibiu la Craiova sunt hotărâtoare. Ne pregătim și le așteptăm cu încredere”. Într-un rând pe Marian Georgescu care este secretul „transferării” titlului de campioană la volei fete la Craiova, acesta ne-a răspuns: „Constanța rezultateelor bune a fost determinată, în principal, de stabilitatea echipei ca grupare sportivă deplin concentrată valoric și afectiv. Se cunosc schimbările intervenite obiectiv în viața echipei. Unele componente au absolvit, la altele au intervenit probleme de ordin medical, dar chiar în aceste condiții vom conta, în continuare, în lupta pentru titlu”. Ce s-a întâmplat la Ravenna? „Olimpia Teodora Ravenna este o echipă de talie nu numai la propriu. Este intuitivă și foarte tehnică, dar scorul nu reflectă adevărata diferență. Nu simțim chiar așa de distanțate valoric. A fost un meci pe care l-am pierdut, în deosebi, psihologic. Fetele noastre au fost hotărâte până au intrat în sală, apoi au etalat o emotivitate exagerată”. Arbitrajul? „Desi ne-a tăiat elanul în primul set, când de la 0-3 am ajuns la 2-3, fluierându-se apoi pentru două greșeli imaginare, am pierdut pe mână noastră pentru că am jucat slab, în special la preluare”. Cele 9 puncte din setul 3? „Am avut o tresărire de orgoliu pe serviciul Mirelei Căzangiu, până atunci rezervă. Ce mai, fetele au avut ambiție... fără muniție! Sperăm la mult mai mult în retur”. Succes!

P.S.: La închiderea ediției. Universitatea-C.F.R. Craiova — Olimpia Teodora Ravenna: 3-1, după un meci în care oltencele au demonstrat că au, totuși, valoare.

MARIAN TEODORESCU ■

Civilizația sportului

Antrenorii și ...,bumerangul”

Continuăm a vă reda învățămintele desprinse dintr-un dialog cu antrenorul emerit Dumitru Popescu-Colibași, consilier al echipei de handbal masculin Tractorul Brașov, promovată astăzi în divizia A, când mulți localnici presupuneau (din cauza cedării unor jucători lui Dinamo Brașov — principala formație a orașului) că Tractorul o să retrogradeze și din „B”.

Părerile apreciatului și respectatului tehnician pot face oricând parte dintr-un „cod al civilizației sportive”...

— În cele 60 de minute (la handbal) sau 90 de minute (la fotbal) un antrenor nu trebuie să vadă „clinciurile” din terer sau eventualele greșeli de arbitraj, inerente. El trebuie să urmărească și să descrie tactica adversarului ca să o poată contracara, să vadă care sînt erorile pe care propria echipă și proprii jucători la fac pentru ca în antrenamentele următoare să le poată remedia. În pauza dintre reprize el poate da unele sfaturi cu privire la tactica adversarului, cu privire la unele erori de plasament, de circulație etc. Dar numai cîteva. A le împuia capul — și așa „împuiau” de efort — în cele 10-12 minute de... pauză, înseamnă exact a batea apa-n piu.

— Un bun antrenor nu protestează niciodată și în nici o împrejurare la deciziile arbitrilor, indiferent cit ar fi ele de eroare! Din mai multe motive. În primul rînd pentru că nu s-a născut arbitrul care, la sugestia unui antrenor, să revină asupra deciziei luate pe teren. Este un lucru atît de elementar încît e greu să înțelegi de ce, totuși, unii — și nu puțini! — o fac. Sau cearia cu arbitrii face și ea parte din recuzita cu care un antrenor slab dovedește conducerii că este devotat echipei, deci util? În al doilea rînd, nu trebuie uitat că arbitrii sînt și ei oameni și — ca orice om — pot greși! Lucru tolerabil și de înțeles. În pînă, antrenorii noștri nu-și fac o mică socoteală: de cîte ori greșește un arbitru într-un meci? Și de cîte ori greșesc jucătorii lor? În al treilea rînd, tot fiind seama de faptul că și arbitrii sînt oameni, trebuie înțeles că — sîcitiți permanent de pe tușă — greșesc în continuare, pierzîndu-și concentrarea asupra jocului și putîndu-se și ei înfuria ca antrenorul, încît să nu mai treacă cu vederea nici cea mai mică greșală a jucătorilor. În al patrulea rînd, jucătorii, luînd exemplul antrenorului, încep și ei să protesteze la decizii, riscînd cartonașe și eliminări. În al cincilea rînd, antrenorul poate fi suspendat — și iată echipa pusă în inferioritate exact din cauza lui. În al șaselea rînd — și cel mai important — este FACTORUL EDUCATIV. După un meci în care antrenorul a protestat de nu știu cîte ori la deciziile arbitrilor, urmează — nu-i așa? — și primul antrenament. Antrenament la care antrenorul va cere jucătorilor efort, concentrare, muncă neprecupețită... „De ce?” ar putea să întrebe un jucător oarecare. „De ce să ne rupem oasele la antrenamente cînd duminică vin aia și ne fură meciul? Că doar dumneavoastră ați zis că ne-au furat!”. Și cu asta s-a terminat cu autoritatea antrenorului, s-a terminat cu acceptarea efortului etc. Un bun antrenor trebuie să știe că dacă aceste cuvinte nu i-au fost spuse, au fost cu siguranță gîndite de jucători! Și reacția, rezultatul este același. Iată un lanț întreg de neajunsuri care se întorc împotriva echipei ca un bumerang, pornind de la o „simplă” atitudine necontrolată a antrenorului.

CRISTIAN ȚOPESCU ■

Toată lumea face sport

● O figură aparte face în actuala ediție a „Cupel Mondiale” la schi alpin americanul Andy Mill. Deși destul de cunoscut în lumea „Circului alb”, nu în palmaresul întrecerilor trebuie căutat numele său, ci în cronica anecdotică și... mondenă. Fost component al echipei olimpice de schi a S.U.A., Andy Mill este în prezent operator-reporter al companiei de televiziune G.P.P. pentru care realizează emisiuni din „Cupa Mondială”, efectuînd chiar coboriri cu camera în mînă! ● În ce privește latura mondenă a aparițiilor sale, la o serie de concursuri, Mill a apărut însoțit de soția sa, celebra campioană de tenis Chris Evert. ● Clubul englez de fotbal Luton Town este mulțumit de... scăderea numărului de spectatori, după introducerea câștigilor de identitate pentru suporterii proprii și interzicerea intrării în arenă a fansilor echipelor vizitatoare! Nu numai că de la luarea acestei măsuri au dispărut incidente din tribune și din jurul stadionului, dar, au constatat clubului, economiile de peste 100 000 lire sterline pe an din capitulul cheltuielilor legate de securitatea meciurilor compensează pierderile... ● Postul campion suedez de tenis Björn Borg (32 de ani) și-a anunțat într-un interviu acordat ziarului „Aftonbladet” apropiata căsătorie (la 26 februarie, la Milano) cu Loredana Berte (38 ani), cunoscută cîntăreață italiană de muzică ușoară ● Pe de altă parte, Borg n-a pierdut contactul cu „sportul alb”, inițind o serie de turnee de propagandă, ultimul în R.P. Chineză. ● O vie polemică a avut loc în Brazilia în legătură cu alegerea noului președinte al Confederației braziliene de fotbal (C.B.F.). Președintele F.I.F.A., Joao Havelange, brazilian, cum știți, și-a expus și el poziția, declarînd: „Ricardo Texeira (unul dintre candidați — n.n.) este

omul cel mai potrivit pentru soluționarea gravelor probleme ale fotbalului brazilian și trebuie ales în fruntea C.B.F.”. J. Havelange este în deplină cunoștință de cauză, Ricardo Texeira fiindu-i ginere! ● Tratatative pentru angajarea baschetbalistului sovietic Sarunas Marciulenis la echipa profesionistă americană Atlanta Hawks au eșuat, dar vor fi re-luate, a declarat Stan Karsten, președintele „Șoimilor”. ● Marciulenis (23 de ani, 1,93 m), unul dintre cei mai buni conducători de joc din lume, evoluează la o formație modestă, „Statiba” Vilnius (esto student al Facultății de ziaristică a Universității din capitala R.S.S. Lituaniei), intrucit la încheierea junioratului n-a fost considerat „bun” pentru celebra Jalghiris Kaunas, precum colegul său de promoție Arvidas Sabonis. ● Fotbalul portughez a stabilit un nedorit record în turul actualului campionat: 33 dintre cei 74 de antrenori de la echipele primelor două divizii n-au apucat să încheie prima parte a competiției, fiind destituiți! În ce privește tehnicienii de divizia A, fotbalul nostru l-a „întrecut” pe cel portughez, cu 7 schimbări de antrenori față de „numai” 6 în Portugalia... ● Ziaristul vest-german Helmut Jungwirth, care s-a ocupat între 1978 și 1981 de drepturile bănești ale lui Anatoli Karpov rezultate dintr-o campanie publicitară pentru o firmă din Hong Kong producătoare de computere pentru şah, a fost condamnat la 2 ani și 8 luni închisoare. Tribunalul din Hamburg, care a dat sentința, l-a acuzat pe Jungwirth de escrocarea fostului campion mondial cu suma de 500 000 dolari. ● O întimplare cu totul neobișnuită, probabil unică în analele fotbalului: Comisia de arbitri a Federației uruguayene de fotbal l-a suspendat pe arbitrul Hugo Gonzalez, retrogradîndu-l totodată cu o categorie. Motivul? În cursul unui meci din campionatul juniorilor, Gonzalez a insultat un jucător, care s-a plîns instanțelor federale!

LUCIAN OPREA ■

Cronica șoselei

„Faultat” de două ori

Profesioniștii volanului nu au o viață ușoară. Ger. viscol caniculă, ploaie torențială, zi, noapte, neagră ca smoala, ei nu se pot afla decît într-o singură ipostază: la datorie. Cînd nu sînt, din zori și pînă în noapte în mașină, își repară automobilul, la atelier ori supraveghează încărcarea sau descărcarea mărfurilor. Ei își trăiesc jumătate din viață în acel minuscul spațiu, paralelipipedic ce se numește cabină. „Conduc de aproape treizeci de ani și nu mi s-a întîmplat nimic deosebit, la volan fiind bineînțeles. Nîște zgîrîieturi mărunte, infundări ușoare, un semnalizator spart nu se pot numi „evenimente rutiere” în sensul adevărat al cuvîntului”, povestea omul cu părul ca neaua și fața tăbăcită de natura extrem de capricioasă de pe meleagurile lor. Și, deodată, în septembrie anul trecut, lună ce mi-a purtat totdeauna ghinion, era cit pe-aici să trec de două ori pragul către lumea celor fără griji. Confrakții mei, cu care mă strădui să împart pașnic drumul, fie că e lat cit un pogon ori îngust precum o cărare, și-au cerut iertare. Asta în final, că la început unul din ei a fost ațos rău. Păcat că regretele lor n-au rolul unui medicament miraculos, care să-ți lungească viața. Atunci să vezi ce s-ar mai buși între ei partenerii noștri motorizați. Mai cu seamă cei mai bîcșnici. Ar căuta ciocnirile ca pe iarba de leac. Se înțelege, asta de nu rup miini, picioare și nu frîng... gîturi ori fac să plesnească capetele ca pepenii prea copti. Zic totuși mulțumesc că de fiecare dată m-am întors teafăr printre ai mei. Ce-i drept, nu ca la plecarea în cursă, ci brăzdat de zgîrîieturi și alte semne. Primul episod s-a petrecut într-o vineri marcată în calendar cu cifra unu. Căldura domoală ce îți mingia trupul, pacea din aer, codrii ale căror culori străluciau sub soarele blind al dimineții sfîrșitului de vară, te îndemneau la voie bună și uitarea necazurilor. Se cărau de zor roadele pămînturilor noastre mănoase. Erau pe șosea nu numai mașini cu porumb, nutrețuri, struguri ci și multe autocamioane cu remorci ce mergeau la fabrici, depozite. Județul nostru e printre primele nu numai la agricultură ci și la capitalul industrie. Aparent, camionul care ducea după el cele două remorci, venind din sens opus, mergea cuminte pe dreapta, torcînd ca un motan. Nici prin mînt nu mi-ar fi dat, ca al doilea vehicul fără motor ce îl tracta, se va dovedi năra-vas. Drumul fiind în curbă de fapt nici n-am văzut remorca ascunsă sub coroanele uriașilor stejari. Mi-a atacat furgoneta mișelește, fără nici un avertisment. Zborul prin aer nu l-am simțit. Deodată am pierdut contactul cu pămîntul și m-am trezit apoi după ce fusesem aruncat pe șosea, la marginea codrului. Trecusem printre doi pui de copaci, aidoma barelor unei porți de fotbal. Deși mașina mea, la care țineam atîta, se transformase par-că într-o haină zdrențăroasă, cu tablele atîrîndu-i peste tot, de te apuca mila, am reușit cu „stricăciunile” amintite, zgîrîite pe miini și pe față, cu costumul rupt, să ies viu din cabina turtită. Am privit apoi cu un gest reflex spre agresor. Oprise pe șosea. Nîște tinichele luceau în soare parcă lipite de trenul rutier. M-am duminrit imediat. Erau o ușă și capota motorului ce le lăsasem „amanet” în spațiul dintre cele două remorci. Ca orice șofer, aflat într-o asemenea postură de neînvădat, m-am examinat înții dacă-s întreg și apoi am dat roată fostei furgonete, prefăcînd într-o jalnică arătare. Pilotul autovehiculului cu două vagoane, se uita la mine, de pe drumul mai înalt cu vreo patru, cinci, metri, decît nivelul pîdurii. Mulțumit că m-am ales doar cu nîște „șanțulete” lungi sîngerinde, pe obrați și pe miini, vopsit, ca pieile roșii, mi-am permis o glumă cu bărbatul mic de stat cu nasul roșu și congestionat de betiv, căruia parcă nu-i venea a crede că dintr-o grămadă de tablă bontă că un ghem de hirtie, mai poate ieși un om viu”. Ce să zic nenicule, ai executat „lovitura de pedeapsă” mai grozav

decît Mateuț. El trimite, ce-i drept cu măiestrie, un balon în plasă, doar de la unspe metri, pe cînd mata ai expediat o tîmă de metal, cu mine în ea, la trei-zeci. Și în plus mi-ai introdus hîrbul într-un spațiu mai îngust decît o poartă de fotbal. Dacă vrei poți măsura distanța dintre pomi. E o performanță nu glumă! Piticul se răstoiește la mine: „Ja mai ter-mină cu băscălia. Ești vinovat” decretează el. Au venit curînd oamenii în uniformă, stabilind că nu eu faultasem, ci omul cu nasul ca un gogoșar. Remorca cu sistemul de cuplare defect rula pe șosea ca șarpele. M-a ajutat să demonstrez că eu am fost cosit de el și nu invers, noroiul semănat pe asfalt de roțile remorcii. Tocmai iesise de pe arătura proaspăt muiată de ploaie. Cernoziomul de gea mai bună calitate acuză fără putință de tăgădă că neglijentul pilot cu remorca lui se „antrena” pentru slalom uriaș. Pîternicul cu nasul ca șfecla roșie lansă o salvă de artilerie contra șefului de la „reparații” care se pricepe de minune la altceva și anume cînd e vorba de „luat”. „De trei ori îi spusei că a doua remorcă dansează pe șosea. Eu n-am d-unde să-i aduc sarsanale. E obligația lui să-mi repare mașina, nu-mi face nici o favoare” ataca, în continuare.

Al doilea caz a fost așa un fel de „indirectă”. Mi-a „tras-o” un autobuz. Am ajuns cam la douăzeci de metri de șosea, pe un ogor cu porumb, cultura a doua. Lovitura am primit-o la fel de neașteptat ca și prima. Exact ca un fundas ce taie calea atacantului ce se apropie periculos de poartă, și-l pune fără menajamente la pămînt. Numai că în loc să trag eu, (aidoma arbitrilor din meciul cu Grecia, cu deciziile lui răsucite la o sută optzeci de grade, și nu de florile măru-lui) „destinul” a hotărît să execute autobuzistul lovitură. Pe scurt, magaoaia articulată a ieșit brusc din coloană și mi-a „sters” stînga, smulgin-du-mi aripile și ambele portiere ale Daciei mele cu doar o brumă de kilometri la bord. Nevastă-mea, care era cu fata cea mică, Aura, în mașină a început să bocească „Mașina noastră abia cumpărată, uite în ce hal a ajuns. Doamne și cit muncirăm pentru ea!”. Tu mi-ai spus, zii mersi că sîntem teferi. S-o termina și luna asta septembrie. S-o sparge și ghinionul”. Soforul autobuzului n-a mai spus, precum piticul cu gogoasă în loc de nas, că eu is de vină. A recunoscut imediat. „În loc să intru în al din față (ii spărgeam probabil doar semnalizatoarele și-i boteam puțin tabă) căpătîna asta proastă, și omul face cu arătătorul un semn spre sapca în carouri de pe cap, a comandat mîinilor și picioarelor mele să ies cu autobuzul din coloană pe senul opus. Norocul meu, dacă și asta se cheamă noroc, că du-neata te-ai dus spre dreapta, în afara drumului și nu ne-am pupat bot în bot. Îmi încăream conștiința cu trei vieți. Uităi să vă spun ce-i mai important. De ce-am ieșit din rînd? Rămăsei fără frîne. Eu doar le-am spus, am făcut notă, nu o dată, de două ori”. Soforul pe atît de lung, un fel de Pă-sărilă, pe cît celălalt era de mic, a început o poveste lungă despre avaturile frinei lui, pînă a ajuns betea-gă. L-am în-terrupt. „Roagă pe un coleg al dumitale (onrîseră mai multe autobuze din coloană) să ne ducă undeva la un dispensar, spital, policlinică, ce-a fi. Trebuie să ne panseze cineva și să vadă dacă n-avem nisaiva fracturi (s-a dovedit apoi că scăpaserăm fără oase ruote). Povestea cu frîna s-o spui e-echipei de cercetare. Eu însă m-am hotărît. La anu” iau concediu în septembrie. Rămîn în satul nostru care îi ca o stațiune climaterică. Nici nu pun piciorul în mașină. Ne urcăm toți pe biciclete și o luăm pe cărările de pădure. Sînt doar atîtea pe plaiurile noastre. Ne vom feri de asfalt ca de foc. Nu mai am poftă să fiu lurt drept minge de fotbal. O furgoneta și o Dacie distruse în nici cincisprezece zile, nu-i prea mult?”.

VICTOR BEDA ■

Eroii unui nou record

11 ianuarie 1989: În metă-lurgia oraşului Zlatna, un veritabil succes. Cea mai tină-
echipă a marelui combinat,
echipa condusă de Gheorghe
Burcea, realiza turnarea a 225
de anozii de cupru pe schimb.
Cu doar un an în urmă, nu-
mărul de anozii realizat era
doar de 30.

Ion Berbece, Constantin Oprea, Gheorghe Berbecea, Ioan Fica, Ion Crişan, Toma Trifa.

—Comentariul săptămânii—

Eliminarea armelor chimice

S-a spus pe bună dreptate că după apariţia armelor nucleare oamenii au uitat pentru o perioadă îndelungată de armele chimice, care s-au putut astfel dezvolta şi perfecţiona în linişte în umbra celor atomice. Când armele chimice au revenit în atenţia omenirii, s-a constatat, nu fără surpriză, că ele au evoluat în aşa măsură, cantitativ şi calitativ, încât în prezent se apropie ca forţă de distrugere de armele nucleare. La gazele toxice „clasice”, s-au adăugat altele noi: substanţe neuroparalizante, psihochimice, toxine biologice, toate cu o forţă de distrugere extraordinară. Dificultăţile transportării au fost înlăturate prin crearea aşa-ziselor arme chimice „binare”, formate din două componente inofensive când sînt izolate una de alta, dar de o forţă colosală când se unesc. Despre capacitatea de nimicire a armelor chimice poate da o idee toxina neuroparalizantă VX: un litru de acest produs poate ucide un milion de oameni şi provoca invalidităţi grave altui milion. Specialişti consideră că rezervele mondiale de gaze neuroparalizante întrec de mai multe mii de ori cantitatea necesară distrugerii întregii omeniri.

Iată de ce pe plan internaţional s-au depus şi se depun eforturi nu doar pentru a pune în afara legii folosirea armelor chimice în război (acest lucru îl stipulează Protocolul de la Geneva din 1925), ci şi pentru încetarea perfecţionării, producerii şi deţinerii de asemenea arme. Ţara noastră s-a aflat şi se află printre promotorii activi ai luptei pentru interzicerea şi distrugerea armelor chimice. Este cunoscută, de pildă, declaraţia-apei româno-bulgară cu privire la realizarea în Balcani a unei zone fără arme chimice.

Dar dezarmarea chimică nu poate fi ruptă de restul procesului de dezarmare, de asigurare a păcii şi securităţii. Dacă multă vreme s-a vorbit de pericolul nuclear neglijându-se ori ignorându-se cel chimic, nu există nici un motiv de a se acţiona acum invers. De altfel, România, care nu deţine nici arme nucleare, nici arme chimice, a propus de-a lungul anilor, în cadrul forurilor de resort, înlăturarea armelor chimice ca parte a unui program complex de dezarmare, în centrul căruia să se afle eliminarea armelor nucleare, a celorlalte arme de distrugere în masă, precum şi reducerea substanţială a armelor convenţionale. Această abordare globală a problemelor dezarmării, în contextul realităţilor lumii de azi, este cuprinsă şi în Mesajul de Anul Nou al preşedintelui Nicolae Ceauşescu: „Să acţionăm pentru realizarea unor acorduri generale cu privire la eliminarea totală, în mai multe etape, a armelor nucleare, să facem totul pentru începerea, în anul 1989, a tratatelor privind reducerea substanţială a armelor convenţionale, pentru realizarea unor acorduri privind eliminarea armelor chimice, pentru reducerea radicală a cheltuielilor militare”.

Pe această linie se înscriu şi demersurile româneşti la recenta Conferinţă internaţională de la Paris privind interzicerea armelor chimice. În Declaraţia guvernului român în legătură cu adoptarea documentului final al amintitei conferinţe, după ce se arată că România a participat la reuniunea de la Paris cu dorinţa de a-şi aduce întreaga sa contribuţie şi sprijinul pentru oprirea cursei înarmărilor, pentru eliminarea tuturor armelor de distrugere în masă, şi în primul rînd a armelor nucleare, pentru eliminarea şi lichidarea armelor chimice, se subliniază necesitatea unor acţiuni ferme pentru interzicerea producerii, depozitării şi folosirii armelor chimice, pentru înlăturarea lor deplină din arsenalele militare ale statelor. În acest context, se spune în documentul menţionat, România declară că rămîne fidelă semnăturii puse pe Protocolul de la Geneva din 1925 şi că va acţiona în conformitate cu prevederile acestui protocol. În aceeaşi Declaraţie se arată că, ţinînd cont de evoluţiile intervenite în producerea armelor de distrugere în masă, de apariţia unor noi arme cu mare putere de distrugere, şi în primul rînd de apariţia armelor nucleare, ţara noastră consideră că orice hotărîre privind interzicerea armelor chimice trebuie să fie parte componentă a unui ansamblu de măsuri care să vizeze interzicerea, producerea, depozitarea şi folosirea oricăror arme de distrugere în masă, şi în primul rînd a armelor nucleare. Măsurile privind dezarmarea chimică, nucleară, convenţională trebuie să fie în strînsă legătură şi aplicate simultan, sub un strict control internaţional. În acelaşi timp, România consideră că în adoptarea oricăror măsuri de eliminare a armelor nucleare, chimice şi convenţionale, trebuie să se pornească de la asigurarea securităţii egale pentru toate statele, de la înlăturarea oricăror posibilităţi de şantaj cu folosirea unei arme sau alteia, cu folosirea forţei şi ameninţării cu forţa, asigurîndu-se pe deplin suveranitatea şi independenţa fiecărei ţări. Pornind de la aceste considerente, ţara noastră se pronunţă ferm pentru încheierea unui tratat sau acord general de interzicere a producerii, folosirii şi depozitării armelor chimice şi a unui tratat general universal privind lichidarea armelor nucleare şi a oricăror arme de distrugere în masă, încetarea producţiei şi experimentării acestora, care să intre în vigoare în acelaşi timp cu Convenţia pentru interzicerea producţiei, folosirii şi depozitării armelor chimice. Un rol important pe această linie revine Conferinţei pentru dezarmare de la Geneva. Încheierea acordurilor respective este presantă, intrucît pentru toate armele de distrugere în masă eliminarea totală constituie singura garanţie pentru preîntîmpinarea folosirii lor.

ION D. GOIA ■

Despre politica bunăstării

(Urmare din pag. 1)

şi la împărţirea beneficiilor pe anul trecut. În 31 august 1989, ca urmare a majorării retribuiţiilor, retribuţia medie pe economie va ajunge la 3 300 lei, iar în 1990, veniturile suplimentare obţinute de oamenii muncii ca urmare a îndeplinirii integrale a programului aprobat vor fi de 29 miliarde lei.

„Numărul bătrînilor care nu au mijloace necesare să se întreţină, susţin aceleaşi statistici ale lumii de azi, creşte într-un ritm alarmant. Societatea de consum nu are nevoie de bătrîni. În fiecare zi, reviste şi ziare din întreaga lume îşi cutremură cititorii cu relatări senzaţionale despre mizeria în care trăiesc şi mor bătrîni singuri, lipsiţi de cele mai elementare mijloace de supravieţuire.”

Şi, iarăşi, din Raportul dezbătut la Sedinţa Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 13 ianuarie: „În perioada 1 august — 31 decembrie 1988 au fost majorate pensiile, cu procente diferenţiate (pensiile mici cunoscînd o creştere de 45,5%), de cele 300 milioane venituri suplimentare beneficiind 801 500 persoane. Numărul acestora se va ridica la 1,4 milioane persoane prin majorarea, începînd de la 1 martie 1989, a pensiilor de asigurări sociale de stat pentru munca depusă şi limită de vîrstă cuprinse între 1 501—3 000 lei lunar. În România, în 1989, pensionarii vor beneficia de venituri suplimentare în valoare de 2 miliarde lei, iar în 1990, de 2,4 miliarde lei, la încheierea majorării, pensia medie pentru limita de vîrstă cu vechime integrală ajungînd la 2 000 lei lunar.

Exprimări sintetice ale consecvenţei cu care partidul şi statul nostru se călăuzesc neabătut după legile umanismului socialist, după principiile de bază ale socialismului, urmărind ridicarea permanentă a nivelului de trai al poporului, toate acestea capătă, în condiţiile internaţionale economice grele resimţite profund de majoritatea statelor lumii, un caracter excepţional.

Trebuie subliniat în mod deosebit faptul că acest amplu program de majorare a retribuiţiilor oamenilor muncii şi a pensiilor nu este o măsură singulară de creştere a nivelului de trai. Acest obiectiv al politicii partidului este urmărit consecvent, creşterea reală a veniturilor populaţiei fiind realizată nu numai prin majorarea retribuiţiilor şi pensiilor, ci şi prin alte măsuri periodice a căror finalitate se regăseşte, de asemenea, în creşterea reală a veniturilor oamenilor muncii. Astfel, acest amplu program de majorare a retribuiţiilor oamenilor muncii şi a pensiilor, realizat pe fondul majorării consumurilor normale lunare şi al reducerii tarifelor la energia electrică livrată populaţiei, şi menţinerii stricte a preţurilor, la care se adaugă faptul că atît majorarea retribuiţiilor din 1988, cit şi cea din 1989 nu vor afecta drepturile de alocaţie de stat pentru copii, chiriile şi nici alocaţiile lunare pentru copii din creşe şi grădiniţe, ce se menţin neschimbate pînă la 31 august 1989, toate acestea desfăşurate în paralel cu un vast program de sistematizare a localităţilor patriei, de construcţie de noi locuinţe, de ridicare permanentă a nivelului de dotare, a nivelului calitativ al învăţămîntului şi ştiinţei româneşti. Toate acestea sînt expresia practică a înţelepciunii, a clarviziunii, a spiritului ştiinţific cu care a fost construită teoretic şi îndeplinită în practică politica economică a României socialiste. O politică economică la baza căreia a stat todeauna principiul că desfăşurarea în bune condiţii a construirii socialismului nu poate avea loc decît în contextul grijii permanente pentru

asigurarea unor condiţii mereu mai bune de muncă şi viaţă întregului nostru popor.

Aşa cum arată şi tovarăşul Nicolae Ceauşescu, continuarea neabătută a acestei politici, a cărei superioritate, magistral demonstrată prin tot ce s-a înfăptuit în anii rodnici ce s-au scurs de la istoricul Congres al IX-lea al partidului, de cînd în fruntea partidului se află tovarăşul Nicolae Ceauşescu, superioritate exprimată nu numai în realizările de pînă acum, ci şi în puterea de a privi cutezători viitorul, de a-l gîndi la cote tot mai înalte ale calităţii vieţii poporului, asigurînd transformarea lui în realitate nu prin vorbe, ci prin puterea faptelor, este posibilă numai prin perfecţionarea continuă a formelor de conducere, de organizare, care trebuie să pornească de la principiile socialiste, de la întărirea proprietăţii socialiste, fără de care nu se pot asigura nici dezvoltarea economică, nici ridicarea nivelului de trai al oamenilor muncii.

Subliniind că înfăptuirea acestui generos program este strîns legată de aplicarea consecventă a ideii după care organizarea întregii activităţi se face pe baza celor mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii, secretarul general al partidului a evidenţiat necesitatea de a se menţine în continuare strict sub control preţurile, de a se asigura o bună aprovizionare a oamenilor muncii cu tot ce este necesar.

„Aceasta, însă — a adăugat tovarăşul Nicolae Ceauşescu — înseamnă producţie, o bună organizare a întregii activităţi, realizarea în bune condiţii a programelor de modernizare, reducerea cheltuielilor de producţie, în primul rînd a cheltuielilor materiale şi energetice — ca o condiţie esenţială pentru a menţine preţurile stabilite şi a asigura creşterea reală a nivelului de trai al poporului”.

Remarcabil în acest sens este faptul că soluţionarea problemelor privind creşterea rentabilităţii şi eficienţei se va face şi în continuare nu prin creşterea preţurilor de desfacere, ci pe seama unei mai bune organizări a producţiei, a reducerii consumurilor, a creşterii productivităţii muncii, a eliminării cheltuielilor inutile. Conştiinţa de extraordinară importanţă a menţinerii stabilităţii preţurilor în ţara noastră într-o perioadă în care în întreaga lume preţurile cresc continuu iar inflaţia e galopantă, afectînd pături tot mai largi ale populaţiei, în România, oamenii muncii din toate sectoarele de activitate, urmînd îndemnul secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, depun eforturi susţinute, încununate de importante succese, pentru diminuarea cheltuielilor materiale, pentru reducerea consumurilor de materii prime şi materiale, pentru creşterea continuă a productivităţii muncii, în condiţiile în care se realizează şi ridicarea permanentă a calităţii produselor.

Expresie directă a angajării întregului popor muncitor al României socialiste în amplul efort creator cerut de secretarul general al partidului, efort cheazăuînd îndeplinirea şi pe mai departe a programelor partidului nostru de edificare a societăţii socialiste multilateral dezvoltate, de ridicare a ţării pe cele mai înalte culmi ale progresului şi bunăstării, programe elaborate sub directă îndrumare a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, rezultatele obţinute de colectivele de oameni ai muncii chiar în primele zile ale acestui an, au evidenţiat încă o dată hotărîrea fermă a întregului nostru popor de a înainta neabătut pe drumul trasat de partid, încrezător în justeţea acestui drum.

Flacăra. Redacţia: Bucureşti, Piaţa Scintei 1, căsuţa poştală 3 312, cod 71 341. Telefoane: 17 60 10; 17 60 20, interioare; Actualitatea politică: 25 60; Economie: 21 28; Cultură, ştiinţă, învăţămînt: 14 57; Cetăţeneşti: 14 53; Scrisori: 25 42; Reportaj-informaţii: 25 60; Sport: 17 00; Foto: 25 28; Secretariat de redacţie: 21 23; Secretariat redactor şef: 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scintei”. Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA” — sectorul export-import presă P.O. Box 12 201, telex 10876, prsfr Bucureşti, Calea Griviţei nr. 64-66.